

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2025

OBSAH

Výroční zpráva.....	3
Charakteristika a poslání instituce.....	9
Sbírka Slezského zemského muzea.....	12
Organizační struktura instituce.....	13
Spolupráce s jinými organizacemi.....	25
Prezentační činnost.....	29
Expozice.....	29
Výstavy.....	45
Akce pro veřejnost, přednášky, besedy, vzpomínkové večery, autorská čtení.....	76
Konference, semináře a jiné odborné akce.....	119
Doprovodné programy.....	123
Návštěvnost.....	127
Sbírkotvorná činnost.....	128
Péče o knihovní fond.....	134
Věda a výzkum.....	136
Publikační činnost.....	154
Významné zahraniční expedice.....	164
Základní personální údaje.....	165
Hospodaření organizace.....	167

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

č. j. SZM/001295/2026/ÚVZ
JID: SZMOSS00422471

V Opavě 29. 6. 2026

Výroční zprávu Slezského zemského muzea sestavil z podkladů jednotlivých oddělení Mgr. David Váhala. Kapitulu o plnění dlouhodobé koncepce rozvoje Slezského zemského muzea za rok 2025 připravili Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D., Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D. a Ing. Taťána Němcová. Základní personální údaje zpracovala Marcela Burianová a podklady pro sekci o hospodaření instituce Ing. Taťána Němcová. Závěrečnou redakci provedl Mgr. David Váhala.

Kontakt pro případné dotazy či doplňující informace:

Oddělení vnějších vztahů

Mgr. David Váhala

Mobil: +420 733 376 234

E-mail: vahala@szm.cz

Fotografie: archiv SZM.

DALŠÍ INFORMACE O SLEZSKÉM ZEMSKÉM MUZEU

Aktuální informace o muzeu najdete zejména:

- v tištěných programech expozic, výstav a akcí;
- na webových stránkách muzea (www.szm.cz);
- na webových stránkách Ministerstva kultury ČR (www.mkcr.cz);
- na webových stránkách Asociace muzeí a galerií ČR (www.cz-museums.cz);
- na facebookovém profilu muzea (www.facebook.com/szmopava);
- na instagramovém profilu muzea (www.instagram.com/slezskzemskemuzeum);
- na youtubeovém kanálu muzea (www.youtube.com – Slezské zemské muzeum).

NÁVŠTĚVA PREZIDENTA ČESKÉ REPUBLIKY

Slezské zemské muzeum mělo tu čest, že jej 27. 5. 2025 navštívil prezident České republiky pan Ing. Petr Pavel, M.A.

Pan prezident v Národním památníku II. světové války nejprve uctil při pietním aktu památku padlých, poté absolvoval komentovanou prohlídku stálé expozice Těžká léta 1938–1945 a nakonec se setkal s občany, kteří jej přišli před památník pozdravit.

Alexandr Razumovský při premiéře dokumentárního filmu Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace v opavském kině Mír v listopadu 2024.

V červnu zasáhla pracovníky muzea smutná zpráva, neboť v neděli 8. 6. 2025 odešel z tohoto světa ve věku 93 let hrabě Alexandr Razumovský von Wigstein, rodák z Dolních Životic na Opavsku.

V posledních letech svého života se jako pamětník prvorepublikové Opavy a pro jeho rodinu svízelných let druhé světové války a poválečného vývoje podílel na realizaci dokumentárního filmu, který koprodukovalo Slezské zemské muzeum, a také byl se svou rodinou zapojen do přípravy výstavy o dějinách svého rodu, jejíž zahájení se bohužel nedomohl. Je nám ctí, že jsme díky jeho ochotě a otevřenosti mohli nejen zachovat jeho osobní vzpomínky pro příští generace, ale připravit i výstavu a publikaci, která jej bude navždy připomínat. Nikdy nezapomeneme!

CENA STATUTÁRNÍHO MĚSTA OPAVY

V rámci festivalu Slunovrat 2025 došlo v Historické výstavní budově k významné události. Na vernisáž výstavy Opavské meteority byl pozván vzácný host a vědec světového formátu RNDr. Jiří Grygar, CSc. (nar. 17. 3. 1936), který během této akce převzal z rukou primátora Ing. Tomáše Navrátila Cenu statutárního města Opavy, na kterou jej navrhl pořadatelský tým festivalu.

REKONSTRUKCE ZÍSKALA ČESTNÉ UZNÁNÍ

Cílem udílení regionální cen za architekturu na Opavsku (Cena Josefa Maria Olbricha, záštita České komory architektů) je propagovat kvalitní architekturu, informovat veřejnost o zdařilých stavbách v jejich okolí, iniciovat diskuzi a zájem o architekturu a prostředí, které nás obklopuje. Cena je udělována za kvalitní architektonický počín: novostavbu, rekonstrukci, interiér většího rozsahu, urbanistické nebo architektonicko-krajinářské řešení, který byl uskutečněn na území Opavska v posledních dvou letech.

O udělení ceny rozhoduje odborná porota jmenovaná Spolkem architektury města, která v roce 2025 pracovala ve složení doc. Ing. arch. Eva Špačková, Ph.D., Ing. arch. Andrea Jašková, Ing. arch. Vladimír Balda, Ing. arch. Jakub Straka a Ing. arch. Jan Bárta. Pozitivním faktem soutěže je, že ocenění si zaslouží také úspěšné rekonstrukce, které dokazují, že i starší stavby mají potenciál k novému životu, pokud jsou pojaty s respektem k původním hodnotám. A právě z tohoto důvodu zaujala odbornou porotu nedávno dokončená rekonstrukce tzv. Modrého pavilonu v Arboretu Nový Dvůr, který byl postaven podle projektu respektované architektky Anny Friedlové (7. 5. 1913 – 7. 12. 2004). Při slavnostním zahájení festivalu Den architektury v opavských arkádách ve Dvořákových sadech v pátek 3. 10. 2025 byly uděleny ceny J. M. Olbricha za rok 2025 a otevřena výstava představující nominované projekty. Slezské zemské muzeum se dostalo mezi nominované a obdrželo čestné uznání poroty za kvalitně zvládnutou rekonstrukci a rehabilitaci významné stavby, která slouží veřejnosti, tzn. k výstavním účelům a kulturním akcím.

CHARAKTERISTIKA A POSLÁNÍ INSTITUCE

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

SÍDLO ORGANIZACE A KONTAKTNÍ ADRESA

Nádražní okruh 669/31
746 01 Opava
Česká republika

OSTATNÍ ÚDAJE

Tel.: +420 553 622 999
ID datové schránky: 6nwqxf7
Elektronická adresa podatelny: szm@szm.cz
Webové stránky: www.szm.cz

ZŘIZOVATEL

Ministerstvo kultury ČR

Právní postavení:

Státní příspěvková organizace dle zákona číslo 219/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Statutární orgán:

Mgr. Jana Horáková

CHARAKTERISTIKA INSTITUCE

Slezské zemské muzeum (dále jen SZM), nejstarší muzeum na území České republiky (založeno 1814), je třetím největším veřejným muzeem vedle Národního muzea v Praze a Moravského zemského muzea v Brně. Slezské zemské muzeum plní funkci muzea ve smyslu ustanovení § 10 odst. 6 zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Dle Zřizovací listiny Slezského zemského muzea vydané rozhodnutím Ministerstva kultury ČR ze dne 27. 12. 2000 č. j. 17 473/2000 ve znění pozdějších rozhodnutí MK plní funkci sbírkotvornou, vědeckou, kulturní a metodickou.

POSLÁNÍ INSTITUCE

Muzeum shromažďuje sbírku hmotných dokladů vývoje přírody, včetně živých rostlin a živočichů, prehistorie, historie české i zahraniční provenience, zejména však z území historického Slezska, severní a severovýchodní Moravy, především v oborech: muzeologie, mineralogie, geologie, paleontologie, botanika, dendrologie, entomologie, zoologie, archeologie, etnologie, numismatika, historie, dějiny umění včetně dějin hudby, literatury, divadla, fotografie a nových médií a dějiny vojenství. Svůj sbírkový fond spravuje podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Sbírkové předměty a poznatky získané jejich zpracováním prezentuje zejména prostřednictvím stálých expozic a výstav, vlastní publikační, vzdělávací a přednáškovou činností v rámci ČR i v zahraničí a dalšími kulturně výchovnými aktivitami určenými pro nejširší veřejnost s přihlédnutím k dětem a mládeži, seniorům a návštěvníkům se speciálními potřebami. Umožňuje studium sbírky badatelům, vydává a veřejně šíří periodické i neperiodické publikace a tiskoviny. Na základě zvláštních předpisů zapůjčuje své sbírkové předměty k účelům studijním a prezentačním, a to i do zahraničí.

Rovněž spravuje historický knižní fond, veřejnou vědeckou knihovnu a sbírku písemností archivní povahy. Ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR a v kontextu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, realizuje archeologické výzkumy a dohled v Moravskoslezském kraji, případně na dalším území vymezeném vzájemnou dohodou. Vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty dle příslušného zákona a eventuálně podává návrhy na prohlášení těchto předmětů za kulturní památky. Jako vědecko-výzkumná organizace provádí základní a aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj a šíří jejich výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií.

ŽÁDOST DLE ZÁKONA Č. 106/1999 O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM

V roce 2025 byla SZM řešena 1 žádost o informace.

OBJEKTY VE SPRÁVĚ INSTITUCE

SZM má ve správě celkem 40 objektů, z nichž je část ve špatném technickém stavu. Jak expoziční, tak provozní objekty ve správě instituce ale prochází postupnou obnovou buď dle finančních možností instituce, anebo díky finanční podpoře Ministerstva kultury, a v neposlední řadě také díky různým dotačním titulům. V roce 2024 byla připravena projektová dokumentace na realizaci rekonstrukce a modernizace centrálního depozitáře muzea v Loděnici. Zadávací řízení na zhotovitele stavebních úprav bude ukončeno ve druhém čtvrtletí roku 2025 a nyní probíhá realizace této investiční akce. V roce 2024 došlo k dokončení stavebních úprav objektu Nádražní okruh 33 A pro zvýšení energetických úspor. S ohledem na klimatické poměry (listopad 2023 až březen 2024) byly práce dokončeny k 31. 5. 2024. Ministerstvo kultury ČR poskytlo muzeu rovněž dotaci ve výši 50, 321 mil. Kč na provedení I. etapy rekonstrukce Blücherova paláce, při níž má dojít ke stabilizaci havarijního stavu objektu. Tato etapa zahrnuje celkovou sanaci krovů a střešních krytin, výměnu všech rozvodů medií (vodovodní přípojka, splašková a dešťová kanalizace v areálu stavby), a to včetně nezbytných průzkumů. Plánované projekční práce byly termínově zpracovávány do poslední čtvrtiny roku 2024 s přesahem do roku 2025. S ohledem na charakter, složitost a důležitost stavebních úprav a průzkumů byla jednání kontrolních dnů vedena se zástupci NPÚ a Odboru památkové péče Statutárního města Opavy. Po ukončení projekčních prací a obdržení rozpočtu projektanta bylo přistoupeno k organizování zadávací dokumentace pro realizaci stavby. Vlastní rekonstrukce Blücherova paláce započala na přelomu let 2025 a 2026.

PŘEHLED HLAVNÍCH OBJEKTŮ VE SPRÁVĚ SZM

objekt	adresa
Historická výstavní budova	Komenského 419/10, 746 01 Opava
Müllerův dům	Komenského 1/8, 746 01 Opava
Blücherův palác	Masarykova 345/35, 746 01 Opava
Památník Petra Bezruče	Ostrožná 11/35, 746 01 Opava
Janottova vila	Tyršova 705/1, 746 01 Opava
Grauerova vila	Nádražní okruh 700/33, 746 01 Opava
Muzeologické centrum¹	Nádražní okruh 700/33 B, 746 01 Opava
Palác Razumovských (ředitelství)	Nádražní okruh 669/31, 746 01 Opava
Hötzendorfova vila	Nádražní okruh 670/29, 746 01 Opava
Arboretum Nový Dvůr	Nový Dvůr 29, 746 01 Stěbořice
Národní památník II. světové války	Hrabyně 192, 747 63 Hrabyně
Pěchotní srub MO-S 17 Štípký – Šilheřovice	748 01 Hlučín-Darkovičky
Pěchotní srub MO-S 18 Obora – Šilheřovice	748 01 Hlučín-Darkovičky
Pěchotní srub MO-S 19 Alej – Darkovičky	748 01 Hlučín-Darkovičky
Lehké opevnění vz. 37 – Darkovičky	748 01 Hlučín-Darkovičky
Pěchotní srub MO-S 20 Orel – Darkovice	748 01 Hlučín-Darkovičky
Srub Petra Bezruče	Ostravice č. e. 1175, 739 14 Frýdek-Místek
Centrální depozitář	Loděnice 7, Holasovice

¹ Oddělení ochrany sbírkových předmětů, Oddělení archeologie, Oddělení historického výzkumu, Ichtyologické pracoviště Oddělení přírodních věd.

SBÍRKA SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

Sbírka SZM je zapsána v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy ČR pod číslem ZMO/002–05–07/150002. Informace o sbírce SZM jsou k dispozici na webových stránkách CES (<http://ces.mkcr.cz/>). Sbírka SZM má celkem 21 oborových částí, nejnovější z nich, Živé dřeviny, byla zapsána v roce 2014.

SBÍRKA SZM

oborová část sbírky (podsbírka)	CES
Archeologická	9 – archeologická
Botanická	5 – botanická
Dendrologická	24 – další – dendrologická
Divadelní	24 – další – divadelní
Entomologická	7 – entomologická
Etnografická	11 – etnografická
Fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média	21 – fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média
Geologická	1 – geologická
Historická	10 – historická
Knihy	18 – knihy
Muzeologická	24 – další – muzeologická
Muzikologická	24 – další – muzikologická
Novodobé dějiny	24 – další – novodobé dějiny
Numismatická	13 – numismatická
Paleontologická	4 – paleontologická
Národní památník II. světové války	24 – další – Národní památník II. světové války
Písemnosti a tisky	19 – písemnosti a tisky
Slezský ústav	24 – další – sbírka Slezského ústavu
Výtvarné umění	15 – výtvarné umění
Zoologická	8 – zoologická
Živé dřeviny	24 – další – živé dřeviny

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA INSTITUCE

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

ÚTVAR ŘEDITELE

- Kancelář ředitele
- Pracoviště vnitřního auditu

ÚTVAR NÁMĚSTKA PRO VNĚJŠÍ ZÁLEŽITOSTI

- Knihovna SZM
- Oddělení prezentační – Historická výstavní budova
 - o Pracoviště muzejní pedagogiky
- Oddělení vnějších vztahů
 - o Pracoviště komunikace a marketingu
 - o Pracoviště realizace výstav

ÚTVAR NÁMĚSTKA PRO ODBORNÉ ČINNOSTI

- Oddělení přírodních věd
 - o Botanické pracoviště
 - o Entomologické pracoviště
 - o Mineralogicko-petrografické pracoviště
 - o Paleontologické pracoviště
 - o Zoologické pracoviště
- Oddělení ochrany sbírkových předmětů
 - o Pracoviště preventivní konzervace
 - o Pracoviště sanační konzervace a restaurování
- Oddělení společenských věd
 - o Historické pracoviště
 - o Muzikologické pracoviště
 - o Muzeologické pracoviště
 - o Národopisné pracoviště
 - o Numizmatické pracoviště
 - o Teatrologické pracoviště
 - o Umělecko-historické pracoviště
- Oddělení archeologie
- Oddělení fotodokumentace a digitalizace
 - o Pracoviště fotodokumentace
 - o Pracoviště digitalizace
- Oddělení historického výzkumu
- Národní památník II. světové války
 - o Areál československého opevnění Hlučín-Darkovičky
- Památník Petra Bezruče
 - o Srub Petra Bezruče

ÚTVAR NÁMĚSTKA PRO EKONOMIKU A PROVOZ

- Oddělení ekonomicko-správní
 - o Všeobecná účtárna
 - o Evidence majetku
 - o Pokladna
 - o Personalistika a platy
- Oddělení provozně-investiční
 - o Pracoviště veřejných zakázek
 - o Pracoviště projektově-investiční
 - o Pracoviště provozní
 - o Pracoviště IT
- Arboretum Nový Dvůr
 - o Expoziční pracoviště
 - o Dendrologické pracoviště
 - o Provozní pracoviště

ÚTVAR ŘEDITELKY

Ředitelka je statutárním orgánem Slezského zemského muzea. Řídí činnost celého muzea ve smyslu zřizovací listiny a zastupuje ho navenek. V přímé podřízenosti ředitelky jsou tři náměstci (vedoucí ostatních útvarů). Do útvaru ředitelky je organizačně zařazena také Kancelář SZM a Pracoviště vnitřního auditu.

KANCELÁŘ SZM (KASZM)

KASZM je řízena vedoucím KASZM, který v souladu se zřizovací listinou odpovídá za vytvoření administrativního a organizačního zázemí pro činnost ředitelky SZM. Vedoucí KASZM odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické podatelny SZM a zajišťuje její vedení, za činnost sekretariátu SZM a věnuje se všem dalším agendám, které se vážou k činnosti nejen KASZM, ale i dalších organizačních celků SZM. KASZM na svých pracovištích zabezpečuje administrativní agendu ředitelky SZM. Shromažďuje podklady pro řídicí práci ředitelky SZM. Pomáhá při zajišťování administrativní agendy náměstků ředitelky a vedoucích zaměstnanců. Zodpovídá za zpracování zápisů z porad kolegia SZM a mimořádných porad ředitelky SZM. Zabezpečuje činnost centrální podatelny SZM a centrální výpravny SZM. Vedoucí KASZM odpovídá za vedení spisovny, zodpovídá za dodržování pravidel elektronického systému spisové služby (dále jen ESSS) a koordinuje vydávání všech řídicích aktů SZM (organizačních směrnic, příkazů a rozhodnutí ředitele SZM) a zajišťuje jejich závěrečnou redakci před definitivním zavedením do praxe.

PRACOVIŠTĚ VNITŘNÍHO AUDITU (PVA)

Je samostatným pracovištěm ÚŘ v přímé podřízenosti ředitelky SZM. Provádí audity SZM a navrhuje opatření k nápravě zjištěných nedostatků. Zpracovává návrh ročního a střednědobého plánu interního auditu. Pečuje o dodržování zákonnosti při činnosti SZM. Provádí ve všech organizačních celcích SZM kontroly podle plánu kontrolních úkolů a operativní šetření uložené ředitelem SZM. Provádí potřebná šetření na vyžádání orgánů činných v trestním řízení nebo v jiných nezbytných případech. Odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci PVA, kterou rovněž vede. Spolupracuje s kontrolními orgány vykonávajícími kontrolní akce v SZM, dále potom s externími auditory a kontrolory.

ÚTVAR NÁMĚSTKA ŘEDITELKY PRO VNĚJŠÍ ZÁLEŽITOSTI

Útvar vznikl nově k 1. 1. 2024 sloučením Knihovny SZM s Oddělením vnějších vztahů a Oddělením prezentačním.

KNIHOVNA SZM (KSZM)

KSZM je specializovanou knihovnou ve smyslu zákona § 13 č. 257/2001 Sb. v platném znění a je zapsaná v Evidenci knihoven MK ČR pod č. 5787/2003. KSZM je knihovnou s historickým, konzervačním a specializovaným knihovním fondem. KSZM je řízena vedoucím KSZM, který v souladu se zřizovací listinou odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti sbírkotvorné, dokumentační a prezentační činnosti ve smyslu zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů a za naplnění obsahu KSZM také jako veřejné knihovny

ve smyslu zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a dále odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci KSZM a zajišťuje její vedení. KSZM dále spravuje oborovou část sbírky CES 18 – knihy, organizuje, soustavně doplňuje, zpracovává, ochraňuje a uchovává soubor knihovních dokumentů a zajišťuje rovný přístup k veřejným knihovnickým a informačním službám a k dalším službám poskytovaným knihovnou (výpůjčky, zápůjčky a meziknihovní výpůjční službu).

ODDĚLENÍ PREZENTAČNÍ – HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA

Zajišťuje provoz Historické výstavní budovy v návštěvních hodinách. Přípravuje a organizuje vernisáže, ve spolupráci s kurátory a odbornými pracovníky zajišťuje produkci akcí a výstav. Zajišťuje v Historické výstavní budově bezpečnost návštěvníků a vystavených sbírkových předmětů. Zajišťuje prodej vstupenek, programů, publikací, turistických známek a drobných předmětů a jejich vyúčtování.

PRACOVNÍŠTĚ MUZEJNÍ PEDAGOGIKY (PMP)

Připravuje edukační programy pro všechny stupně škol. Spolupracuje se školami v oblasti edukace. Připravuje edukační aktivity muzea. Připravuje pracovní listy k výstavám a expozicím a zabývá se také edukačními aktivitami pro návštěvníky se specifickými potřebami.

ODDĚLENÍ VNĚJŠÍCH VZTAHŮ (OVV)

OVV je řízeno vedoucím, který v souladu se zřizovací listinou instituce odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti marketingu, komunikace a prezentace. Odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci OVV.

PRACOVNÍŠTĚ KOMUNIKACE A MARKETINGU (PKM)

Systematicky rozvíjí povědomí veřejnosti a odborné veřejnosti o SZM, sleduje působení SZM směrem k veřejnosti a navrhuje kroky k případné změně a zlepšení. Má připravený krizový komunikační plán a podle potřeby ho reviduje. Zajišťuje a odpovídá za poskytování informací o dění v SZM v tisku a za komunikaci s médii. Podílí se na správě a aktualizaci webových stránek SZM. Vyhledává příležitosti na trhu pro aktivity SZM v souladu se zřizovací listinou. Připravuje a organizuje vernisáže, s autory jednotlivých akcí a výstav aktivně spolupracuje na jejich propagaci. Spolupracuje s mediálními partnery SZM. Informuje veřejnost o výstavách a dalších kulturních aktivitách v SZM prostřednictvím externích kulturních přehledů v papírové i elektronické podobě. Ve spolupráci s odbornými organizačními celky zabezpečuje výrobu informačních materiálů o SZM, zejména pak kulturního přehledu v papírové i elektronické podobě, včetně jejich distribuce.

PRACOVNÍŠTĚ REALIZACE VÝSTAV (PREV)

Připravuje a realizuje výstavy a kulturní akce ve všech prostorách SZM. Metodicky řídí ostatní pracovníky SZM v oblasti prezentace sbírkových předmětů. Podílí se na přípravě publikací SZM. Připravuje k vydání propagační materiály k výstavám, kulturním akcím a edukačním programům.

ÚTVAR NÁMĚSTKYNĚ ŘEDITELKY PRO ODBORNÉ ČINNOSTI

Útvar vznikl v roce 2016 sloučením útvaru přírodních věd, společenských věd a muzeologie. V jeho čele stojí náměstkyně, která koordinuje především vědeckou, sbírkotvornou a investiční činnost několika oddělení a pracovišť.

ODDĚLENÍ PŘÍRODNÍCH VĚD

OPV je řízeno vedoucím OPV, který koordinuje úkoly stanovené zřizovací listinou dle v oddělení zastoupených přírodovědných specializací, a to v oblasti získávání, shromažďování, trvalého uchovávání, evidování, odborného zpracovávání a zpřístupňování sbírkových fondů veřejnosti, vědeckého výzkumu, kulturně-vzdělávací a prezentační činnosti. Vedoucí OPV odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci OPV a zajišťuje její vedení. OPV zabezpečuje své cíle na pracovištích s následujícími úkoly:

MINERALOGICKO-PETROGRAFICKÉ PRACOVIŠTĚ (MPP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 1 – geologická. Řeší výzkumné projekty z oboru geologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

PALEONTOLOGICKÉ PRACOVIŠTĚ (PAP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 4 – paleontologická. Řeší výzkumné projekty z oboru paleontologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti. Místo kurátora paleontologické sbírky není obsazeno.

BOTANICKÉ PRACOVIŠTĚ (BP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 5 – botanická. Řeší výzkumné projekty z oboru botaniky a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

ENTOMOLOGICKÉ PRACOVIŠTĚ (EP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 7 – entomologická. Řeší výzkumné projekty z oboru entomologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-

vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

ZOOLOGICKÉ PRACOVISTĚ (ZP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 8 – zoologická. Řeší výzkumné projekty z oboru zoologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Spolupracuje při zajišťování preparátorské činnosti. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

ODDĚLENÍ OCHRANY SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ (OOSP)

Je centrálním pracovištěm konzervace a restaurování. OOSP je řízeno vedoucím OOSP, který odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti ochrany sbírkových předmětů stanovených zřizovací listinou. Zpracovává, aktualizuje a realizuje strategii ochrany Sbírký SZM. Vedoucí OOSP odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci OOSP a zajišťuje její vedení. OOSP zabezpečuje své cíle na pracovištích s následujícími úkoly:

PRACOVISTĚ PREVENTIVNÍ KONZERVACE (PK)

Podílí se na kontrole dodržování preventivní konzervace při deponování, studiu, dokumentaci, prezentaci, zapůjčování a dalších činnostech se sbírkovými předměty. Uplatňuje odborné přístupy ve věci preventivní konzervace a průběžně je konzultuje s pracovníky sbírkových oddělení.

PRACOVISTĚ SANAČNÍ KONZERVACE A RESTAUROVÁNÍ (SKR)

Provádí sanační konzervaci, restaurování a preparování sbírkových předmětů.

ODDĚLENÍ SPOLEČENSKÝCH VĚD (OSV)

OSV je řízeno vedoucím OSV, který v souladu se zřizovací listinou odpovídá za koordinaci v oddělení zastoupených společenskovědních specializací v oblasti získávání, shromažďování, trvalého uchovávání, evidování, odborného zpracovávání a zpřístupňování sbírkových předmětů veřejnosti, vědeckého výzkumu, kulturně-vzdělávací a prezentační činnosti. Vedoucí OSV odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci OSV a zajišťuje její vedení. OSV zabezpečuje své cíle na pracovištích s následujícími úkoly:

UMĚLECKOHISTORICKÉ PRACOVISTĚ (UHP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 15 – výtvarného umění. Řeší výzkumné projekty z oboru výtvarného umění a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

HISTORICKÉ PRACOVISTĚ (HP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 10 – historická. Řeší výzkumné projekty z oboru novodobých dějin a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

NÁRODOPISNÉ PRACOVISTĚ (NP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 11 – etnografická. Řeší výzkumné projekty z oboru etnografie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

TEATROLOGICKÉ PRACOVISTĚ (TP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 24 (další) – divadelní. Řeší výzkumné projekty z oboru teatrologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

MUZIKOLOGICKÉ PRACOVISTĚ (MUZ)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 24 (další) – muzikologická. Řeší výzkumné projekty z oboru muzikologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

NUMIZMATICKÉ PRACOVISTĚ (NUM)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 13 – numizmatická. Řeší výzkumné projekty z oboru numizmatiky, faleristiky, sfragistiky a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

MUZEOLOGICKÉ PRACOVISTĚ (MP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborové části sbírky CES 24 (další) – muzeologická a CES 24 (další) – Sběrka Slezského ústavu. Řeší výzkumné projekty z oboru muzeologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav,

programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědeckovýzkumné činnosti.

ODDĚLENÍ ARCHEOLOGIE (OA)

OA je řízeno vedoucím OA, který v souladu se zřizovací listinou odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM a spravuje oborovou část sbírky CES 9 – archeologická. Řeší výzkumné projekty z oboru archeologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Provádí terénní a záchranný archeologický průzkum. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a dalších prezentačních aktivit seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědecko-výzkumné činnosti.

ODDĚLENÍ FOTODOKUMENTACE A DIGITALIZACE (OF)

Oddělení fotodokumentace a digitalizace je centrálním pracovištěm pro dokumentaci a digitalizaci sbírkových předmětů SZM. OFD je řízeno vedoucím OFD, který odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti dokumentace sbírkových předmětů stanovených zřizovací listinou. Vedoucí OFD odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci OFD a zajišťuje její vedení. OFD zpracovává koncepci digitalizace Sbírků SZM, spravuje digitální síť a aplikace pro dokumentaci sbírkových předmětů.

PRACOVISŤE FOTODOKUMENTACE (PF)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 21 – fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média. Řeší výzkumné projekty z oboru fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Zajišťuje fotodokumentaci pro všechna pracoviště SZM. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem svých sbírek.

PRACOVISŤE DIGITALIZACE (PD)

Realizuje digitalizaci vybraných skupin sbírkových předmětů. Koordinuje projekty zprostředkovávající digitální obsah – digitální prezentace sbírkových předmětů SZM. Metodicky řídí ostatní pracovníky v oblasti digitalizace sbírkových předmětů. Spravuje a aktualizuje Sbírkou SZM v CES. Spravuje a archivuje digitální databáze týkající se sbírkových předmětů. Koordinuje a provádí metodickou činnost v procesu digitalizace jednotlivých oborových částí Sbírků SZM.

ODDĚLENÍ HISTORICKÉHO VÝZKUMU (OHV)

OHV je řízeno vedoucím OHV, který v souladu se zřizovací listinou odpovídá za koordinaci úkolů v oddělení zastoupených specializací v oblasti vědeckého výzkumu a kulturně-vzdělávací činnosti. Vedoucí OHV odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci OHV a zajišťuje její vedení. OHV se zabývá výzkumem dějin Slezska, problematikou vývoje a postavením národnostních menšin v českých zemích. Řeší výzkumné projekty z oboru dějin Slezska a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku

a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s výsledky své vědecko-výzkumné činnosti. Spravuje oborovou část sbírky CES 24 (další) – novodobé dějiny.

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY (NPDSV)

NPDSV je řízen vedoucím NPDSV, který odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti dokumentace stanovených zřizovací listinou a usnesením vlády č. 264 ze dne 15. 3. 2000, o rehabilitaci památníků bojů za svobodu, nezávislost a demokracii, a jako odpovědný zástupce v rámci NPDSV zodpovídá za dodržování zákona č. 229/2013 Sb., o nakládání s některými věcmi využitelnými k obranným a bezpečnostním účelům na území České republiky (zákon o nakládání s bezpečnostním materiálem), ve znění pozdějších předpisů. Vedoucí NPDSV odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci NPDSV a zajišťuje její vedení.

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 24 (další) – Památník II. světové války Hrabyně. Řeší výzkumné projekty z oboru dějin II. světové války a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a dalších prezentačních aktivit seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědecko-výzkumné činnosti.

PRACOVISŤE AREÁL ČESKOSLOVENSKÉHO OPEVNĚNÍ HLUČÍN-DARKOVIČKY (AOD)

Areál československého opevnění zodpovídá za dodržování zákona č. 229/2013 Sb., o nakládání s některými věcmi využitelnými k obranným a bezpečnostním účelům na území České republiky (zákon o nakládání s bezpečnostním materiálem), ve znění pozdějších předpisů. Zajišťuje provoz pevnostního areálu v Hlučíně-Darkovičkách. Provádí kulturně-vzdělávací a prezentační činnost. Zajišťuje činnosti vyplývající ze zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, v rámci kterého prostřednictvím jednoho zaměstnance a jeho pracovního zařazení zabezpečuje plnění povinností při přechovávání, skladování nebo používání zbraní nebo střeliva, a který je držitelem zbrojního průkazu příslušné skupiny (dále jen zbrojř).

PAMÁTNÍK PETRA BEZRUČE (PPB)

Památník Petra Bezruče je řízen vedoucím PPB, který odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti dokumentace stanovených zřizovací listinou. Vedoucí PPB odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci PPB a zajišťuje její vedení.

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 19 – písemnosti a tisky. Řeší výzkumné projekty z oboru regionálních písemností a tisků a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační,

kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědecko-výzkumné činnosti.

PRACOVÍŠTĚ SRUB PETRA BEZRUČE (PSPB)

Provádí kulturně-vzdělávací a prezentační činnost. Zajišťuje provoz Srubu Petra Bezruče (SPB) na Ostravici.

ÚTVAR NÁMĚSTKYNĚ ŘEDITELKY PRO EKONOMIKU A PROVOZ

Útvar náměstkyně pro ekonomiku a provoz vznikl v roce 2016, a to přeměnou z útvaru provozního. Koordinuje především ekonomickou a investiční činnost SZM, pečuje rovněž o správu majetku SZM. Je řízen náměstkyní, v jejíž kompetenci jsou tři oddělení.

ODDĚLENÍ EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

Zajišťuje činnost SZM v oblasti hospodářské, finanční a správní. OES je centrálním pracovištěm, které plní úkoly spojené s řízením správy rozpočtu, finančního hospodaření, s agendou účetnictví a dalších činností ekonomicko-správního charakteru. OES je řízeno vedoucím OES, který odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti ekonomického řízení činnosti SZM. Komplexně koordinuje finanční a rozpočtovou politiku, podílí se na zajištění rovnováhy finančních zdrojů a potřeb SZM, zpracovává roční finanční plány a rozpočty, sleduje a analyzuje jejich plnění, zajišťuje hospodárné, efektivní a účelné využívání finančních prostředků. Vedoucí OES odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci oddělení a zajišťuje její vedení.

VŠEOBECNÁ ÚČTÁRNA (VÚ)

Stanoví metodiku účetnictví, postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a jejího obsahového vymezení. Komplexně zajišťuje vedení účetnictví účetní jednotky, koordinuje účtování o stavu, pohybu a rozdílu majetku, závazků, o nákladech a výnosech, o výdajích a příjmech, o výsledku hospodaření včetně sestavování účetní závěrky a vedení účetních knih, knihy došlých faktur, bezhotovostních plateb v rámci účtů ČNB a běžných účtů SZM. Zajišťuje kompletní rozúčtování nákladů na jednotlivá pracoviště. Provádí administraci projektů financovaných ze strukturálních fondů a dalších mimořádných zdrojů. Zajišťuje pro vedení účetnictví využití všech modulů a jejich aplikačních možností v informačním systému HELIOS Orange. Zajišťuje zpracování výkazů pomocných analytických přehledů. Vede centrální spisovnu.

EVIDENCE MAJETKU (EM)

Stanoví postupy odepisování majetku, zpracovává roční plán odpisů dlouhodobého majetku, zodpovídá za stanovení způsobu oceňování dlouhodobého majetku. Zajišťuje celkovou správu databáze dlouhodobého majetku (nabývání, evidence, vyřazování, prodej, bezúplatný převod, nabídkové řízení a jiné formy disponování s dlouhodobým majetkem), vede a zpracovává účetní evidenci dlouhodobého majetku v plném rozsahu. Komplexně zajišťuje správu evidence materiálu a zboží (nabývání materiálu, evidence, skladování, vyřazování, prodej, bezúplatný převod, nabídkové řízení nepotřebného materiálu a jiné formy disponování s materiálem). Zajišťuje vedení knihy vydaných faktur na předplatné

a prodej materiálu a zboží ze skladu. Zajišťuje vedení evidence pronajatého majetku. Zajišťuje zpracování daňového přiznání k dani z nemovitostí.

POKLADNA (PO)

Zajišťuje pokladní služby v tuzemské a zahraniční měně. Metodicky řídí pokladny na jednotlivých prodejních místech SZM a přebírá od nich tržby. Zajišťuje vedení knihy vydaných faktur za služby, včetně vymáhání pohledávek, provádí upomínkové řízení a připravuje podklady pro penalizaci. Vyúčtovává cestovní příkazy tuzemské i zahraniční.

PERSONALISTIKA A PLATY (PPP)

Vede kompletní personální agendu SZM. Spolupracuje s vedoucími útvarů a oddělení při zajišťování personálních činností a poskytuje jim metodickou pomoc. Vede evidenci zvyšování, obnovování, udržování, rozšiřování, prohlubování a doplňování kvalifikace zaměstnanců. V rámci péče o zaměstnance spolupracuje s vedoucími zaměstnanci na úseku ochrany zdraví zaměstnanců včetně přípravy podkladů pro závodní preventivní péči. Aktivně spolupracuje na úseku BOZP s externí firmou zajišťující pro SZM tuto oblast a eviduje periodická školení a zdravotní prohlídky u jednotlivých zaměstnanců. Pravidelně aktualizuje schéma pracovních míst. Zajišťuje agendu v oblasti ekonomiky práce a platů. Zajišťuje činnost mzdové účtárny.

ODDĚLENÍ PROVOZNĚ-INVESTIČNÍ (OPI)

OPI jako centrální pracoviště SZM zabezpečuje provozně-technickou činnost prostřednictvím odborných a technických zaměstnanců, rovněž prostřednictvím dodavatelských firem. Účinně spolupracuje s osobami odborně způsobilými také v otázkách bezpečnosti práce a požární ochrany. OPI je řízeno vedoucím OPI, který odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti provozně-technické činnosti SZM.

PRACOVIŠTĚ PROJEKTOVĚ-INVESTIČNÍ (PPI)

Odpovídá za řádný technický stav budov a objektů SZM. Koordinuje přípravu realizace investic, zpracování investičních záměrů. Konzultuje podklady a podmínky před uzavřením smluvních vztahů. Koordinuje spolupráci s odborem veřejných zakázek a investic z MK ČR. Zajišťuje koordinaci finančního zajišťování investic a projektové, technické, provozní, obchodní a organizační přípravy jednotlivých projektů. Stanoví způsoby realizace investic a průzkum finančních zdrojů, navrhuje kontraktace a koordinaci účastníků investic, projektantů, dodavatelů apod. Vede a archivuje projektovou a technickou dokumentaci objektů SZM. Účastní se kontrolních dnů staveb, odpovídá za shodu realizovaných staveb dle projektové dokumentace a skutečného provedení, eviduje a schvaluje změny oproti projektové dokumentaci. Jedná s dodavatelskými firmami, autorským dozorem a technickým dozorem. Přípravuje a dodává podklady pro pasporty budov. Zajišťuje a zprostředkovává revize a kontrolní činnosti nezbytné pro bezporuchový provoz budov a vybavení budov (objektů). Provádí samoodběty odběrných míst voda, plyn, elektro a vede agendu spotřeby medií.

PRACOVISTĚ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK (PVZ)

Zajišťuje návrh a výběr dodavatelů jednotlivých schválených akcí oprav a údržby, včetně přípravy zadávání a kontroly veřejných zakázek dle zákona č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, a předkládá výsledky jednání hodnotících komisí vedení SZM (ředitel, odborní náměstci ředitele). Koordinuje realizaci všech veřejných zakázek prostřednictvím NEN – národního elektronického nástroje ve spolupráci s administrátory jednotlivých akcí. Řídí se metodickými pokyny zřizovatele v oblasti zadávání veřejných zakázek. Přípravuje zadávací dokumentaci k VZ, přijímá podklady jednotlivých oddělení útvarů odborných náměstků ke zpracování předmětu VZ.

PRACOVISTĚ PROVOZNÍ (PP)

Zajišťuje vlastními silami, popřípadě subdodavatelsky, veškeré údržbářské a opravárenské práce související s údržbou a opravami objektů a zařízení SZM. Provádí úklid objektů SZM, situovaných v Opavě. Zajišťuje provoz automobilového parku SZM a jeho efektivní a hospodárné využívání. V rámci SZM zajišťuje oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a oblast požární ochrany. Zaměstnanec na pracovním místě technického pracovníka provozního pracoviště je ve svých oblastech činnosti stanovených popisem práce oprávněn organizovat, řídit a kontrolovat práci jiných zaměstnanců SZM a dávat jim k tomu účelu závazné pokyny.

PRACOVISTĚ IT (IT)

Plní úkoly vyplývající z jeho pracovního zařazení a potřeb pracoviště, jehož je součástí, které mu zadá jeho bezprostřední nadřízený vedoucí zaměstnanec. Administruje operační systémy a platformy Windows. Aktualizuje databázi antivirových programů, monitoruje stav stanic. Instaluje nové programové vybavení a techniku. Kontroluje stav aplikací běžících na serverech a provádí jejich údržbu. Kontroluje a aktualizuje síťové komponenty v místní rozvedené počítačové síti.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR (AND)

AND je řízeno vedoucím AND, který v souladu se zřizovací listinou odpovídá za koordinaci a plnění úkolů SZM v oblasti zaměřené na budování kolekce sbírek živých rostlin, jejich výzkum a expoziční prezentaci. Zabezpečuje na základě plánu práce úkoly stanovené zřizovací listinou v oblasti získávání, shromažďování, trvalého uchovávání, evidování, odborného zpracovávání a zpřístupňování sbírkových fondů veřejnosti, vědeckého výzkumu, kulturně-vzdělávací a prezentační činnosti. Vedoucí AND odpovídá za dodržování pravidel v oblasti elektronické spisové služby v rámci AND a zajišťuje její vedení.

EXPOZIČNÍ PRACOVISTĚ (EXP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 24 (další) – živé dřeviny. Řeší výzkumné projekty z oboru dendrologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědecko-výzkumné činnosti.

DENDROLOGICKÉ PRACOVISTĚ (DP)

V souladu se zřizovací listinou tvoří a spravuje oborovou část sbírky CES 24 (další) – dendrologická. Řeší výzkumné projekty z oboru dendrologie a zpracovává výsledky do dílčích a závěrečných zpráv a prezentuje výsledky této výzkumné práce v odborném tisku a na vědeckých konferencích. Formou výstav, programů, publikační, kulturně-vzdělávací činnosti a další prezentační činnosti seznamuje laickou i odbornou veřejnost s obsahem sbírek a s výsledky své vědecko-výzkumné činnosti.

PROVOZNÍ PRACOVISTĚ (PRP)

Zabezpečuje obslužnou činnost arboreta (údržba, úklid, vytápění, hospodářská správa apod.).

PARTNEŘI A SPOLUPRACUJÍCÍ ORGANIZACE

Aktuálně probíhající aktivní spolupráce dle jednotlivých oddělení – jedná se o pouhý stručný výběr.

Knihovna Slezského zemského muzea

- Asociace muzeí a galerií ČR
- Moravská zemská knihovna
- Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě
- Národní knihovna Praha
- Sdružení knihovníků a informačních pracovníků
- Slezská univerzita v Opavě
- Univerzita ve Vratislavi, Polsko
- Vědecká knihovna v Olomouci
- muzejní a galerijní knihovny na území ČR
- vědecké a univerzitní knihovny na území ČR

Oddělení archeologie

- Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
- Armáda ČR
- Iași Institute of Archaeology, Rumunsko
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Masarykova univerzita, Lékařská fakulta, Fyziologický ústav
- Muzeul Județean Botoșani, Rumunsko
- Muzeum Kroměřížska
- Památník Lidice
- Policie ČR
- Slezská univerzita v Opavě
- Středomoravská a Severomoravská regionální archeologická komise
- Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědná fakulta, katedra analytické chemie
- Vlastivědné muzeum Jesenicka

- Vojenský historický ústav Praha
- Západočeská univerzita v Plzni

Oddělení přírodních věd

- ACCENDO – centrum pro vědu a výzkum, z. ú.
- Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
- Aquarimex, Praha
- Botanický ústav AV ČR
- Bryologicko-lichenologická sekce ČBS
- Církevní základní škola svaté Ludmily v Opavě
- Česká společnost pro ochranu netopýrů
- Česká zemědělská univerzita v Praze
- Česká zoologická společnost
- Český rybářský svaz, z. s., Územní svaz pro Severní Moravu a Slezsko, Ostrava
- Ekocentrum OVALAB v Ostravě
- Great Lakes Forestry Centre, Sault Ste. Marie, Kanada
- Gymnázium Nový Jičín
- Hungarian Natural History Museum, Budapest, Maďarsko
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
- Laboratoř fyziologie a genetiky vláknitých hub Mikrobiologického ústavu AV ČR
- Laboratoř veterinární molekulární diagnostiky v Praze
- Masarykova střední škola zemědělská a přírodovědná, Opava, příspěvková organizace
- Masarykova univerzita v Brně
- Městská policie Opava
- Městská policie Ostrava

- Městské kulturní středisko Javorník
- Městské muzeum a galerie Svitavy
- Moravské zemské muzeum
- Muzeum Beskyd
- Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě
- Muzeum Komenského v Přerově
- Muzeum Novojičínska
- Muzeum regionu Valašsko
- Muzeum Těšínska
- Muzeum Třineckých železáren a města Třince
- Muzeum východních Čech v Hradci Králové
- Muzeum Vysočiny v Jihlavě
- Nadace na pomoc zvířatům
- Národní muzeum
- Národní technické muzeum
- Oblastní muzeum a galerie v České Lípě
- Opavský přírodovědný zpravodaj
- ORNIS – Ornitologická stanice Muzea Komenského v Přerově
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Ostravské muzeum
- PINKY – záchranná stanice pro veverky
- Range Magazine, Carson City, Nevada US Fish & Wildlife Service Montana
- Registry of Tumors in Lower Animals, National Museum of Natural History Smithsonian Institution, Washington, D. C., USA
- Rybářství a celková ekologie krajiny – Racek Bohumín, z. s.
- Severočeské muzeum v Liberci
- School of Environmental Sciences, University of Guelph, Canada
- Slezská nemocnice v Opavě, oddělení patologické anatomie
- Slezská univerzita v Opavě
- Správa CHKO Cerová vrchovina, Rimavská Sobota, Slovensko
- Správa CHKO Jeseníky
- Správa CHKO Litovelské Pomoraví
- Správa CHKO Poodří
- Správa NP Muránska planina, Revúca, Slovensko
- Státní okresní archiv Jeseník
- Státní zdravotní ústav v Praze
- Středisko volného času Opava
- The Natural History Museum, London, Velká Británie
- Tilia Laboratories – Laboratoř molekulární diagnostiky
- Univerzita Hradec Králové
- Urga
- Vemodia
- Vlastivědné muzeum v Olomouci
- Zámek Kravaře
- Zelená domácnost
- ZO ČSOP Nový Jičín – Záchraná stanice a Dům přírody Poodří
- ZO ČSOP Nyctalus
- Zoo Košice
- Zoologická zahrada a botanický park Ostrava
- Zoologická zahrada Olomouc

Oddělení společenských věd

- Aargauer Kunsthau Switzerland
- Germanisches Nationalmuseum, Norimberk, Německo
- Institut umění – Divadelní ústav
- KHM-Museumsverband - Kaiserliche Wagenburg
- Město Karviná – zámek Fryštát – expozice
- Město Kravaře
- Město Odry – Muzeum Oderska
- Městské muzeum Krnov
- Městské muzeum Moravská Třebová
- Moravská galerie Brno
- Moravská gobelínová manufaktura
- Museum MORE, Gorssel, Nizozemsko
- Muzejní a galerijní centrum Valašského Meziříčí
- Muzeum Beskyd
- Muzeum Komenského v Přerově
- Muzeum Narodowe we Wrocławiu
- Muzeum Novojičínska

- Muzeum Ostrov lidových krojů, Zbraslavice
- Muzeum Těšínska
- Muzeum umění Olomouc
- Muzeum v Bruntále
- Národní muzeum
- Národní památkový ústav
- Obec Oldřišov
- Opavská kulturní organizace
- Římskokatolická farnost Hlučín
- Severočeské muzeum v Liberci
- Slezské divadlo Opava
- Středisko volného času Opava
- Vlastivědné muzeum Jesenicka
- Vlastivědné muzeum v Šumperku
- Zámek v Moravské Třebové
- Západočeská galerie v Plzni

Oddělení historického výzkumu

- Etnologický ústav Akademie věd ČR
- Společenskovedný ústav Slovenskej akademie ved
- University of Northampton
- Uniwersytet Opolski
- Vlastivědné muzeum Jesenicka

Oddělení fotodokumentace a digitalizace

- Moravská galerie v Brně
- Muzeum fotografie v Jindřichově Hradci
- Muzeum Josefa Seidla v Českém Krumlově
- Národní památkový ústav
- Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze
- Vlastivědné muzeum Jesenicka

Oddělení ochrany sbírkových předmětů

- Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
- Komise konzervátorů a restaurátorů při AMG ČR
- Městské muzeum Krnov
- Moravské zemské muzeum

- Muzeum Beskyd Frýdek-Místek
- Muzeum Bojkovska
- Muzeum Hlučínska
- Muzeum Komenského v Přerově (Ornitologická stanice)
- Muzeum Novojičínska
- Muzeum Těšínska
- Muzeum v Bruntále
- Národní muzeum
- Národní muzeum v přírodě v Rožnově p. Radhoštěm
- Národní památkový ústav
- Národní technické muzeum,
- Opavská kulturní organizace
- Slezská ornitologická společnost, pobočka ČSO v Ostravě
- Slezská univerzita v Opavě
- Technické muzeum v Brně,
- Univerzita Palackého v Olomouci
- Vlastivědné muzeum Jesenicka
- Východoslovenské muzeum v Košicích
- Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
- Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
- Záchraná stanice Bartošovice
- Zemský archiv v Opavě
- Zoo Košice
- Zoo Olomouc
- Zoologická a botanická zahrada města Plzně
- Zoologická zahrada a botanický park Ostrava

Oddělení vnějších vztahů

- Akademie věd ČR
- Asociace muzeí a galerií ČR
- Česká televize
- Český rozhlas
- ELIM Opava
- Charita Opava
- Mezinárodní rada muzeí (ICOM)
- Národní památkový ústav
- Opavská kulturní organizace
- Ostravská univerzita v Ostravě

- Slezská nemocnice v Opavě
- Slezská univerzita v Katovicích
- Slezská univerzita v Opavě
- Slezské gymnázium, p. o., Opava
- Slovenská akadémia vied
- Statutární město Opava
- TV POLAR
- Zemský archiv v Opavě

Arboretum Nový Dvůr

- více než 300 botanických zahrad a arboret celého světa

Národní památník II. světové války

- Armáda ČR
- Československá obec legionářská
- Český svaz bojovníků za svobodu
- Český osvětimský výbor
- Konfederace politických vězňů
- Muzeum Beskyd
- Muzeum Hlučínska
- Muzeum Těšínska
- Nadační fond obětem holocaustu
- Národní muzeum
- Opavská kulturní organizace
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Ostravské muzeum
- Památník Lidice
- Památník Terezín
- Slezská univerzita v Opavě
- Technické muzeum v Brně
- Univerzita obrany
- Vojenský historický ústav
- a kluby vojenské historie

Památník Petra Bezruče

- Akademie věd ČR
- Antikvariát Fiducia
- Charita Opava
- Knihovna města Ostravy
- Masarykova univerzita v Brně
- Moravské zemské muzeum
- Moravsko-slezská vědecká knihovna v Ostravě
- Muzeum a galerie v Prostějově

- Muzeum Beskyd
- Muzeum Těšínska
- Opavská kulturní organizace
- Ostravská univerzita v Ostravě
- Památník národního písemnictví v Praze
- Slezská univerzita v Opavě
- Státní okresní archiv v Opavě
- Statutární město Opava
- Zemský archiv v Opavě

PREZENTAČNÍ ČINNOST

EXPOZICE

Slezské zemské muzeum má ve správě šest expozičních budov a areálů, které nabízejí expozice různého zaměření a které zachycují vývoj ve Slezsku jak v oblasti přírodního, tak kulturního bohatství. V roce 2009 byla zpřístupněna nová expozice Doba zmaru a naděje v Národním památníku II. světové války. Její podobu oceňovali nejen návštěvníci, ale rovněž i odborná veřejnost. Tato expozice byla na konci roku 2021 uzavřena a nová expozice Těžká léta 1938–1945 byla otevřena v roce 2023. V květnu roku 2012 byla slavnostně otevřena rekonstruovaná Historická výstavní budova s novou expozicí Slezsko. Obě zmiňované expozice byly oceněny odbornou veřejností a obdržely cenu Gloria Musaealis. Všechny stálé expozice SZM procházejí každoročně aktualizací a zpřístupňováním nových sbírkových předmětů. Nejnověji byl v roce 2019 otevřen rekonstruovaný Müllerův dům s přílehlou zahradou, který je propojen s Historickou výstavní budovou. V současné době se zde konají přednášky a nejrůznější kulturní akce pro veřejnost. V tomto objektu byla také zpřístupněna ve druhé polovině roku 2025 zcela nová archeologická expozice Příběh čtyř vévodství. V roce 2025 byla připravena nová expozice situovaná v rekonstruovaném záměčku v Arboretu Nový Dvůr, která reflektuje historii a proměny tohoto velmi cenného botanicko-dendrologického areálu a která bude zpřístupněna veřejnosti během návštěvnické sezóny roku 2026.

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA, OPAVA

Jedná se o volně stojící neorenesanční objekt, vybudovaný pro účely Muzea císaře Františka Josefa pro umění a řemesla, založeného v Opavě v roce 1882 z podnětu Obchodní a živnostenské komory, která také stavbu financovala, a to na pozemku věnovaném knížetem Lichtenštejnem. Budova byla postavena podle návrhu vídeňských architektů Johanna Scheiringera a Franze Kachlera v letech 1893–1895 na téměř čtvercovém půdorysu. Sochu Genia a sousoší Pegasů pro výzdobu kopule vyhotovil vídeňský sochař Theodor Friedel. V letech 2010–2012 probíhala komplexní rekonstrukce, která byla dokončena a představena veřejnosti v květnu 2012 spolu s novou zemskou expozicí Slezsko. V roce 2018 došlo k instalaci termoizolačních a zatemňovacích fólií na výplně otvorů v 1. a 2. NP. V roce 2021 se uskutečnila výmalba prostor a oprava oken. V roce 2022 proběhla v rámci další etapy energetických úspor výměna světelných systémů za LED svítidla. V roce 2024 začala úprava recepce objektu. Záměrem je rehabilitovat původní podobu vstupní haly, přesunout recepci s pokladnou a vytvořit prostory nového muzejního obchodu. Konečná realizace tohoto projektu proběhla během roku 2025.

EXPOZICE SLEZSKO

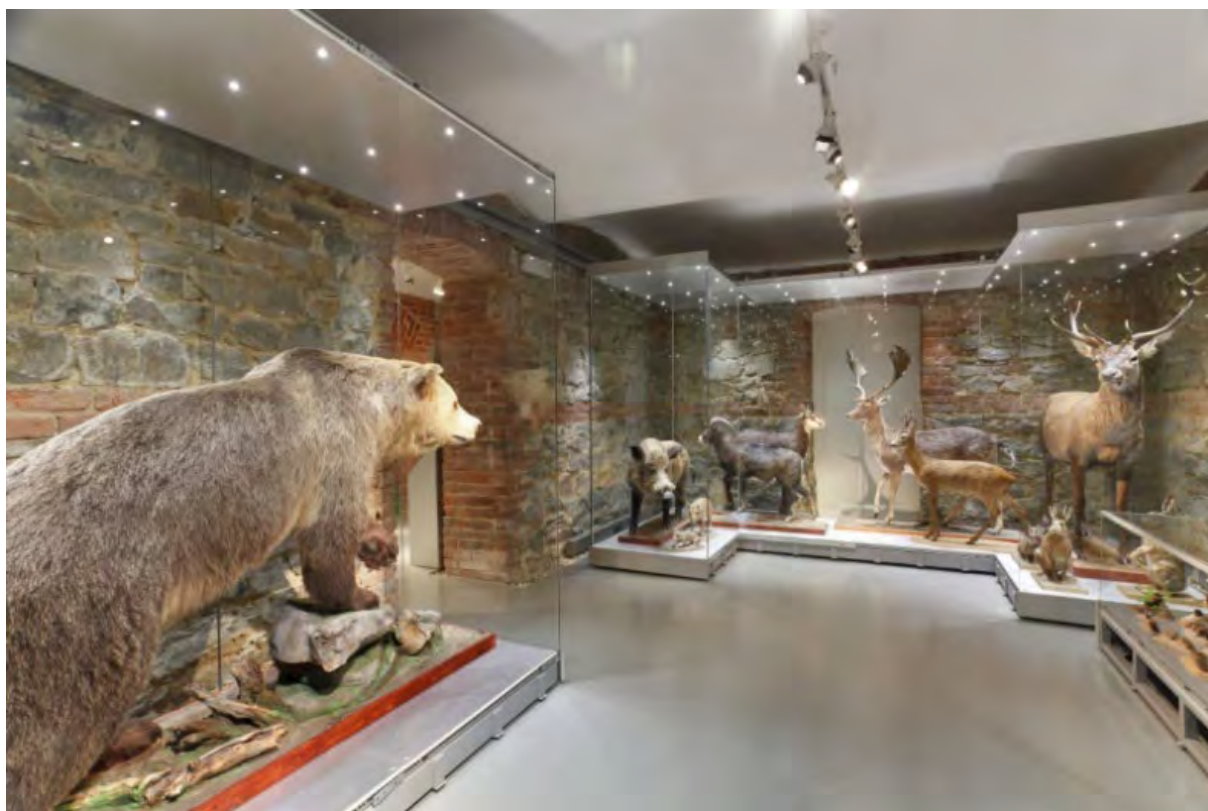
Expozice Slezsko je zaměřena na přírodní a kulturně-historické fenomény v současnosti nejmenší historické země České republiky – Slezska. S ohledem na velmi bohatý sbírkový fond Slezského zemského muzea a vzhledem k omezenému prostoru je zvolený koncept řešení, které umožňuje seznámit návštěvníky s co nejširším spektrem sbírkových předmětů a témat vztahujících se k přírodnímu a kulturnímu bohatství Slezska.

Expozice Slezsko zahrnuje dvě podlaží Historické výstavní budovy. Vůbec poprvé v historii jsou zpřístupněny i sklepní prostory. V suterénu výstavní budovy se nachází expozice s názvem PŘÍRODA SLEZSKA, prostory v přízemí budovy jsou využívány pro aktuální výstavní projekty a v prostorách 1. patra je umístěna expozice ENCYKLOPEDIE SLEZSKA. V letech 2018–2019 došlo k reinstalaci a úpravě „Expozice Slezsko“ – změny se dotkly jak části „Příroda Slezska“ (z důvodu napojení objektu Müllerova domu na Historickou výstavní budovu), tak části „Encyklopedie Slezska“, kde došlo k aktualizaci a obměně jednotlivých hesel. Další dílčí reinstalace jednotlivých hesel společensko-vědní expozice probíhaly průběžně i v roce 2025.

PŘÍRODA SLEZSKA

Hlavní úlohou expozice „Příroda Slezska“ je přiblížení přírodních podmínek a biodiverzity regionu severní Moravy a Slezska s přesahy do dalších evropských a světových oblastí. Krajina Slezska skýtá velké množství dokladů historie přírody. Geologická část ukazuje ve zkratce nejstarší historii a geologický vývoj na exponátech ze Slezska a severní Moravy. V botanické části jsou prezentovány exempláře mechorostů, lišejníků a hub v kombinaci s herbárii významných zástupců rostlinných čeledí se zaměřením na botanicky zajímavá chráněná území, endemity a relikty Slezska a severní Moravy. V zoologické části expozice jsou zdůrazněny především druhy žijící ve Slezsku. Vychází se od vývojově nejjednodušších forem jednobuněčných přes měkkýše a členovce až k obratlovcům.

Myšlenkou „Encyklopedie Slezska“, části expozice přibližující kaleidoskopickým, výběrovým, tematickým způsobem české Slezsko od pravěku do 20. století s nezbytnými přesahy za tuto časovou hranici směrem k dnešku, je představit zemi Slezsko, její dějiny, kulturu a obyvatelstvo v konkrétních a názorných příkladech. V letech 2018–2019 došlo k výrazné obměně expozice. Od roku 2020 jsou každoročně vybrané sekce expozice aktualizovány či nahrazeny novými encyklopedickými hesly. Tyto změny jsou prováděny nejen s ohledem na preventivní konzervaci, ale i na návštěvníky – expozice se totiž neustále proměňuje, takže při každé další návštěvě je vždy ke zhlédnutí něco nového.

DERMOPLASTICKÉ PREPARÁTY SLONŮ INDICKÝCH, ŽIRAFY ROTHSCILDovy A LVA INDICKÉHO

Slezské zemské muzeum dlouhodobě spolupracuje se Zoo Ostrava, díky čemuž je muzejní sbírka rozšiřována o jedinečné exponáty, které jsou prezentovány v hale Historické výstavní budovy. Dermoplastické preparáty slona indického Calvin a jeho potomka, samičky Sumitry, doplnily v roce 2022 další preparáty: lev Sohan a žirafí samec Bořek.

MÜLLERŮV DŮM

Budova s přílehlým parkem byla 31. května 2019 otevřena veřejnosti a v současné době je využívána jako další expoziční prostor Slezského zemského muzea, kde se konají také kulturní akce pro veřejnost, jako jsou např. přednášky, konference, koncerty atd.

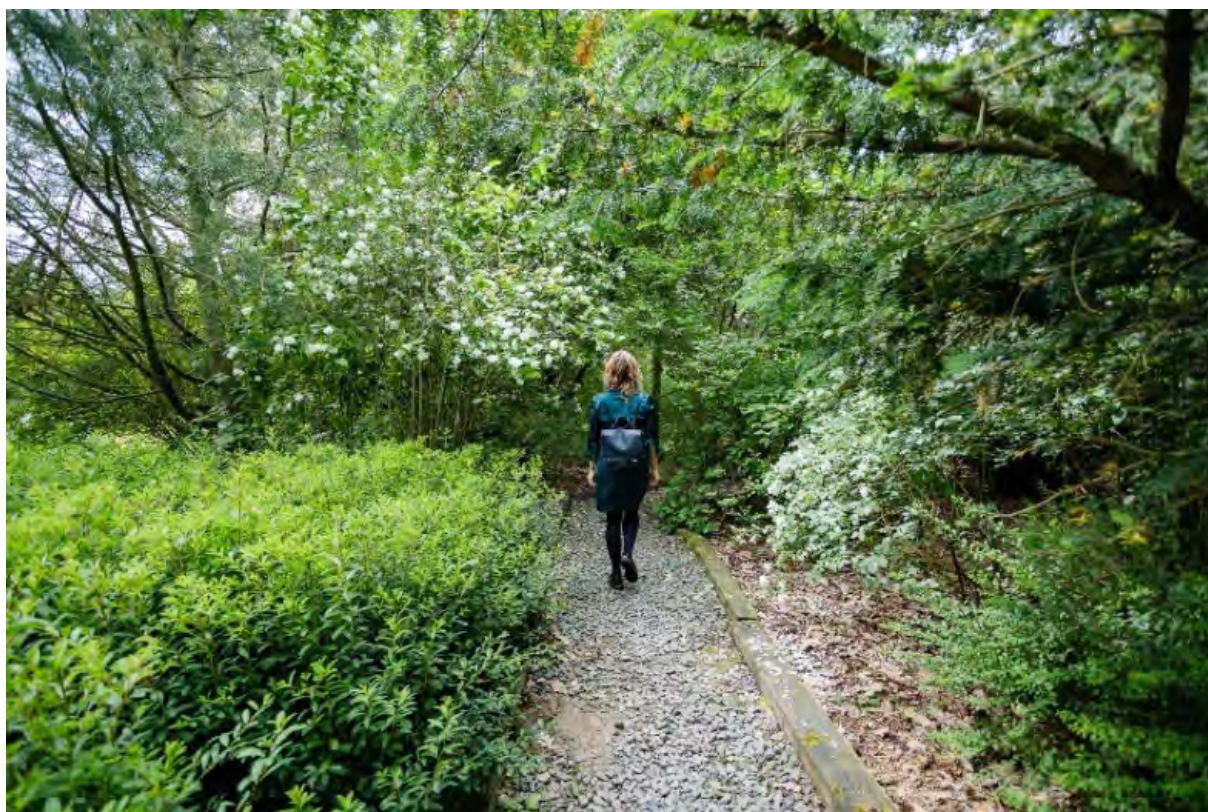
Návštěvníci zde mohou vidět téměř všechny stavební fáze objektu – od středověkých přes novověké až po současné, což umožnilo podzemní propojení Historické výstavní budovy s tímto domem. Zahrada je záměrně upravena do podoby, jež umožňuje nejen konání nejrozličnějších kulturních akcí, ale i přírodovědné a historické edukační aktivity. K výsadbě zahrady byly zvoleny zejména původní slezské odrůdy ovocných stromů a keřů doplněné okrasnou výsadbou. Mimo expoziční prostory se v domě nachází ještě velký reprezentační sál, který je využíván jak ke kulturním akcím, tak k menším tematickým výstavám, a na půdě zpřístupněný rekonstruovaný barokní krov.

PŘÍBĚH ČTYŘ VÉVODSTVÍ (ŽIVOT VE STŘEDOVĚKÉM SLEZSKU)

V suterénu Müllerova domu vznikla nová a moderně pojatá archeologická expozice, která přibližuje proměny areálu, ve kterém se dům nachází. Návštěvníci se tak mohou seznámit s původním opavským městským hradem, který byl zbořen v 19. století, a na jehož místě částečně vyrostla Historická výstavní budova. Vystaveny jsou nejen exponáty vztahující se k opavskému hradu, později zámku, ale i archeologické nálezy učiněné při výzkumech předcházejících vlastní rekonstrukci. Tyto exponáty ještě doplnily unikátní archeologické a historické muzejní sbírkové předměty opavské a slezské provenience. Realizace expozice začala v polovině roku 2023, slavnostní otevření proběhlo 17. 10. 2025, běžný návštěvnický provoz byl zahájen 25. 10. 2025 komentovanými prohlídkami expozice, prezentací prací archeologů a přehlídkou historické výzbroje a výstroje.

Vznik arboreta je úzce spjat s majitelem novodvorského panství Quidem Riedlem (1878–1946), který za svého působení v Novém Dvoře (1906–1928) vytvořil na ploše 1,8 hektaru unikátní přírodně krajinářský park. Ten se stal posléze základem arboreta a dnes tvoří historickou část dendrologické expozice. V současné době arboretum spravuje na ploše 23 hektarů jednu z nejbohatších sbírek dřevin ČR. V části pěstebních skleníků je také od roku 2010 veřejnosti přístupná malá expozice subtropických a tropických rostlin, včetně kaktusů a sukulentů. Je záměrem dále tuto expozici rozšiřovat – na konci roku 2022 počala příprava další sekce doplněné vodními prvky, která byla veřejnosti zpřístupněna na začátku návštěvní sezóny v roce 2023. Na konci roku 2022 byla dokončena rekonstrukce zámečku, který v suterénu nabízí potřebné zázemí pro konání kulturních a společenských akcí. Je záměrem na začátku návštěvní sezóny 2026 připravit a zpřístupnit expozici v I. patře objektu věnovanou osobnosti Quido Riedla a historii novodvorského areálu. Od roku 2023 byly prováděny přípravné práce (zejména zpracovávání pramenné základny k problematice, vytipovávání vhodných exponátů atp.) a díky finanční podpoře zřizovatele započala vlastní realizace nové expozice v roce 2025.

Dendrologická podsbírka čítá cca 18 tisíc herbářových dokladů, 600 položek šišek a 300 položek dřevin. V dendrologické expozici parku a ve skleníku je v současnosti evidováno bezmála 7 000 taxonů. Evidence o těchto rostlinách je průběžně digitalizována. Dendrologická/parková expozice „Dřeviny pěti světadílů“ je členěna na historický a nový park. Informační a orientační systém je řešen individuálně, rozmístěním již více než 180 kusů informačních tabulí u vybraných dřevin. Pro veřejnost je k dispozici vícejazyčný tištěný průvodce a audioprůvodce arboretem. K prezentaci živé sbírky dřevin přispívá pravidelné publikování Indexu Seminum Novodvorensis (každoročně jej obdrží více než 300 botanických zahrad a arboret celého světa). Dendrologická podsbírka je průběžně doplňována o nové herbářové doklady. Novými výsadbami do parkové expozice je rozšiřována živá sbírka dřevin. Většina dřevin a rostlin byla vypěstována přímo v arboretu, a to generativní cestou, ze semen získaných z Indexu Seminum jiných botanických zahrad celého světa. Obdobně je tomu také u skleníkových rostlin.

Expozice tropických a subtropických rostlin si klade za cíl zpřístupnit široké veřejnosti část z rozsáhlých skleníkových sbírek Arboreta Nový Dvůr. V expozici je soustředěno bezmála 280 druhů rostlin ze 70 čeledí. Na nevelké ploše čítající zhruba 220 m² lze vedle sebe zhlédnout geograficky svěbytné rostlinné formace americké, africké, australské a asijské flóry tropických deštných, tropických poloopadavých a opadavých lesů. Od roku 2023 je expozice postupně rozšiřována se záměrem otevřít většinu skleníku veřejnosti. Zpřístupňování probíhá po etapách (po jednotlivých původních pěstebních kójích), aby to nenarušovalo běžný návštěvnický provoz. První sekce doplněná o jezírko s vodopádem a spojovacím mostem byla otevřena na začátku návštěvnické sezóny na jaře 2023. Na přelomu let 2023–2024 pracovníci arboreta upravili další dvě pěstební kóje, kde byly vysazeny tropické a subtropické rostliny. Ve skleníku také probíhala prezentace živých tropických a subtropických motýlů, která se těšila velkému zájmu veřejnosti.

Stálá expozice Doba zmaru a naděje, která byla uzavřena na konci roku 2021, připomínala v chronologickém sledu nejdůležitější vojenské a politické události II. světové války s ohledem na české a československé dějiny. V roce 2022 proběhla rekonstrukce památníku v rámci projektu „Podpora socializace a interaktivity expozice Národního památníku II. světové války a výstavních prostor správní budovy“. V návštěvnické sezóně 2023 tak byla návštěvníkům představena zcela nová stálá expozice Těžká léta 1938–1945, která je moderně pojatá a obsahuje celou řadu multimediálních prvků.

Od roku 2016 je zpřístupňována také vyhlídka na jednom ze dvou klínů památníku, ze které je při dobré viditelnosti možno dohlédnout až na vrcholek Pradědu, Lysé hory či na území Polska. Provoz vyhlídky byl znovu obnoven v roce 2023.

Součástí areálu památníku je symbolický hřbitov se 13 000 destičkami se jmény padlých. Z nich je 7 000 destiček se jmény vojáků Rudé armády a 1 000 příslušníků 1. čs. armádního sboru, kteří padli v rámci ostravsko-opavské operace, 5 000 jmen civilních obyvatel ze severní Moravy a Slezska, kteří padli v domácím odboji nebo byli umučeni v koncentračních táborech, 67 destiček patří příslušníkům amerických leteckých jednotek, kteří padli nad územím protektorátu během náletů na německé cíle v Evropě. Vedle památníku je umístěno několik kusů historické bojové techniky. Ve správní budově památníku se nachází prostory pro sezonní výstavy, je zde konferenční sál a badatelna.

TĚŽKÁ LÉTA 1938–1945

V hlavním objektu památníku mohou návštěvníci zhlédnout expozici Těžká léta 1938–1945, která připomíná události II. světové války jak z hlediska vojenského, tak politického, neopomíná však ani život civilního obyvatelstva, kulturu či hospodářství. Přibližuje účast

československých vojáků v bojích na všech frontách II. světové války, stejně jako účast civilního obyvatelstva v domácím odboji.

Cílem expozice je nejen poskytnout návštěvníkům základní informace o období II. světové války, ale v osobních příbězích pamětníků zprostředkovat i emocionální prožitek, umocněný autentickými předměty, které pro expozici věnovali přímí účastníci bojů nebo jejich potomci a příbuzní.

Vstupní část expozice tvoří pamětní síň, v níž je centrálním objektem skleněný sarkofág s prsty z bojišť II. světové války, koncentračních táborů a dalších míst utrpení. Expozice je doplněna multimediálními prvky. V infokioscích a na dotykových obrazovkách si zájemci mohou vyhledat dobové dokumenty, fotografie a texty. Nechybí zde ani historická filmová koláž režiséra Evalda Schorma, která byla vytvořena pro původní expozici památníku. Ústřední scénou expozice je diorama velkolepé bojové scény odkazující na ostravsko-opavskou operaci. Zde návštěvníci uvidí nejen maketu sovětského tanku T-34, dva dělostřelecké kanóny (německý a sovětský), ale také hrabyňský dům č. p. 72 zničený válečnými boji. Dům byl postaven na základě dobových fotografií válkou zničené obce Hrabyně a jsou v něm umístěny autentické předměty, které věnovali obyvatelé obce. Nově je součástí expozice i videomapping, který provede návštěvníky celým obdobím II. světové války.

LIDICKÉ DĚTI

Osud lidických dětí nám dodnes připomíná dílo české sochařky Marie Uchytlové. Právě tato žena vytvořila v letech 1969–1989 sádrové sousoší zavražděných lidických dětí, které zemřely v období tzv. heydrichiády v koncentračním táboře Chelmno.

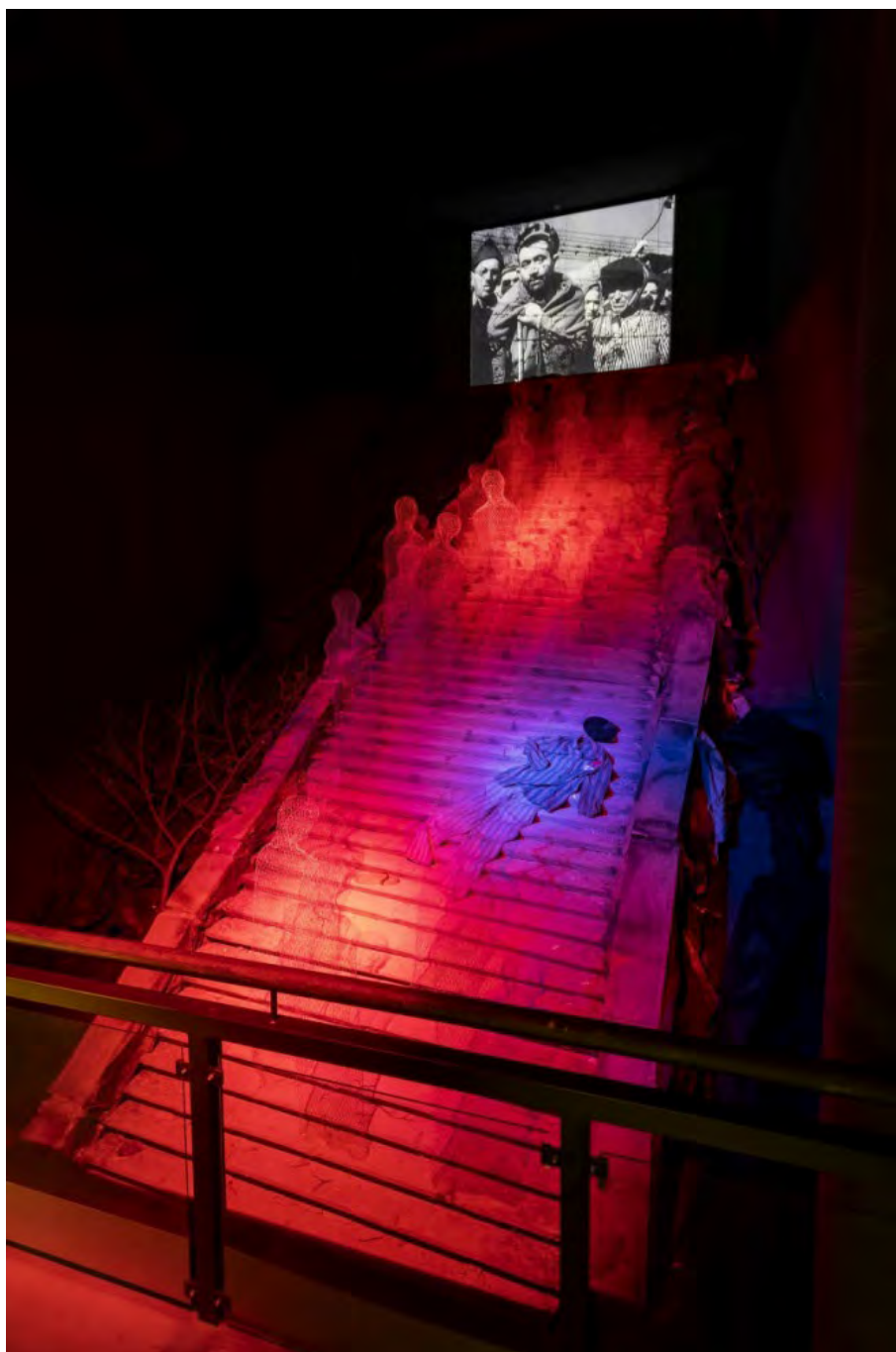
Sádrové modely dětí v nadživotní velikosti se staly předlohou pro bronzové sousoší umístěné v Památníku Lidice a dlouhá léta byly součástí kaple Zvěstování Panny Marie v Mariánské Týnici. Na konci roku 2015 bylo rozhodnuto o jejich převozu do Národního památníku II. světové války v Hrabyni, kde na nich pracovali restaurátoři. Od června 2016 tvořilo sádrové sousoší lidických dětí emotivní část stálé expozice památníku Doba zmaru a naděje a nyní je součástí nové expozice.

OBĚTI A VRAZI

Koncentrační tábor Mauthausen byl jedním z nejhorších nacistických koncentračních táborů. Tento vyhlazovací tábor byl vybudován v roce 1938 vězni z Dachau 20 km východně od Linze, byl to první tábor mimo území Německa. Postupně se rozšířil, měl 49 poboček, z nichž nejznámější byly koncentrační tábory Gusen a Ebensee. K táboru patřil i žulový lom, kde vězni po 186 strmých schodech vynášeli mohutné žulové kvádry, za neustálého pohánění klacky a obušky, často pod střelbou.

Nacisté často vězně shazovali ze schodů dolů. Proto byly nazvány také „schody smrti“. Od roku 1941 zde byli masově deportováni i obyvatelé protektorátu Čechy a Morava. Tyto deportace měly na svědomí represe po nástupu R. Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora. Vězni byli posíláni do Mauthausenu jako nepolepšitelní, jejich návrat byl nežádoucí. V tomto táboře žili v nesnesitelných podmínkách, podrobeni nejhoršímu zacházení a mučení. Průměrná délka života vězně koncentračního tábora Mauthausen byla

šest měsíců. Vězni byli zabíjeni těmi nejhoršími způsoby – ubitím klacky, petrolejovými injekcemi, hladem, byli naháněni do ostnatých drátů nabitých elektrickým proudem nebo naloženi do upraveného policejního krytého auta, kde byli během jízdy usmrceni plynovými zplodinami. Do tábora byli z protektorátu posíláni často umělci a příslušníci inteligence. V táboře zahynul např. písničkář Karel Hašler, herečka Anna Letenská nebo básník Ivan Javor. Na konci roku 1944 byly v táboře zformovány ilegální výbory vězňů. V únoru 1945 byl vydán tajný rozkaz k likvidaci všech vězňů tábora v plynových komorách. Mauthausen byl osvobozen dne 7. května americkou 11. obrněnou divizí. Táborem prošlo více než 335 000 vězňů, přes 122 000 jich zde zemřelo. Čechů a Slováků zde bylo vězněno přes 8 000, z toho 4 500 jich bylo usmrceno. Tato část stálé expozice zpřístupněná ve druhém ze dvou klínů hlavního objektu má připomenout nesmírné utrpení těchto lidí.

AREÁL ČESKOSLOVENSKÉHO OPEVNĚNÍ HLUČÍN-DARKOVIČKY

Pevnostní areál je evropsky vysoce ceněnou prezentací ojedinělého fortifikačního systému naší republiky, který vznikl v letech 1935–1938. Tvoří jej pěchotní sruby MO-S 17, MO-S 18, MO-S 19, MO-S 20 a lehký objekt LO vz. 37A. Objekty areálu představují různé odlišnosti po stránce projekční i palebně-taktické a rovněž různé stupně odolnosti. Interiér expozice nabízí k vidění originální výzbroj, kterou disponovala československá armáda před II. světovou válkou. Návštěvníci se tak mohou seznámit s podmínkami života vojáků v opevnění. Součástí venkovní expozice je i těžká bojová technika.

ŽIVOT A DÍLO PETRA BEZRUČE

Expozice „Život a dílo Petra Bezruče“ je instalována v budově Památníku Petra Bezruče, která se nachází v místě, kde stával rodný dům básníka. Na svou dobu velice progresivní expozice byla otevřena v roce 1967 pod záštitou organizace UNESCO v rámci oslav 100. výročí narození Petra Bezruče. V roce 2019 bylo přistoupeno k výrazné modernizaci celého expozičního prostoru včetně průhledu do zahrady na kamenný reliéf pod rekonstruovanou dřevěnou pergolou. Modernizace byla provedena citlivě s ohledem jak na jedinečnost tohoto prostoru, tak na původní architektonické záměry tvůrců expozice. Expozice, zpřístupněná v roce 2020, prezentuje vstup básníka do českého literárního prostředí a místa, z nichž čerpal inspiraci pro své dílo. Neopomíná také osobnosti, které Bezruče ovlivnily. V expozici jsou návštěvníkům k dispozici také ukázky jednotlivých vydání Slezských písní včetně cizojazyčných překladů. Neodmyslitelnou součástí expozice jsou cenná výtvarná díla, zejména plastiky, mající vztah k osobě básníka a jeho dílu.

KRAJEM PETRA BEZRUČE

Srub Petra Bezruče na Ostravici získalo Slezské zemské muzeum jako součást dědictví po básníku Petru Bezručovi. Obytná část srubu byla ponechána v původní podobě i se zařízením interiéru, který si Bezruč sám navrhl. V přilehlém dřevníku byla v roce 1983 zbudována expozice s názvem „Krajem Petra Bezruče“. Návštěvník srubu zde nalezne nejen autentické prostředí letního příbytku básníka, ale nutně chodí v jeho stopách, dotýká se životních příběhů básníka, a především může poznat prostředí kraje pod Beskydy, jehož osud, v minulosti tak svízelný, zachytil básník ve svém stěžejním díle – ve Slezských písních.

VÝSTAVY

Návštěvníci Slezského zemského muzea mohli v roce 2025 zhlédnout celou řadu zajímavých výstav, přičemž některé pokračovaly z předchozího roku, ale většina byla nových.

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA

OPAVA JUBILEJNÍ – POKLADY MĚSTSKÉHO MUZEA

22. 2. 2024 – 12. 1. 2025

Autoři / kurátoři: Bc. Marie Svaková, Mgr. Michal Valeček

Spolupracující instituce: Zemský archiv v Opavě, Státní okresní archiv v Opavě

Městské muzeum v Opavě bylo jedinou institucí cíleně dokumentující dějiny a kulturu města Opavy a nejbližšího okolí. Díky úsilí kustodů a šťastné náhodě, která uchránila alespoň část muzejních sbírek od zničení na konci druhé světové války, se do dnešních dnů zachovaly důležité hmotné a písemné prameny k dějinám města. Právě část z nich prezentovala tato výstava. Svou strukturou se inspirovala členěním expozice původního městského muzea do větších celků tak, jak ji v roce 1912 pojal jeden z kustodů Erwin Gerber. Kromě samotné sbírkotvorné činnosti muzea prezentovala výstava také publikační aktivity, připomněla knihovnu a městský archiv, které byly integrální součástí muzea.

KŘÍŽEM KRÁŽEM SLEZSKEM

1. 10. 2024 – 16. 2. 2025

Autor / kurátor: Bc. Luděk Wunsch

Výstava byla pouhým nahlédnutím do místopisných historických fotografií ze začátku minulého století až do roku 1944. Blaschkeho fotografie nás zavedly např. do Jánských Koupelí, naproti tomu Chodurovy snímky měly širší pokrytí od Louček u Oder až po Brannou nedaleko Šumperka. Rudolf Chodura byl také nadšeným lyžařem a díky jeho zálibě můžeme dodnes obdivovat jeho zimní záběry z Jeseníků. Z darovaných vystavených snímků bylo možné zhlédnout také např. již neexistující turistickou chatu na Borůvkové hoře v nejsevernější části pohraničního hřebene Rychlebských hor zprovozněnou v roce 1930 nebo snímek rozhledny Zlatý Chlum u Jeseníku zhotovený z diapozitivní předlohy.

KDYŽ PŘÍBĚHY OŽÍVAJÍ...

25. 10. 2024 – 5. 1. 2025

Kurátorka: Mgr. Lenka Valečková

Výstava připravená k 210. výročí založení muzea prezentovala v centrální hale Historické výstavní budovy vybrané exponáty z nové publikace „210 předmětů – 210 příběhů. 210 let Slezského zemského muzea“.

CYPRIÁN LELEK

8. 11. 2024 – 2. 2. 2025

Autor: prof. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.

Cyprián Lelek, význačný slezský buditel, katolický kněz, spisovatel, pedagog, poslanec frankfurtského parlamentu a pruského sněmu v Berlíně, se těšil vždy zájmu publicistů, literátů a historiků. Jeho význam nebyl nikdy zpochybněn: ani v letech Rakousko-Uherska, ani v meziválečné době, ani po roce 1948 nebo po roce 1989. Každá doba zdůrazňovala určité rysy Lelekovy osobnosti: vlastenectví, náboženskou víru a službu Církvi, folkloristické a filologické zájmy nebo publicistické zprávy o životě Moravců v Pruském Slezsku. Výstava a její katalog byly realizovány za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace SZM (DKRVO, MK000100595).

Výstava byla poté zapůjčena a instalována v hlubčickém muzeu (Powiatowe Muzeum Ziemi Głubczyckiej).

ŠLAD

8. 11. 2024 – 2. 2. 2025

Autorka: Natalia Pawlus

Kurátor: Mgr. David Váhala

Výstava byla zahájena v rámci festivalu Slunovrat Winter Edition. Kolekce grafických linorytů zahrnovala velkoformátová díla i drobné grafické formy vytvořené Natalií Pawlus v letech 2018–2024. Výstava byla připravená ve spolupráci se Slezskou univerzitou v Katovicích

MIKULÁŠ RUTKOVSKÝ. BŮH A UMĚNÍ

14. 11. 2024 – 27. 4. 2025

Autorka / kurátorka: Mgr. Denisa Hradilová

Odborná spolupráce: PhDr. Eva Kolářová, akad. soch. Pavel Charousek, PhDr. Karel Müller.

Sochař, medailér a heraldik slovenské národnosti Mikuláš Rutkovský (1940-2010), který strávil většinu svého života v Krnově, byl žákem akademického ateliéru Karla Lidického v Praze, kde získal zájem o figurální sochu i o medailérské umění. Pro své názory, které nesouzněly s oficiálním komunistickým režimem, stál většinu života mimo oficiální uměleckou scénu i zakázky a tvořil velmi kvalitní díla pro soukromou klientelu a církevní objednavatele, především medaile, plakety a heraldické erby. Výstava představila část pozůstalosti tohoto umělce získanou Slezským zemským muzeem v roce 2023 od figurálních plastik – podobizen, medailí a plaket – po kresebnou a archivní pozůstalost zahrnující návrhy realizovaných děl i nerealizovaných prací. Výstava se konala díky podpoře Ministerstva kultury ČR, které finančně přispělo na výkup pozůstalosti Mikuláše Rutkovského.

MŮJ SVĚT

5. 3. – 30. 3. 2025, vernisáž 4. 3. 2025

Kurátor: Mgr. Ivo Mluděk

Vernisáž výstavy snímků 17. ročníku celonárodní fotografické soutěže Můj svět proběhla za účasti patrona soutěže prof. Jindřicha Štreita, prof. Jiřího Jiří Siostrzonka a ředitele opavské Charity Jana Hanuše a oceněných autorů. Soutěž byla určena pro zaměstnance, dobrovolníky a klienty Charit z celé České republiky. V roce 2025 byly ke zhlédnutí fotografie ze tří soutěžních kategorií: „Portrét“, „Můj charitní svět“, a „Jak to vidí klienti“.

ZTRACENÉ MLÁDÍ V ARMÁDNÍ EVIDENCI (POVINNÁ VOJENSKÁ SLUŽBA V ČESKÝCH ZEMÍCH (1868-2004) V PRAMENECH ÚŘEDNÍ POVAHY)

2. 5. – 30. 6. 2025

Panelová výstava připravená Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR.

GRAFICKÝ KABINET

16. 5. 2025 – 1. 3. 2026

Autorka / kurátorka: Mgr. Lenka Valečková

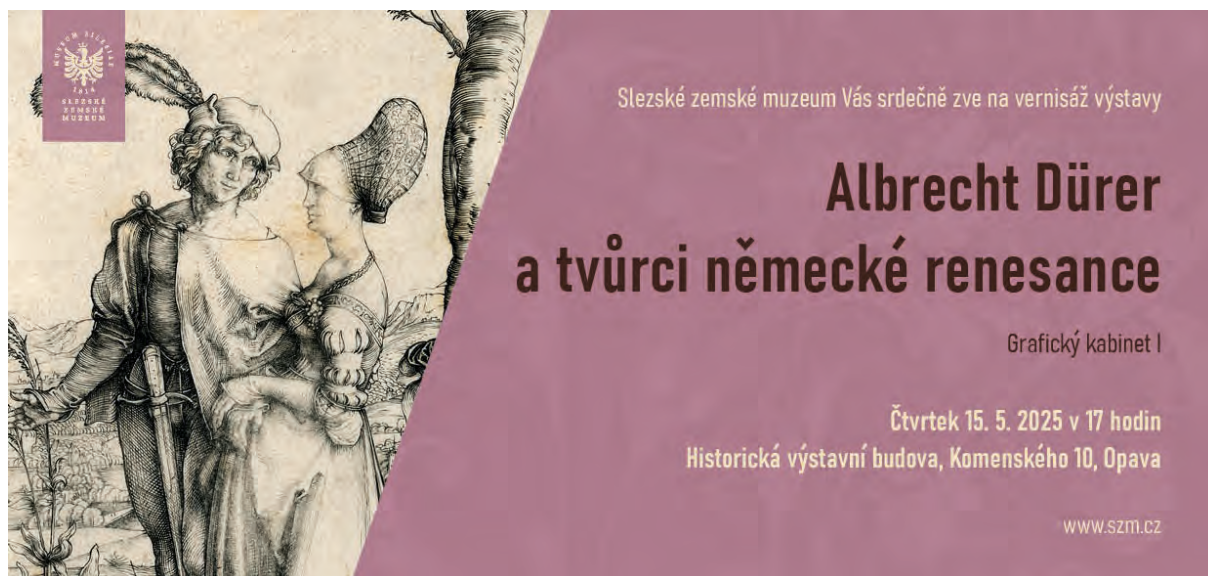
Uměleckohistorické pracoviště Slezského zemského muzea spravuje více než osm tisíc grafických listů. Mezi nimi najdeme velice kvalitní práce nizozemských, francouzských, italských, německých, ale i domácích tvůrců, které veřejnost neměla doposud možnost spatřit. V roce 2025 se podařilo zrealizovat myšlenku grafického kabinetu, který postupně představil ta nejhodnotnější grafická díla naší muzejní sbírky. K jednotlivým instalacím vznikly také tištěné katalogy výstav.

GRAFICKÝ KABINET I. – ALBRECHT DÜRER A TVŮRCI NĚMECKÉ RENESANCE

16. 5. – 26. 8. 2025, vernisáž 15. 5. 2026

Výstava představila veřejnosti unikátní soubor renesančních grafických listů z muzejní sbírky. Vystavena byla díla předních tvůrců renesance – Albrechta Dürera, Martina Schongauera, grafiky tzv. malých mistrů, mezi které řadíme Albrechta Altdorfera, bratry Behamovy, Jacoba Bicka či Heinricha Aldegrevera. Prezentovány byly i grafické listy sloužící jako dřevořezové knižní ilustrace, např. od Hanse Leonarda Schäuuffeleina, Lucase Cranacha staršího, Hanse Holbeina mladšího či Hanse Springinkleeho.

Díla nebyla v posledních letech veřejnosti prezentována, ačkoli kvalitou dosahují velkého významu.

GRAFICKÝ KABINET II. - UMĚLCI NA DVOŘE RUDOLFA II.

29. 8. – 30. 11. 2025

Výstava seznámila návštěvníky s díly předních tvůrců spjatých se dvorem Rudolfa II. – Bartolomea Sprangera, Hanse von Aachen, Josepha Heintze či Hendrika Goltziuse. Zmínění malíři byli autory malířských předloh pro prezentované grafické listy, které nejčastěji do mědirytiny převedli nejvýznamnější grafici své doby. Na dvoře Rudolfa II. to byla především osobnost Aegidia Sadelera II, ale i jeho rodinných příslušníků Marca, Ioanna a Rafaela Sadelera. Představena byla i tvorba rodiny Killianů a významného českého grafika Václava Hollara.

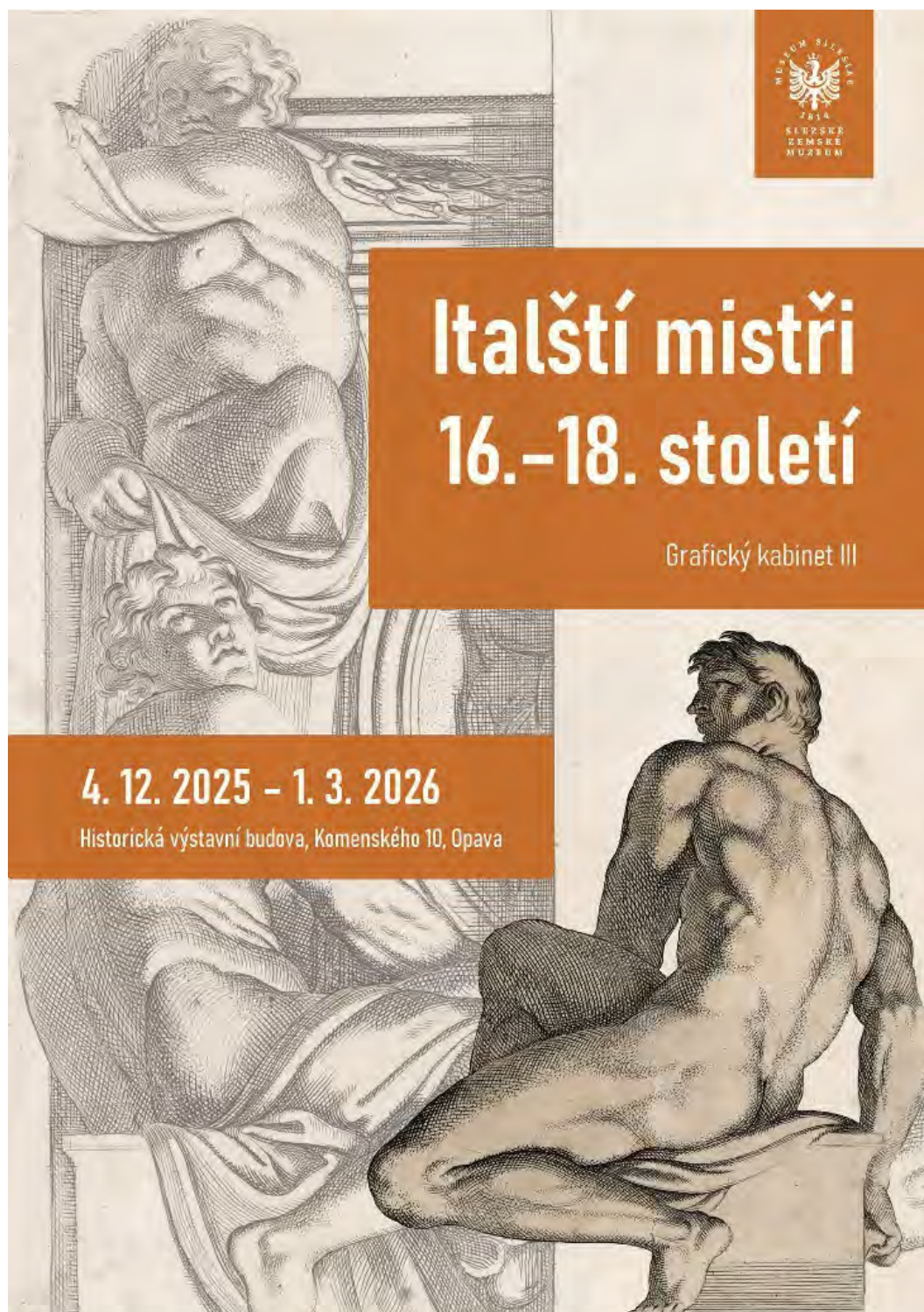
Výstava byla současně připomínkou 450. výročí korunovace Rudolfa II. českým králem 22. 9. 1575.

GRAFICKÝ KABINET III. – ITALSKÁ GRAFIKA 16. – 18. STOLETÍ

4. 12. 2025 – 1. 3. 2026

Výstava prezentovala veřejnosti díla významných umělců, kteří se sice proslavili především v malbě, ale jejich díla sloužila jako předlohy pro mnoho grafických listů. Ve muzejní sbírce najdeme grafické listy vzniklé dle předlohy bratrů Annibale a Agostina Carracci, Tiziana, Polidora da Caravaggio, Antonia Tempesty, Salvatora Rosy či Giovanni Battisty Tiepola.

TANGO. ANIMACE A GRAFIKA EWY JAWORSKÉ

16. 5. – 11. 6. 2025, vernisáž 15. 5. 2026 v 17.00

Autorka: Ewa Jaworska

Kurátor: Mgr. David Váhala

Výstava prezentovala uměleckou tvorbu polské akademičky Ewy Jaworské. Návštěvníkům byly představeny série tisků zpracovaných technikou linorytu a kolografie, ve kterých autorka zpracovala evoluci pocitů a pomíjivé formy v harmonii a konfliktu.

Výstava byla realizována díky spolupráci se Slezskou univerzitou v Katovicích.

2 FOR YOU. PLAKÁTY. STEFAN LECHWAR A TOMASZ KIPKA

13. 3. – 1. 6. 2025, vernisáž 15. 5. 2026 v 17.00 (původní termín vernisáže odložen z důvodu nemoci jednoho z autorů)

Autoři: prof. Stefan Lechwar, prof. Tomasz Kipka

Kurátor: Mgr. David Váhala

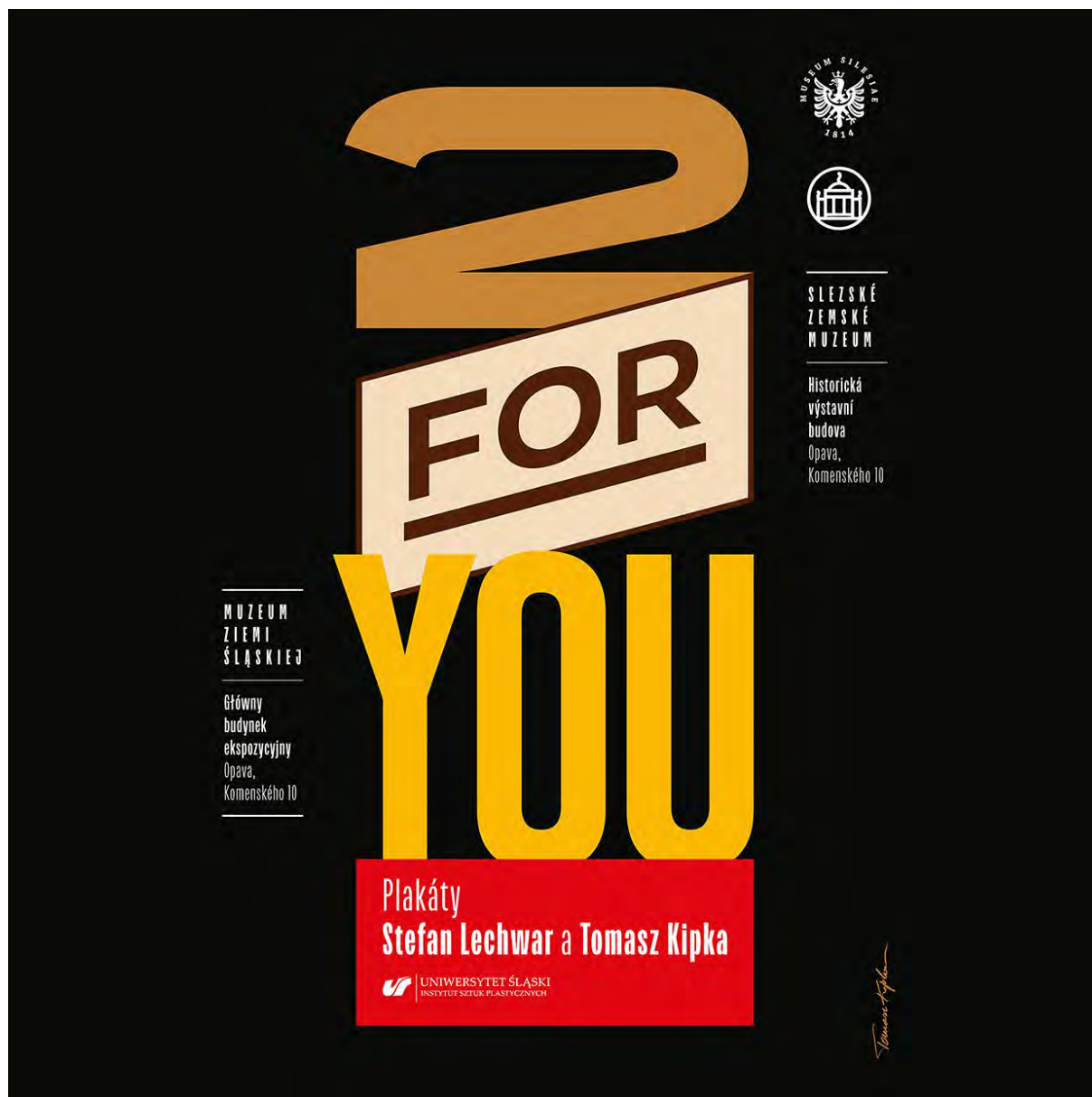
Unikátní výstava plakátů Stefana Lechwara a Tomasze Kipky, dvou umělců spojených s Ústavem výtvarných umění Slezské univerzity v Cieszyně. Jejich díla kombinují akademickou přísnost s kreativním vyjádřením tím, že zkoumají sociální a kulturní dimenze plakátového umění.

Výstava 2 for You představila širokou škálu plakátů obou umělců, včetně slavných projektů pro Jazz in the Ruins a projekt Ekoplakat. Díla Lechwara a Kipky se vyznačují inovativním využitím barev, typografie a obrazů, které odrážejí bohatou tradici polské a české plakátové školy. Jejich díla často obsahují osobní výklady a komentáře k aktuálním společenským problémům.

Výstava byla pohledem na roli plakátu jako média kulturního vyjádření a společenského komentáře. V kontextu bohaté historie plakátového umění v Polsku a České republice tvoří Lechwarova a Kipkova díla most mezi tradicí a modernou odrážející komplexní společensko-politické dědictví obou zemí.

Návštěvníci mohli zjistit, jak Stefan Lechwar a Tomasz Kipka prostřednictvím svých plakátů vedou dialog s divákem, dotýkají se témat od jazzové hudby až po sociální témata včetně ekologie a vytvářejí díla, která jsou esteticky zajímavá a intelektuálně stimulující. Výstava v nejstarším muzeu v České republice – nejen pro umělce prestižním Slezském zemském muzeu – byla jedinečnou příležitostí prozkoumat umění plakátu v krásném prostředí historické Opavy.

Výstava byla realizována díky spolupráci se Slezskou univerzitou v Katovicích.

ZA CÍSAŘE PÁNA. PRVNÍ PĚŠÍ PLUK A OPAVA

16. 5. – 1. 2. 2026, vernisáž 15. 5. 2026 v 17.00

Autoři / kurátoři: PhDr. Ondřej Haničák, Mgr. Michal Valeček

Čestnými majiteli prvního pluku pěšího vojska, založeného již v roce 1715 trevírským kurfiřtem a biskupem z Osnabrücku Karlem Ignácem vévodou Lotrinským, byli římsko-němečtí a posléze rakouští císařové. Od počátku 70. let 19. století se symbolickým vlastníkem stal císař František Josef I. Tehdy již po dvě desetiletí jednotky pluku, dle svého

označení zkráceně zvaného německy Kaiser nebo Einser, sídlily v Opavě, tehdejším hlavním zemském městě jedné z provincií habsburské monarchie ležícím na samé hranici s Pruskem. Dislokace prestižního a relativně početného vojenského útvaru ovlivňovala každodenní život města a měla nezanedbatelný vliv nejen skladbu obyvatelstva, ale také na zdejší kulturní život. Početný důstojnický sbor, jehož příslušníci byli zpravidla též šlechtici, představoval elitní vrstvu tehdejší společnosti s nadprůměrnými příjmy a nákladným životním stylem. Oblíbenou kratochvílí Opavanů byly také pravidelné promenádní koncerty plukovní kapely. Byť se Opava navzdory své příhraniční poloze nestala pevnostním městem, městské prostředí dotvářela četná cvičiště a další vojenské stavby, mezi nimi hlavně početná kasárna. Úzké sepětí s dějinami Opavy připomíná dodnes dochovaný pomník pluku, který byl v místním proboštském kostele Nanebevzetí Panny Marie odhalen ještě před vypuknutím první světové války. Celosvětový konflikt se města dotkl sice jen nepřímo, ale o to výrazněji. Řada veřejných budov se proměnila na vojenské lazarety, muži museli narukovat do vojenské služby. Takto rozdělené rodiny často ohrožovala hmotná nouze, o jejíž zmírnění usilovaly různé charitativně zaměřené sbírky. Dlouhou historii vojenské jednotky připomněla v roce závěru první světové války rozsáhlá a z části prodejní výstava. Tradice pluku byla živá i po rozpadu rakousko-uherské monarchie, a to jak prostřednictvím sbírek muzejního charakteru, tak činností různých spolků a jednotlivců.

Na výstavě byly prezentovány dobové uniformy, výzbroj a výstroj, historické fotografie či památky spojené s osobnostmi svázanými s dějinami této vojenské jednotky a Opavy (Franz Conrad von Hötzendorf či Eduard von Böhm-Ermolli). Pozornosti neušly ani artefakty spjaté s vojenskou zdravotní péčí či sbírkou někdejšího opavského plukovního muzea.

HARMONIA. STATUS NATURALIS

7. 6. – 31. 8. 2025, vernisáž proběhla 6. 6. 2025 v rámci Slezské muzejní noci

Autorka: Katarzyna KroczeK-Wasinska

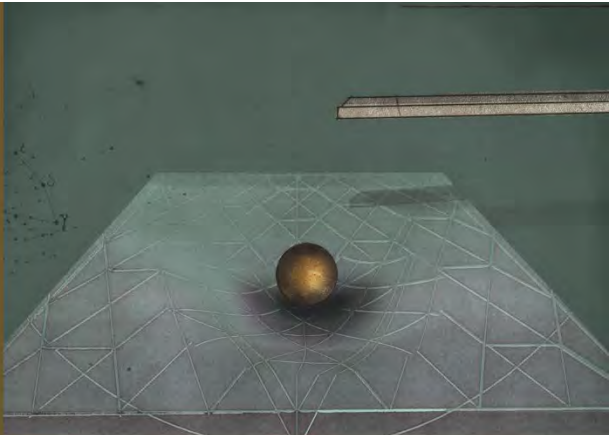
Kurátor: Mgr. David Váhala

Pro Katarzynu KroczeK-Wasinskou je umění objevem harmonie ve vztahu mezi lidstvem a okolním světem. Úkolem, který si ve své práci stanovila, je vybudovat prostor zbavený náhodnosti a nevyhnutelnosti pomíjivosti, prostor, který poskytuje pocit klidu a sdílí záblesk absolutna, které je zde na zemi nedosažitelné. Vybudovala svět s využitím čistých, ideálních forem, nikoli doslovných, symbolizujících monumentalitu, neměnnost, trvalost a božství.

Autorka se výstavou snažila vyjádřit, že v nás existuje univerzální lidská myšlenka, která z nás dělá jednu bytost a je základem hlubokých, vnitřních lidských tužeb, pravdy, dobra a lásky a existuje nad rámec kulturních a náboženských rozdílů, našich individuálních charakteristik... Umění je tak pro ni důležitou součástí této hluboce zakořeněné myšlenky. Výstava byla realizována díky spolupráci se Slezskou univerzitou v Katovicích.

HARMONIA: STATUS NATURALIS

Katarzyna KroczeK-Wasinska

6. 6. – 31. 8. 2025

**Historická výstavní budova
Komenského 10, Opava**

www.szm.cz

OPAVSKÉ METEORITY – 100. VÝROČÍ OBJEVU

20. 6. – 31. 8. 2026, vernisáž 19. 6. 2025

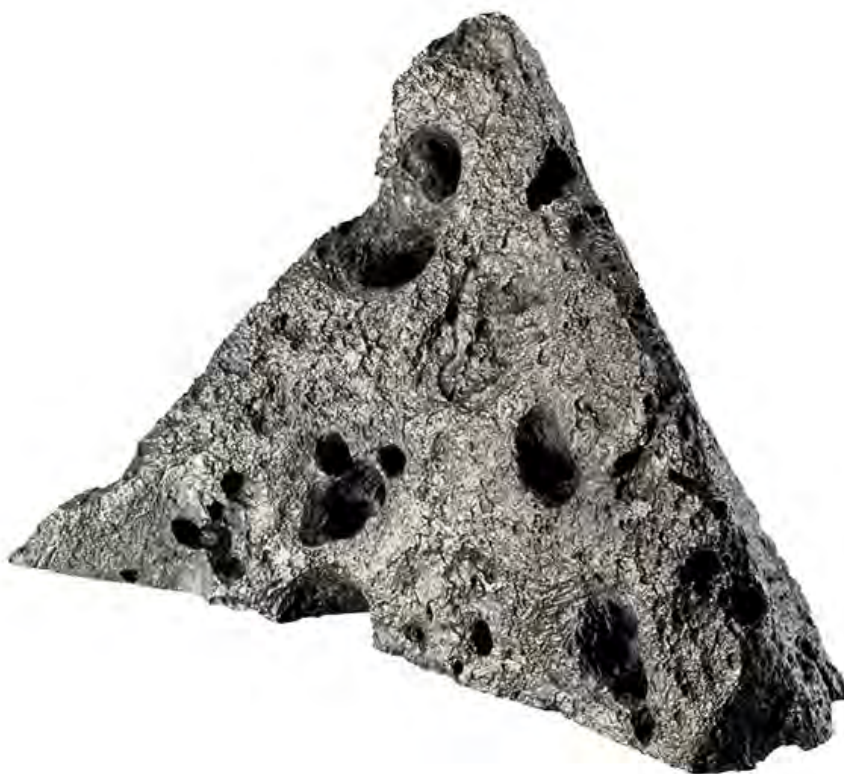
Kurátorka: Mgr. Lenka Jarošová, Ph.D.

Ve sbírce Slezského zemského muzea se nachází světový unikát – devět kusů železných meteoritů, které byly nalezeny v roce 1925 v tzv. Lundwallově cihelně v Opavě-Kylešovicích. Na těchto sbírkových předmětech jsou pozoruhodné především nálezové okolnosti – meteoritická železa ležela v kulturní vrstvě sídliště paleolitických lovců kultury epigravettien, přičemž stáří lokality s pazourkovými nástroji je datováno přibližně do doby před 18 000 lety.

Význam těchto exponátů podtrhuje fakt, že při příležitosti 200. výročí českého muzejnictví byly opavské meteority vystaveny společně s Věstonickou Venuší a hlavou Kelta ze Mšeckých Žehrovic.

Opavské meteority jsou vystavovány ojediněle při významných příležitostech, návštěvníci je tak mohli spatřit při výročí sta let od jejich objevení.

Vernisáž proběhla v rámci Festivalu Slunovrat 2025 za účasti vzácného hosta RNDr. Jiřího Grygara, CSc. Za Slezské zemské muzeum meteority prezentovala kurátorka a vedoucí Oddělení přírodních věd Mgr. Lenka Jarošová, Ph.D. V rámci vernisáže vědec světového formátu Jiří Grygar převzal z rukou primátora Ing. Tomáše Navrátila Cenu statutárního města Opavy.

Opavský meteorit.

ECHO

18. 6. – 31. 8. 2025, vernisáž 17. 6. 2025

Autor / kurátor: MgA. Aleš Fulín

Výstava představila veřejnosti vizuální tvorbu výtvarníka Aleše Fulína působícího v oblasti hudebního grafického designu. Výstava návštěvníkům zprostředkovala originální malby, ilustrace a grafiky, které se objevily na přebalech ikonických desek, plakátech, v bookletech, merchi i vizuálech scén a festivalů.

Na vernisáži, po které následovala komentovaná prohlídka výstavy, zajistili originální hudební performanci realizovanou pouze pro tuto příležitost kytarista Petr Uvíra s klávesistou a varhaníkem Petrem Kašným.

RAZUMOVŠTÍ Z VIKŠTEJNA. ODYSEA EMIGRACE

28. 9. 2025 – 5. 4. 2026, vernisáž 27. 9. 2025

Autor / kurátor: PhDr. Ondřej Haničák

Kurátorská spolupráce: Mgr. Michal Valeček, Bc. Martin Polášek

Výstava si kladla za cíl představit historii, kulturní a hospodářský význam původně východoevropského šlechtického rodu Razumovských z Vikštejna nejen na Opavsku, ale také v kontextu dějin širší střední a východní Evropy. Specifikem rodu, který byl od počátku 19. století pevně spjat s dějinami habsburského soustátí, byl jeho ukrajinský původ a vazby na východní náboženský, kulturní a politický okruh. Na samotném Opavsku a Vítkovsku se členové rodu etablovali na přelomu 19. a 20. století, kdy jako štedří mecenáši a progresivní podnikatelé hospodářsky pozvedli úroveň svých velkostatků a zakládali také kostely, kaple, školy a další veřejné budovy. Opomenut nebyl ani jeho přínos ke zvelebení a dalšímu rozvoji lázní Jánské Koupele. Camillo Razumovský také systematicky budoval rodovou sbírku, soustředěnou jak v zámcích na Opavsku, tak v jeho městských palácích

v Opavě a Vídni. Dramatický příběh šlechtického rodu ilustrovaly právě unikáty z této privátní kolekce. Pohnuté roky nacistické okupace a situace po skončení II. světové války na Opavsku byly přiblíženy návštěvníkům formou filmového záznamu do té doby nezveřejněných vzpomínek nedávno zesnulého Alexandra Razumovského, který se narodil a prožil léta první republiky, okupace a závěru druhé světové války na Opavsku, a které veřejnost částečně zná ze stejnojmenného filmového dokumentu. Jádrem instalace výstavy byly rodové portréty, cenné historické fotografie, dokumenty a další privátní rodinné památky, restaurované a zapůjčené rodinou Razumovských pro tuto příležitost. Časový záběr sledoval osudy rodiny od vzestupu rodu v carském Rusku poloviny 18. století do nucené emigrace z Československa v roce 1946. Kromě výběru předmětů ze soukromého majetku byly prezentovány rovněž sbírky schraňované na státních zámcích spravovaných Národním památkovým ústavem, ostravsko-opavskou diecézí a dalšími privátními sběrateli. Na realizaci výstavy se podílelo také Muzeum Kirilla Razumovského sídlící na někdejší zámku hrabat Razumovských v Baturynu na Ukrajině. K výstavě byla vydána doprovodná česko-anglická publikace.

Tatiana Razumovská hovoří na vernisáži výstavy.

Vernisáže, která se těšila velkému zájmu veřejnosti se osobně zúčastnila rodina Razumovských, zástupci státní správy a samosprávy a další hosté. Výstava byla realizována díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR.

Hlavní autor výstavy Dr. Haničák hovoří během vernisáže.

Rodina Razumovských si prohlíží rodinný portrét ze sbírky muzea.

PAULINA POCZĘTA: A LITTLE BIT, WE DON'T GET ANYTHING

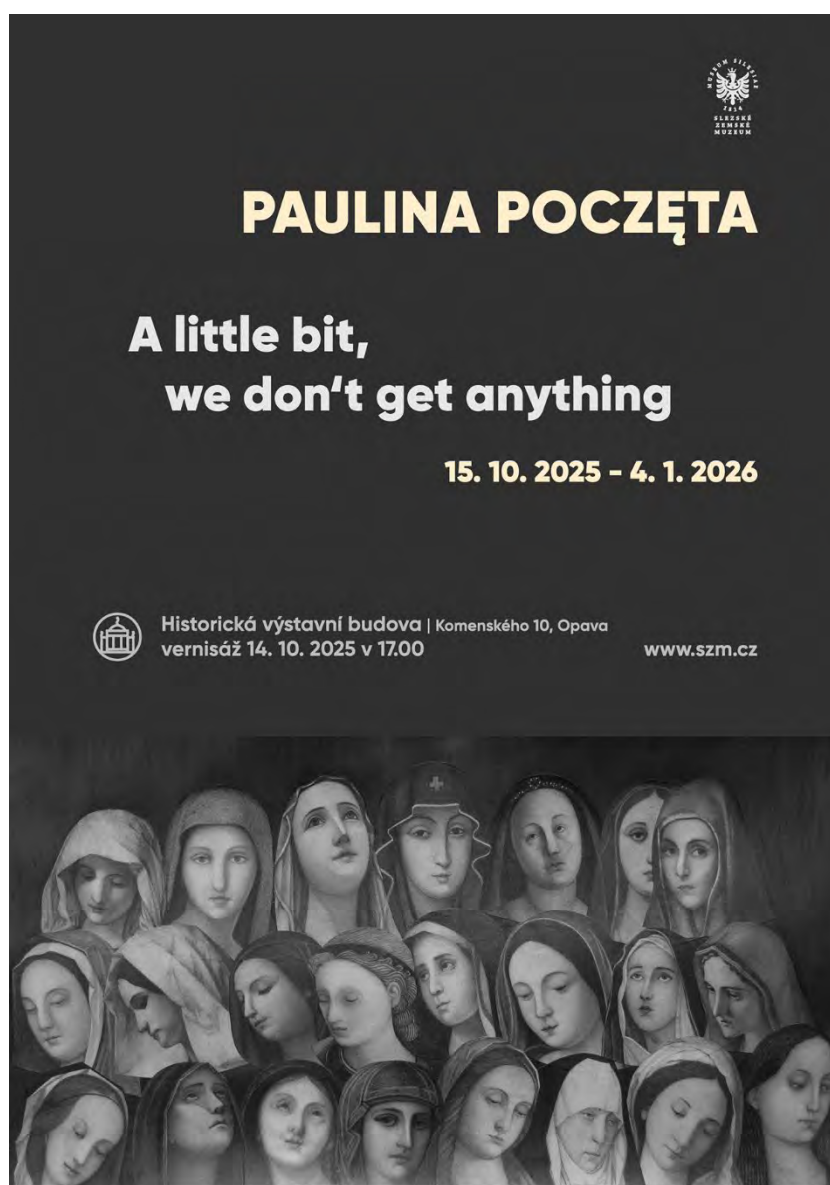
15. 10. – 30. 1. 2025, vernisáž 14. 10. 2025

Autorka: Paulina Poczęta

Kurátor: Mgr. David Váhala

Umělkyně Paulina Poczęta sbírá od dětství nejrůznější předměty, zpočátku hračky, zbytky látek pro panenky, amonity v Krakovsko-čenstochovské pahorkatině a skleněný odpad ze sklárny v Zawiercii. Skládky odpadu jsou jejími doly poznání a potěšení. Žáby přejeté auty na silnici vedoucí podél řeky Mitrega v její vesnici sbírala jako neobvyklé a jedinečné záložky. Její práce je založena na hledání skrytého potenciálu v každodenních, nepotřebných nebo nalezených materiálech. Ráda sbírá věci, dlouze a smysluplně je pozoruje. Kresby a ilustrace Pauliny Poczęty často vznikají intuitivně a spontánně. Kresbou oslavuje emoce, které tyto okamžiky doprovázejí. Její sběratelská a umělecká vášně je vzdorem chudobě, ve které vyrůstala.

Netradiční a moderní instalace kreseb, maleb a trojrozměrných uměleckých objektů byla realizována díky spolupráci se Slezskou univerzitou v Katovicích.

70 LET NUMISMATICKÉHO TISKU NA OPAVSKU

15. 10. – 30. 11. 2025, vernisáž 14. 10. 2025

Kurátor: Viktor Wolf

V roce 2025 uplynulo 70 let od založení prvního numismatického časopisu na území Slezska. V říjnu 1955 začala opavská pobočka tehdejší Numismatické společnosti československé vydávat časopis s názvem Slezský numismatik a podtitulem Zprávy Kroužku členů Numismatické společnosti československé při Slezském muzeu v Opavě. Jednalo se o první společný projekt opavských numismatiků se Slezským muzeem. Tato vzájemná spolupráce pokračující do dnešních dní se projevila také společnou přednáškovou a expoziční činností.

Výstava byla realizována v rámci spolupráce s Českou numismatickou společností, z. s., pobočkou v Opavě.

OD SVATÉ KATEŘINY DO TŘÍ KRÁLŮ ANEB KOUZLO STARÝCH VÁNOC

18. 11. 2025 – 1. 2. 2026

Autor / kurátor: Mgr. Michal Valeček

Spolupráce: Mgr. Josef Zimola

Období Adventu je v dnešní době mnohdy časem shonu, spěchu a napětí. Lidé uklízejí, kupují dárky, v práci často dokončují celoroční úkoly, přitom všem se často zapomíná, že toto období má být věnováno rovněž rozjímání a užívání si předvánoční atmosféry, přípravou na čas radosti a rodinné pohody. Tato výstava byla prioritně připravena pro širokou veřejnost a byla koncipována tak, aby byla maximálně využitelná pro edukační programy realizované v muzeu během adventního období. Interaktivní prvky byly řešeny tak, že mimo edukační programy byly využitelné i pro ostatní návštěvníky muzea (např. školy, rodiny s dětmi atd.) Návštěvníci se mohli seznámit s historií Vánoc, vánočního stromku, štědrovečerním jídelníčkem a vánočními tradicemi, sami si pak mohli celou řadu tradic vyzkoušet.

LEKCE ARCHITEKTURY

4. 11. 2025 – 1. 2. 2026 (Od 10. 9. do 30. 11. 2025 byla výstava instalována v Knihovně SZM, poté byla v rozšířené a aktualizované verzi prezentována v Historické výstavní budově.)

Autor / kurátor: prof. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.

Jak se naučit architektuře? Učení (se) architektuře obsahovalo od nepaměti kombinaci praktických dovedností a teoretických znalostí; propojovalo znalosti matematiky a geometrie (mnohem později stavební fyziky a statiky) s praktickými zkušenostmi spojenými s procesem stavění, počínaje výběrem pozemku přes založení stavby, realizaci přípravných prací, budování nadzemních vertikálních a horizontálních konstrukcí z různých materiálů, až po úpravu povrchů a finalizaci stavebního díla. Současně ale od nepaměti platilo, že zkušenosti se odvozují ze znalostí tradic, z vědomostí o dějinách stavění, jak je lze získat studiem staveb předešlých kulturních epoch: tato díla se před adeptem architektury vyjevují jako exempla určité kulturní tradice, jež je třeba studovat a opakovaně prohlížet, pokoušet se je zachytit v kresbách a diskutovat o nich. Moderní

media umožňující multiplikaci textů a obrazů, tj. knihtisk ve spojitosti s technikami grafické reprodukce kresby objektu nebo artefaktu (mědirytina, ocelorytina, litografie) a od druhé poloviny 19. století také fotografie, fixují poznání a otevírají možnosti dalším adeptům získat informace o stavbách minulých epoch a vzdálených míst.

Výstava prezentovala divákovi téma padesáti dvěma exponáty: knihami, časopisy, tisky a fotografiemi dokládajícími, jak se v během staletí měnily formy a obsahy toho, co se architekt musel naučit, aby byl vskutku úspěšný.

Výstava a její e-katalog byly realizovány díky finanční podpoře Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Slezské zemské muzeum (DKRVO, MK000100595).

/ PAVEL ŠOPÁK

**LEKCE
ARCHITEKTURY**

LEKCE
ARCHITEKTURY

HISTORIE MEDAILÉRSKÉ TVORBY OPAVSKÉ NEMOCNICE

10. 12. 20256 – 15. 2. 2026

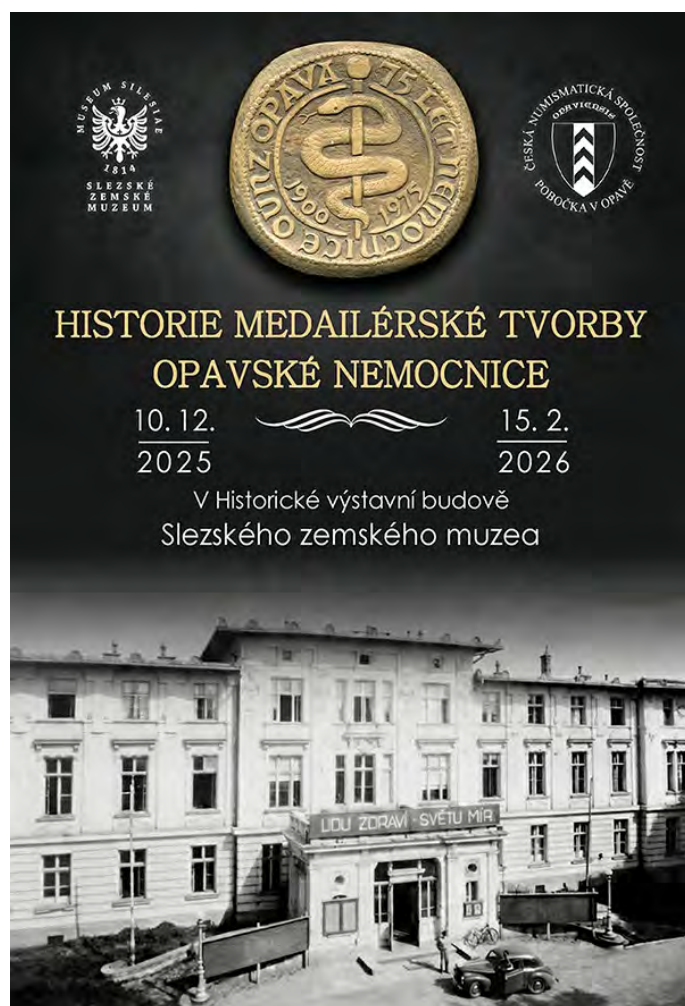
Kurátor: Viktor Wolf

Vůbec první medaile opavské nemocnice vznikla v roce 1975. Autorkou grafického návrhu byla přední česká sochařka Marie Uchytlová–Kučová. Medaile vzniklá na základě objednávky Okresního ústavu národního zdraví v Opavě, který ji nechal razit v kremnické mincovně, byla určena jako dar pro zasloužilé pracovníky ve zdravotnictví, představitele veřejného a politického života okresu a další významné hosty oslav výročí nemocnice.

Samotný vznik medaile nebyl tak jednoduchý. Původní návrh medaile totiž neprošel schvalovacím řízením. Původní návrh odkazoval nejen na 75 uplynulých let, kdy opavská nemocnice sídlila na Olomoucké ulici, ale také na období mezi lety 1805–1900, tedy dobu existence tzv. Heiderichova institutu, který byl přímým předchůdcem opavské nemocnice. Původní návrh se dobovým cenzorům zdál příliš buržoazní, a tak nechali návrh aversu medaile kompletně přepracovat.

Návštěvníci na této výstavě mohli vidět kompletní cestu vzniku medaile – od počáteční korespondence s autorkou, přes jednotlivé kresebné návrhy, sádrové modely až po finální ražbu. Na výstavě byly také pro srovnání prezentovány medaile vzniklé bez autorčina vědomí k 85. výročí nemocnice, která se tímto počinem cítila být poškozena. Původní vydařený návrh byl totiž výrazně degradován nedokonalou výrobní technologií.

Výstava byla realizována v rámci spolupráce s Českou numismatickou společností, z. s., pobočkou v Opavě.

MÜLLERŮV DŮM

Během let 2024 až 2025 probíhala v suterénu objektu realizace nové archeologické expozice, skončilo tak období, kdy v tomto prostoru byly realizovány tematické dočasné výstavy. Realizace expozice byla záměrně koncipována tak, aby nenarušila běžný návštěvnický provoz celého expozičního areálu. Expozice **Příběh čtyř vévodství (Život ve středověkém Slezsku)** byla veřejnosti zpřístupněna vernisáží 17. 10. 2025, běžný návštěvnický provoz byl zahájen 25. 10. 2025 v rámci Mezinárodního dne archeologie komentovanými prohlídkami, prezentací prací archeologů a přehlídkou historické výzbroje a výstroje.

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY

PŘÍBĚHY VÁLKY. SEVERNÍ MORAVA A SLEZSKO 1945

11. 4. – 30. 11. 2025, vernisáž 10. 4. 2025

Autoři / kurátoři: Mgr. Kamila Poláková, Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

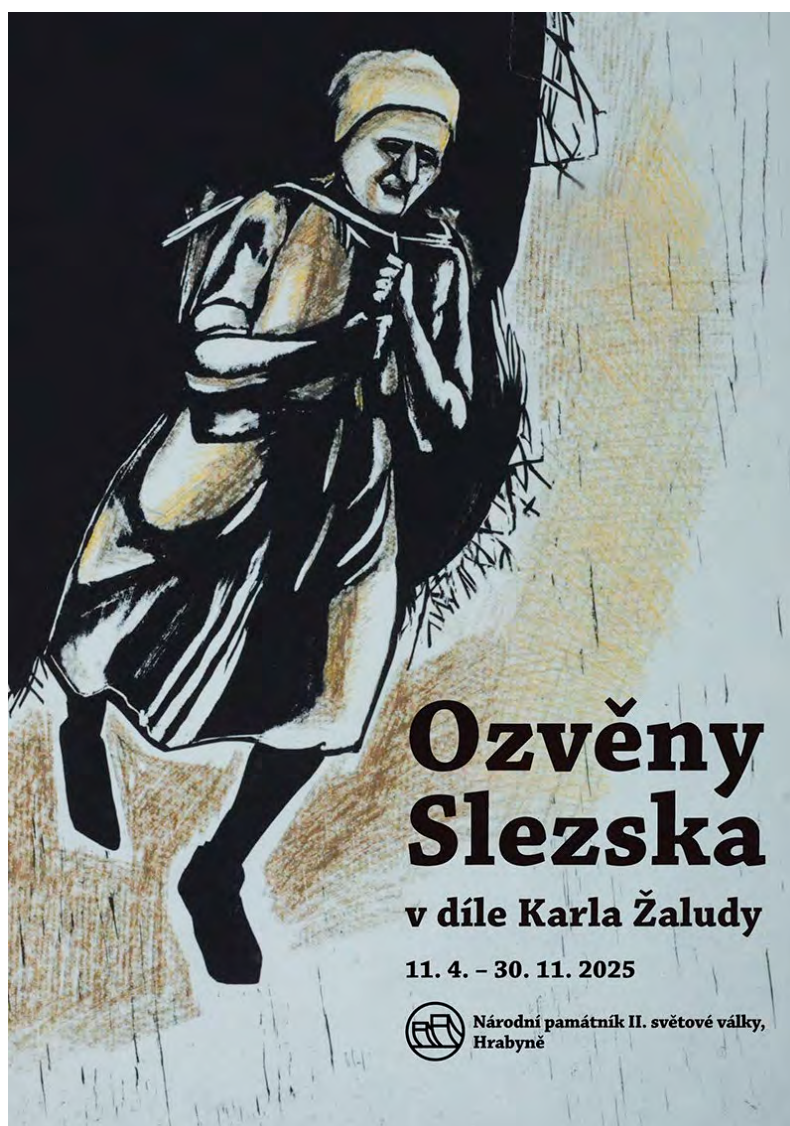

Výstava instalovaná ve správní budově památníku se věnovala posledním událostem II. světové války na území severní Moravy a Slezska a také období těsně po jejím skončení do konce roku 1945. Připomněla nejdůležitější události v našem regionu v kontextu s celorepublikovými událostmi, podstatnou část výstavy tvořily také příběhy rodáků nebo osobností spjatých s našim regionem. Návštěvníci se seznámili s osudy mužů a žen bojujících na východní (Arnošt Krpec, Emanuel Šrámek, Vladimír Palička) i západní frontě (Boleslav Ivánek, Leopold Horák) a v domácím odboji (Jan Satorie, Petr Matějek). Nechyběli také zástupci Hlučínska, kteří bojovali na straně Německa a přešli k čs. zahraniční armádě na Západě (Adolf Grygarčík, Štěpán, Emerich a Josef Hartošovi). Druhá část výstavy představila poválečné vysídlení německých obyvatel, akci Budujeme Slezsko či současnou práci válečných archeologů.

OZVĚNY SLEZSKA V DÍLE KARLA ŽALUDY

11. 4. – 30. 11. 2025, vernisáž 10. 4. 2025

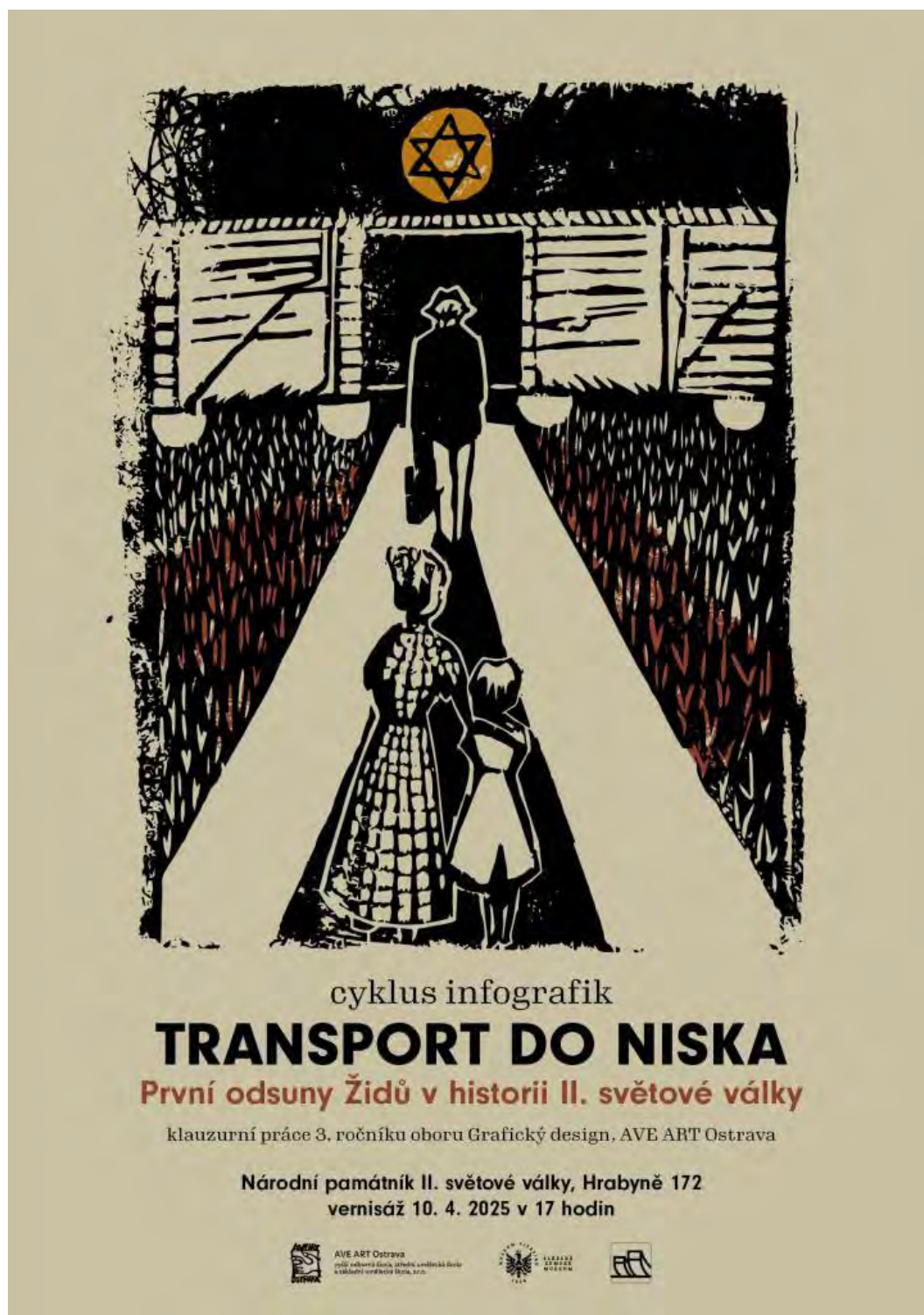
Výstava ve správní budově expozičního areálu představila malíře, grafika, restaurátora, sochaře a volnomyšlenkáře Karla Žaludy, který se narodil v obci Budišovice nedaleko Opavy, a prezentovala jeho díla s tématem II. světové války a jejího ukončení v regionu.

TRANSPORT DO NISKA. PRVNÍ ODSUNY ŽIDŮ V HISTORII II. SVĚTOVÉ VÁLKY

11. 4. – 30. 11. 2025, vernisáž 10. 4. 2025

Výstava sestavená z prací studentů umělecké školy AVE ART Ostrava byla návštěvníkům přístupná v multifunkčním sále správní budovy expozičního areálu. Studenti 3. ročníku oboru Grafický design představili cyklus infografik znázorňující první odsuny Židů v historii II. světové války.

SRDCE A DOMOV – LITERÁRNÍ TRADICE A SOUČASNOST OPAVSKA

14. 2. – 31. 5. 2026

Autorky / kurátorky: Mgr. Martina Dragonová, Ph.D., Mgr. Monika Szturcová, Ph.D.

První část výstavy se zaměřila na vývoj opavské literatury v období 19. a 20. století. Byly zde představeny známé i méně známé literární osobnosti, které pocházejí z Opavska, a také literární iniciativy. Návštěvníci měli možnost seznámit se s životem a dílem spisovatelů prostřednictvím originálních rukopisů, dokumentů, knih a dobových fotografií.

Druhá část výstavy se věnovala současným spisovatelům a literárním iniciativám regionu. Prostřednictvím multimediální prezentace (ukázek z děl, rozhovorů či čtení) byla prezentována tvorba mladých autorů a autorek, kteří jsou součástí živé literární scény. Reflektovány byly i festivaly, nakladatelství a další literární iniciativy, které podporují tvorbu a šíření literatury. Návštěvníci se tak mohli seznámit s pestrou paletou osobností, událostí a aktivit literárního života Opavska v minulosti i současnosti.

Výstava byla realizována v rámci projektu Opava jubilejní podpořeného Ministerstvem kultury ČR. Součástí výstavy byl také doprovodný program zahrnující cyklus přednášek, autorských čtení, workshopy pro rodiny s dětmi a samozřejmě edukační programy pro školy.

VALAŠSKO A LITERATURA

7. 6. 2025 – 31. 5. 2026, vernisáž 6. 6. 2025 v rámci Slezské muzejní noci

Autorky / kurátorky: Mgr. Martina Dragonová, Ph.D., Mgr. Monika Szturcová, Ph.D.

Výstava Valašsko a literatura si kladla za cíl návštěvníkům připomenout osobnosti a literární tvorbu více či méně známých valašských spisovatelů (Josef Kalus, Metoděj Jahn, Josef František Karas, Vilma Volková, František Horečka, Bohumír Četyna, Marie Podešvová, Jarmila Glazarová), jejichž pozůstalosti jsou uloženy v literárním archivu Památníku Petra Bezruče, a na jejich příkladu tak prezentovat bohatou literární tradici spojenou s valašským regionem. Na výstavě byly prezentovány originální dokumenty, předměty a fotografický materiál ze sbírky Památníku Petra Bezruče doplněné originálními výtvarnými díly valašských umělců, které uchovává umělecko-historické pracoviště muzea (Augustin Mervart, Ferdiš Duša, Stanislav Lolek). K výstavě byla vydána e-publikace Valašsko a literatura.

VALAŠSKO A LITERATURA

7. 6. 2025 – 31. 12. 2025

Památník Petra Bezruče, Ostrožná 35, Opava

Zahájení se uskuteční 6. 6. 2025 od 17 hodin v rámci Slezské muzejní noci.

www.szm.cz

HISTORIE ARBORETA NOVÝ DVŮR NA DOBOVÝCH FOTOGRAFIÍCH

9. 6. 2021 – 31. 12. 2026

Autoři: Mgr. Jana Polášková, Rostislav Šindler

Historie Arboreta v Novém Dvoře sahá až do roku 1906, kdy získal novodvorské panství Quido Riedel a na nevelké ploše 1,8 ha postupně vytvořil přírodně-krajinářský park. Po druhé světové válce se však park dostal do správy řady institucí, pozbyl odborného dohledu a rychle pustl. V roce 1958 byl postoupen Slezskému muzeu, které zde zřídilo arboretum. Exteriérová výstava, která prostřednictvím dobových fotografií návštěvníky prováděla jednotlivými částmi parku a mapovala jeho proměny. Návštěvníci zde našli fotografie zámku, skleníkového komplexu, alpina, parku, drobných staveb a mnoho dalšího.

BIOLOGICKÉ SKUPINY VILÉMA BORŮVKY

15. 3. 2022 – 30. 11. 2025

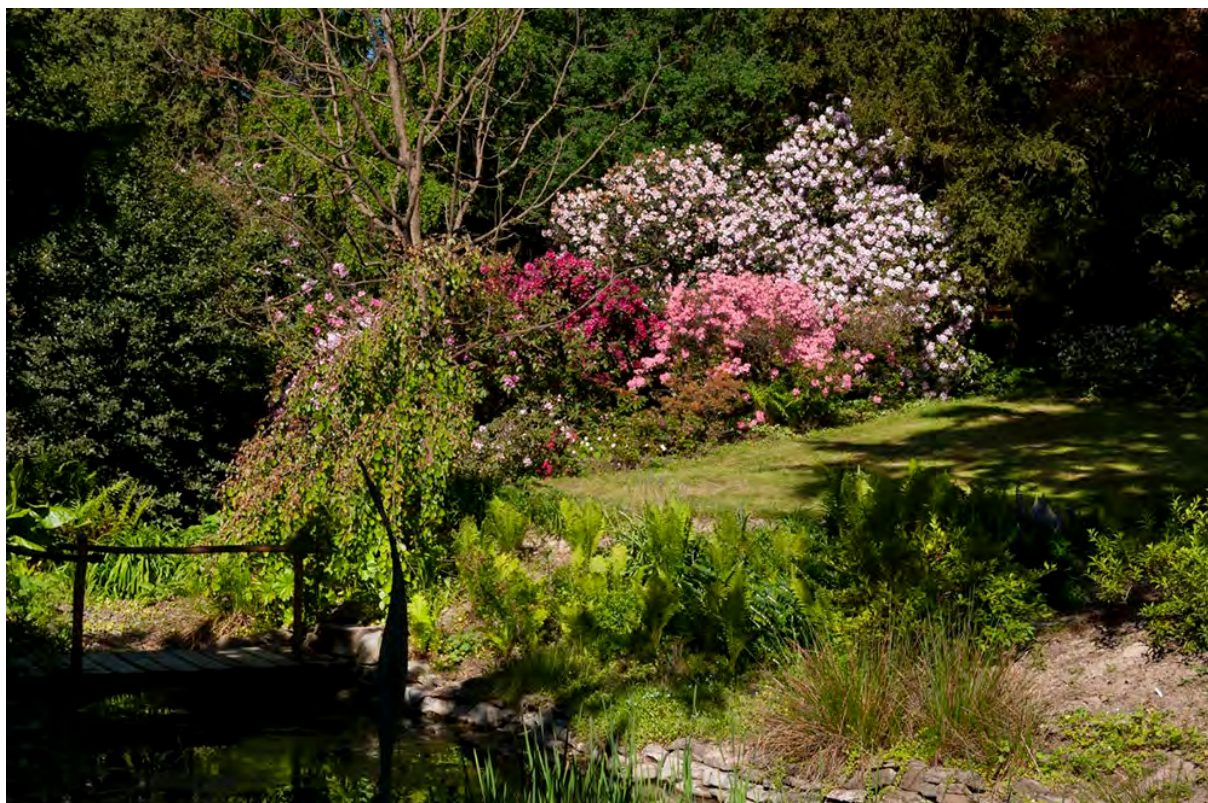
Autor / kurátor: Mgr. Martin Gajdošík, Ph.D.

Výstava probíhala v rozšířené podobě od 15. 3. 2022 v prostorách výstavní síně arboreta, přičemž pro svou atraktivitu byla již několikrát prodloužena. Výše uvedenými biologickými skupinami rozumíme drobné scény z přírody, sestavené z několika dermoplastických preparátů, a to jak stejného druhu, tak i výrazně jiných taxonomických skupin živočichů, které ukazují většinou nějakou důležitou scénu z jejich života. Může jít například o scény péče o mláďata, budování hnízd a chování při toku, v říji či na snůšce, teritoriální chování, získávání potravy, lov či sběru kořisti, obranné chování, ukázkou vnitrodruhové agresivity, budování úkrytu, či skupinu jedinců v něm, hravé chování včetně her mláďat či her dospělců s mláďaty a podobně. Bývalý dlouholetý preparátor muzea Vilém Borůvka (18. 12. 1932 – 18. 8. 2014) byl díky svému obrovskému pozorovacímu talentu, výtvarným schopnostem a zejména obrovským zkušenostem ve svém oboru na mezinárodní špičce nejen mezi tvůrci biologických skupin dermoplastických preparátů, ale i složitějších a mnohem rozměrnějších dioramat či ekosystémových expozicí. Celkem bylo vystaveno 48 biologických skupin našich druhů obratlovců, z nichž jedna se týkala života plazů, 40 ptáků a sedm savců.

RHODODENDRONY

1. 5. – 31. 5. 2025

Arboretum Nový Dvůr je známé svou sbírkou rhododendronů, která patří k nejbohatším v České republice. Rod Rhododendron, česky pěnišník, zahrnuje zhruba 1 000 druhů pocházejících z oblastí od tropických deštných pralesů až po subpolární vegetaci tundry, vesměs severní polokoule. Pěnišníky patří do jednoho druhu, v zahradnické praxi se však rozdělují na dvě základní skupiny – stálezelené druhy (rhododendrony) a opadavé (azalky).

BALKONOVÉ ROSTLINY

1. 6. – 30. 9. 2025

Kurátorka: Ing. Šárka Zemková

Výstava v Arboretu Nový Dvůr se zaměřila především na použití a ukázkou tradičních i méně známých druhů balkonových květin. K vidění bylo množství odrůd pelargonií, petúnií, fuchsii, lobelek, verben, vitálek, gazánií a dalších pestrobarevných letniček. Jejich výsadba v různých kombinacích představila balkonové rostliny v novém světle jejich využití. Návštěvníci zde mohli nalézt mnoho inspirace pro výzdobu svých oken, balkonů, teras a v neposlední řadě také zahrad.

KOUZLO ŽIVÝCH MOTÝLŮ

1. – 30. 6. 2025

Během výstavy nad hlavami návštěvníků kroužili krásní tropičtí motýli, kteří v přítomnosti banánovníků, fíkusů, bambusů a dalších tropických a subtropických rostlin vytvořili neopakovatelné prostředí. K vidění byla mimo jiné nádherná morfa, která oslňovala svými blankytně modrými křídly. Pozornost si zasloužili také perlet'ovci, danajdy, atlanti, batolci nebo bělásci. Na samém začátku výstavy mohli návštěvníci během prvních několika dní pozorovat, jak se z kulek líhnou motýli, a obdivovat jejich tvary a jedinečné mimikry, které jim v přírodě pomáhají přežít.

KOLO ROKU V BYLINÁCH, VŮNÍCH A FOTOGRAFIÍCH

17. 8. 2024 – 11. 6. 2025

Autorky: Mgr. Lucie Deutsch, Renata Jahodová, Kateřina Nováková

Kurátor: Mgr. David Váhala

Kurátor botanické části výstavy: Mgr. Lukáš Číhal, Ph.D.

Návštěvníci výstavy se vydali na cestu proměnlivým cyklem přírody skrze krásu žen (fotografie Lucie Deutsch), rozmanitost vůní (parfémy Kateřiny Novákové) či rituální podstatu bylin (čajové směsi Renaty Jahodové). Výstava byla doplněna o herbářové položky vybraných rostlin ze sbírky Slezského zemského muzea.

TANGO. ANIMACE A GRAFIKA EWY JAWORSKÉ

12. 6. – 29. 9. 2025

Autorka: Ewa Jaworska

Kurátor: Mgr. David Váhala

Výstava v rekonstruovaném zahradním pavilonu prezentovala uměleckou tvorbu polské akademičky Ewy Jaworské. Návštěvníkům byly představeny série tisků zpracovaných technikou linorytu a kolografie, ve kterých autorka zpracovala evoluci pocitů a pomíjivé formy v harmonii a konfliktu.

Výstava byla realizována díky spolupráci se Slezskou univerzitou v Katovicích.

ŠTĚPÁN RAK – VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ A FOTOGRAFIK

1. 10. 2025 – 26. 6. 2026, vernisáž 30. 9. 2025

Fotovýstava kytarového virtuosa Štěpána Raka. Málokdo ví, že původní profesí známého kytaristy je výtvarné umění. Hudba přišla až později, nicméně i v ní se od počátku snaží vytvářet obrazy. Fotografie mu pak otevřela cestu jak k výtvarnému zpracování, tak k potřebě vyjádření harmonie obrazem. Kromě běžné fotografie tak návštěvníci mohli zhlédnout také fotografiku, která Štěpána Raka zcela uchvátila.

Na vernisáži vystoupil nejprve prof. Štěpán Rak a poté žáci opavské Základní umělecké školy pod vedením dipl. um. Lenky Lebedové.

EXTERIÉROVÉ VÝSTAVY

ŽIVOTICKÁ TRAGÉDIE 1944

11. 4. 2024 – 30. 11. 2025

Autoři / kurátoři: Mgr. Jana Horáková, Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

Exteriérová panelová výstava připravená při příležitosti 80. výročí tzv. životické tragédie byla instalována vedle správní budovy Národního památníku II. světové války.

SEVERNÍ MORAVA A SLEZSKO 1945

25. 4. 2025 – 31. 3. 2026

Autoři: Mgr. Jana Horáková, Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

Výstava byla nainstalována ve spolupráci s Magistrátem města Ostravy na Prokešově náměstí v Ostravě od 25. 4. do 19. 5. 2025, od 19. 4. 2025 do 31. 3. 2026 byla přístupná v expozičním areálu Národního památníku II. světové války.

Exteriérová panelová výstava přiblížila zájemcům závěr II. světové války a první poválečné měsíce v našem regionu. Pozornost se soustředila na průběh bojových operací, ale také na obnovu veřejné správy po osvobození, vypořádání s válečnými škodami či vysídlení německého obyvatelstva. Zároveň byly připomenuty osudy konkrétních účastníků domácího i zahraničního protinacistického odboje.

Výstava vznikla za podpory Ministerstva kultury ČR v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Slezské zemské muzeum (DKRVO, MK000100595).

OD FIEDORŮ K MONDELĚZU – 185 LET PEČENÍ V OPAVĚ

8. 9. – 2. 10. 2025

Spolupráce na realizaci: Mgr. Michal Valeček

Výstava instalovaná na opavském Horním náměstí k výročí významné opavské firmy, která se zabývala historií, technologickými postupy, a hlavně výrobou sladkostí, zejména sušenek.

220 LET OPAVSKÉHO DIVADLA I.

1. 10. – 31. 10. 2025

Autorka: Mgr. Sylva Pracná, Ph.D.

Na Horním náměstí si zájemci mohli prohlédnout venkovní výstavu, která připomněla bohatou historii opavské divadelní scény. Výstava připravená ve spolupráci se Slezským divadlem pokrývala období od vzniku opavského divadla do roku 1945. V roce 2026 na ní naváže exteriérová instalace věnovaná 220. výročí otevření samostatné divadelní budovy v Opavě.

VÝSTAVY MIMO EXPOZIČNÍ AREÁLY SZM

HORNICKÁ OSTRAVA OBJEKTIVEM RUDOLFA JANDY

24. 8. 2024 – 31. 10. 2025, Důl Michal, Ostrava

Kurátoři: Mgr. Vojtěch Polášek, Mgr. David Váhala,

Výstava fotografií ze sbírky Slezského zemského muzea prezentovala tvorbu známého a respektovaného fotografa Rudolfa Jandy.

NETRUCHLETE PRO MNE. JUSTIČNÍ VRAŽDA GENERÁLA HELIODORA PÍKY

13. 11. 2024 – dosud, Kasárna gen. Zahálky, Hranice

Autorka / kurátorka: Mgr. Jana Horáková

Výstava připomněla 75 let od justiční vraždy generála Heliodora Píky. Osud rodáka ze Štítiny na Opavsku, který byl popraven v červnu 1949, si zájemci mohou připomenout také v Kasárnách gen. Zahálky v Hranicích.

AKCE PRO VEŘEJNOST, PŘEDNÁŠKY, BESEDY, VZPOMÍNKOVÉ VEČERY, AUTORSKÁ ČTENÍ

SLEZSKÁ MUZEJNÍ NOC

6. 6. 2025 od 17.00 do 22.00 hodin

Návštěvníci tradiční Slezské muzejní noci se mohli těšit na bohatý kulturní program nejen ve vybraných areálech Slezského zemského muzea, ale také v partnerských institucích. Brány Slezského zemského muzea se večer otevřely v Historické výstavní budově, Památníku Petra Bezruče a Národním památníku II. světové války. Navštívit bylo možné také budovu Magistrátu města Opavy na Horním náměstí a populární Muzeum patologie ve Slezské nemocnici v Opavě. Vstup do všech zapojených institucí byl zdarma.

PROGRAM

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA

17.00: zahájení muzejní noci a prezentace nové umělecké výstavy Harmonia: Status naturalis (prof. Katarzyna Krocze-Wasinska).

17.00–19.00: edukační aktivity pro dětské návštěvníky.

17.00–22.00: volný vstup do stálých expozic a na výstavy.

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY

17.00–22.00:

- volný vstup do stálé expozice Těžká léta 1938-1945 a na výstavy ve správní budově;
- oživlé muzeum v podání klubů vojenské historie;
- „Poslušně hlásím“ aneb střípky z historie signalizace (Viktor Grossmann a Martin Lokaj).

17.00: krok za krokem válečnými stezkami s Kristýnou Linhartovou (program seznamující s druhoválečnou historií a konkrétními válečnými událostmi na ohraničeném prostoru zástavby dnešní obce Hrabyně).

17.15, 17.45, 18.15, 18.45, 19.15, 19.45: klavírní koncert Dominika Fajkuse ve stálé expozici.

17.30, 18.30, 19.30, 20.00: výstupy na vyhlídce památníku.

18.00: přednáška Lukáše Hartoše „Občané Hlučínska v Čs. samostatné obrněné brigádě ve Velké Británii“.

19.00 hodin: letem světem kulometem.

17.00–20.00: laserová střelnice, střelba z luků a biatlonových zbraní, prezentace znehodnocených zbraní.

21.00: ohňostroj.

PAMÁTNÍK PETRA BEZRUČE

17.00: vernisáž a komentovaná prohlídka nové výstavy Valašsko a literatura.

17.00–22.00: volný vstup do stálé expozice Život a dílo Petra Bezruče.

17.00–21.00: výtvarná dílna nejen pro děti (výroba pohádkové bytosti z papíru, vybarvování omalovánek, malování na kamínky).

18.00–22.00: knižní SWAP (možnost výměny knih).

MAGISTRÁT MĚSTA OPAVY

Opavské Turistické a informační centrum připravilo mimořádné prohlídky krytu v budově opavského magistrátu (tzv. Hlázky).
Prohlídky proběhnou v 17, 18 a 19 hod.

SLEZSKÁ NEMOCNICE V OPAVĚ

Komentované prohlídky Muzea patologie a historické pracovny patologa, ukázka práce v laboratoři patologie, prohlídka pitevny. Pro malé návštěvníky byly připraveny hry.

**Slezská
muzejní noc**

Slezské zemské muzeum
Muzeum patologie
Magistrát města Opavy

6. 6. 2025
17–22 hodin

Festival muzejních nocí pořádá Asociace muzeí a galerií, z. s.,
s podporou Ministerstva kultury ČR.
Další festivalové akce naleznete na www.muzejn noc.cz.

www.szm.cz

NOVOROČNÍ KONCERT ŽÁKŮ ZUŠ

17. 1. 2025

Tradiční novoroční koncert žáků oddělení akordeonů a elektronických klávesových nástrojů opavské Základní umělecké školy. Posluchači se mohli zaposlouchat nejen do sólových výstupů hráčů na akordeon a klávesy, ale také do hudby orchestru Cantabile a přípravného akordeonového orchestru Cantabile Junior.

JAK POZNAT SKUTEČNĚ ZDRAVÉ POTRAVINY ANEB S JITKOU SVAČINKOVOU O ÚSKALÍCH NAKUPOVÁNÍ

22. 1. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Na přednášce se Jitka Svačinková zaměřila na nejrozšířenější mýty a polopravdy o zdravých potravinách. Společně s účastníky z řad studentů a veřejnosti odhalila, co se za označením „zdravé“ skutečně skrývá. Závěr byl věnován praktickým tipům pro každodenní nákupy, aby se člověk mohl zorientovat v široké nabídce zdravých potravin a odnesl si jistotu, že kupuje to, co opravdu potřebujete.

ASIJSKÝ TYGR TEHAN MINGUK ANEB JIŽNÍ KOREA OČIMA STUDENTEK SLEZSKÉHO GYMNÁZIA

19. 2. 2026

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava.

Návštěvníci se mohli vydat na cestu do vzdálené Korejské republiky, seznámit se s jejími historickými milníky a navštěvovanými památkami. O různých zajímavostech hovořily studentky opavského gymnázia, které připravily multimediální prezentaci.

FRANTIŠEK KINSKÝ – BESEDA

18. 3. 2025

„Bůh, čest, vlast“, rodové heslo rodu Kinských, jímž se snaží řídit potomek kostelecké větve šlechtického rodu Kinských (přídomek z Vchynic a Tetova), hrabě František Kinský.

Návštěvníci si mohli poslechnout životní příběh potomka významného českého šlechtického rodu, který si ve 20. století prošel útlakem ze strany nacistického i komunistického režimu. Besedu a následnou diskusi moderoval historik Ondřej Haničák.

A portrait of František Kinský, an older man with grey hair and a beard, wearing glasses and a brown tweed jacket over a red turtleneck. He is resting his chin on his hand. The background is a light grey.

František Kinský
beseda
Moderátor PhDr. Ondřej Haničák
Úterý 18. března 2025, 17 hod.
Historická výstavní budova Slezského zemského muzea, Komenského 10, Opava
Vstupné: 200 Kč
www.szm.cz

Logos: MUSEUM SILESIA 1814 SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM, KAV KINSKY ART MEDIA, and a building logo.

Beseda s Františkem Kinským.

František Kinský při autogramiádě.

SPOJENÉ STÁTY VS. ČESKO ANEB DOJMY A ZKUŠENOSTI ASHLEY FEILER

26. 3. 2026

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Ashley Feiler, rodačka z americké Pensylvánie, působila ve školním roce 2024–2025 na Slezském gymnáziu jako asistentka v hodinách angličtiny. Během přednášky se věnovala nejen srovnání vzdělávacích systémů v Česku a ve Spojených státech amerických, ale prozradila také, jak velký kulturní šok utrpěla, a nakolik se dá spolehnout na první dojem. Její pobyt v ČR financoval Fulbrightův program – Ashley Feiler účastníky seznámila s tím, jak nadace funguje a co přesně u nás stážisté dělají. Přednáška a následná diskuse proběhla v anglickém jazyce.

NOC S ANDERSENEM

28. – 29. 3. 2025

O tom, že i čtení knížky se může stát vzrušujícím dobrodružstvím, se mohli přesvědčit dětské návštěvníci na již tradiční akci Noc s Andersenem, která byla minulý rok zaměřena na téma „20 000 mil pod mořem“ od J. Verna. Děti od 7 do 11 let prožily andersenovskou noc plnou četby, her a dobrodružství v krásných prostorách Historické výstavní budovy. Nocí děti provázeli muzejní edukátor Mgr. Josef Zimola a lektor Bc. Petr Kalich.

Noc s Andersenem
v Historické výstavní budově

Téma |
20 000 mil pod mořem
od J. Verna

28.–29. 3. 2025, 18–9 hod.

Cena | 100 Kč
Cílová skupina | děti ve věku od 7 do 11 let
Registrace | e-mail zimola@szm.cz
nebo na tel. +420 778 488 261
www.szm.cz

MUSEUM SILESA
2014
SLEZSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

KOMENTOVANÁ PROHLÍDKA VÝSTAVY „MIKULÁŠ RUTKOVSKÝ. BŮH A UMĚNÍ“

3. 4. 2026

Sochař, medailér a heraldik slovenské národnosti Mikuláš Rutkovský (1940-2010), který strávil většinu svého života v Krnově, byl žákem akademického ateliéru Karla Lidického v Praze, kde získal zájem o figurální sochu i o medailérské umění. Pro své názory, které nesouzněly s oficiálním komunistickým režimem, stál většinu života mimo oficiální uměleckou scénu i zakázky a tvořil velmi kvalitní díla pro soukromou klientelu a církevní objednavatele, především medaile, plakety a heraldické erby.

Výstavou a životem umělce provedli účastníky autorka znaleckého posouzení pozůstalosti Mikuláše Rutkovského PhDr. Eva Kolářová, celoživotní přítel a kolega M. Rutkovského akademický sochař, malíř a grafik Pavel Charousek a autorka výstavy a kurátorka SZM Mgr. Denisa Hradilová.

Mikuláš Rutkovský

Bůh a umění

komentovaná prohlídka výstavy

3. 4. 2025, 17.00
vstup zdarma

Historická výstavní budova
Komenského 10, Opava

 SLEZSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM MINISTERSTVO
KULTURY

GEOLOGICKÁ OLYMPIÁDA

31. 3. 2025

V Historické výstavní budově SZM proběhl další ročník krajského kola Geologické olympiády, kterou vyhlašuje Masarykova univerzita v Brně. Spolupořadatelé jsou Česká geologická služba a Univerzita Karlova v Praze. Tyto instituce geologickou olympiádu rovněž odborně garantují a organizačně zajišťují. Soutěž ve znalostech z geologických disciplín byla určena žákům základních a studentům středních škol. Cílem olympiády je napomáhat výuce o neživé přírodě, vyhledávat talentované žáky a systematicky podporovat a rozvíjet jejich odborný růst v tomto směru.

Program:

9.00 – 9.15: zahájení, úvodní slovo a organizační pokyny,

9.15 – 9.45: písemný test,

10.00 – 11.00: poznávání minerálů a hornin (účastníci budou rozděleni do menších skupin),

11.30 – 12.30: prohlídka vzorků minerálů a hornin s geologem, diskuse,

12.30 – 13.00: vyhlášení výsledků a předání cen vítězům.

EVROPSKÁ UNIE: OD UHLÍ K UMĚLÉ INTELIGENCI ANEB JAK SE MĚNILA EVROPA A JEJÍ PRÁVNÍ ŘÁD

16. 4. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Evropská unie je dnes komplexním společenstvím, které ovlivňuje životy nás všech. Jak se ale vyvíjela od prvních dohod o uhlí a oceli až po současné regulace umělé inteligence? Odpovědi na tyto otázky nabídl Martin Mach z Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, který přiblížil historický vývoj evropské integrace, fungování institucí i právní systém unie. Zaměřil se také na klíčové svobody, které unie garantuje, a také na výzvy, kterým čelí v době digitální transformace.

O HIMALÁJÍCH S ČÍŠÍ NOVÉHO CUVÉE SLUNOV RATU

25. 4. 2025

Akce se uskutečnila v rámci cyklu Večery s festivalem Slunovrat.

Poutavé povídání o cestě Zdeňka Krále kolem Manaslu v Himálajích, ochutnávka nového bílého i červeného cuvée festivalu Slunovratu a přátelské posezení navrch. To vše a mnoho dalšího čekalo na návštěvníky akce.

Další z řady nepravidelných Večerů se Slunovratem se nesl v neformálním duchu. Kromě cestovatelské přednášky doplněné fotografiemi či ochutnávky zcela nového cuvée ze špičkového vinařství Krásná hora zde pořadatelé festivalu Slunovrat představili také nový merchandising z dílny grafika a výtvarníka Aleše Fulína a mnohé z výrobků vyráběných mimo jiné v Chráněných dílnách Charity Opava.

DEN ZEMĚ A OSLAVA DNE ZEMĚ

27. 4. 2025

Den země je tradičně připomínám celou řadou opavských institucí, SZM proto umožnilo vstup zdarma pro všechny zájemce na tematický edukační program připravený právě k tomuto svátku.

Společná oslava nejen opavských institucí proběhla v neděli 27. dubna na náměstí Osvoboditelů a na Dolním náměstí. Bohatou nabídku aktivit připravily místní školy a spolky, přírodovědci, odpadáři a záchranné stanice. Děti potěšila řada tvůrčích dílniček, pokusy a soutěže, stloukání hmyzích hotelů, výroba z přírodnin, ukázky tradičních řemesel či prohlídky popelářských vozů. Dospělí mohli navštívit poradnu odboru životního prostředí a odborníky z praxe. Na pódiu vystoupily dětské taneční a pěvecké soubory. Slezské zemské muzeum se na akci prezentovalo stánkem s nejrůznějšími přírodovědnými edukačními aktivitami nejen pro děti.

VÝROČNÍ KONCERT KOMORNÍHO PĚVECKÉHO SBORU SLEZSKÉ UNIVERZITY V OPAVĚ

4. 5. 2025

Výroční koncert uspořádaný k poctě zakladatele Komorního pěveckého sboru Slezské univerzity v Opavě PhDr. Artura Sommera (1. 5. 1931 – 16. 1. 2024). Tímto koncertem jsme si také připomněli 35 let sboru na kulturní scéně Slezska.

Koncert proběhl pod vedením sbormistryně Mgr. et Mgr. Vladimíry Jaškové za doprovodu Jany Warišové (klavír), Lenky Honkové (housle) a Jana Zlámala (violoncello). Členy Komorního pěveckého sboru Slezské univerzity jsou její studenti, absolventi, či pracovníci, jež pojí láska k hudbě a radost ze zpěvu. Sbor plní reprezentativní funkci, pořádá koncerty a účastní se domácích i zahraničních vystoupení, festivalů a soutěží.

VÝROČNÍ KONCERT

k poctě zakladatele sboru PhDr. Artura Sommera

(1. května 1931 – 16. ledna 2024)

Neděle 4. května 2025 v 17 hodin

Historická výstavní budova Slezského zemského muzea
Komenského 10, Opava

Sbormistryně Vladimíra Jašková

PŘÍBĚH ERASMU NA SLEZSKÉM GYMNÁZIU

7. 5. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Slezské gymnázium Opava jako akreditovaná škola v programu Erasmus+ realizuje projekty mezinárodní spolupráce. V rámci cyklu přednáškového cyklu proběhlo multimediální setkání s žáky, kteří tvoří mezinárodní týmy, byly prezentovány informace o programu a samotných mobilitách v zahraničí a práci žáků na nejrozličnějších projektech.

MEZINÁRODNÍ DEN MUZEÍ

18. 5. 2025

Jako každý rok jsme oslavili v neděli 18. května 2025 Mezinárodní den muzeí. Mezinárodní rada muzeí (ICOM) vyhlásila v roce 2025 téma, které je velmi aktuální: „Budoucnost muzeí v rychle se měnících komunitách“. Mezinárodní den muzeí byl Mezinárodní radou muzeí (ICOM) ustanoven v roce 1977 s cílem upozorňovat širokou veřejnost na roli muzeí v celé společnosti a je každoročně významnou událostí ve světě muzeí.

V tento den byl pro návštěvníky připraven volný vstup do Historické výstavní budovy a také na komentované prohlídky Památníku Petra Bezruče.

ZUŠ OPEN 2025

22. – 24. 5. 2025

Prezentace toho nejlepšího, co se žáci opavské Základní umělecké školy za školní rok naučili. Připraveny byly koncerty, taneční a divadelní vystoupení a výtvarné workshopy. Festival nabídl několik novinek. Program se rozrostl do tří dnů, hlavní scéna stála na zahradě ZUŠ (Nádražní okruh), ale přidaly se k ní i další scény – ve čtvrtek koncertní sál, v pátek Slezské zemské muzeum. Nově byla na programu festivalu i dvě divadelní představení v divadelním sále ve Dvořákových sadech. A největší novinkou bylo propojení s festivalem Sounds of Friendship, který program festivalu přesunul v sobotu 24. 5. 2025 do zahrady Minoritu. Vedle opavských žáků se zde představili také hosté ze ZUŠ z Polska, Slovenska a Maďarska.

Akce se konala za podpory statutárního města Opava. Festival Sounds of Friendship spolupořádal spolek Visegradský strom naděje.

Koncertní program v Historické výstavní budově (23. 5. 2025):

15.00: Pěvecký sbor Piškotky.

15.30: Přípravný smyčkový orchestr.

16.15: Dechové soubory a sóla.

17.45: Smyčkový orchestr a smyčkové oddělení.

ZPOD KARPAT PŘES DUKLU NA BRUNTÁLSKO. SVOBODOVI VOJÁCI ZE ŠIROKÉ NIVY

29. 5. 2025

Na porážce nacismu se značnou měrou podílely rovněž tisíce rusínských mužů, kteří po začlenění Podkarpatské Rusi k Maďarsku uprchli do SSSR a vstoupili do armádního sboru Ludvíka Svobody. Mnozí z nich pak na území osvobozeného Československa už zůstali. Přednáška Mgr. Matěje Mately představila veterány z obce Široká Niva u Bruntálu, zejména pak Andreje Šuhaje a Michala Ivanínu. Součástí akce byla prezentace nové knihy Brateček z Bretnova i promítání dokumentu Čs. televize Nalezený domov (1984), v němž někteří z těchto karpatoruských bojovníků vystupují a vzpomínají. Akce se konala v rámci dlouhodobé spolupráce s Vlastivědným muzeem Jesenicka.

VELKÁ NOC V OPAVĚ

30. 5. 2025

Zábava a poznání v nevšedním čase – ve večerních hodinách se otevřely dveře památek, knihovny, muzeí a galerií. Připraven byl questing pro děti od 6 let s krásnými cenami, účastníci akce mohli navštívit zapojené instituce, výtvarné dílny, komentované prohlídky a hudební vystoupení.

Zpřístupněné objekty: Dům umění a kostel sv. Václava, Hláška, Historická výstavní budova, Knihovna Petra Bezruče, Obecní dům a Švédská kaple.

Velká noc V OPAVĚ

pátek 30. května
od 17:00 do 21:00 hod.
vstup zdarma

Dům umění a kostel sv. Václava (Pekarská ul.)

- výtvarná dílna „V hledáčku příběh“
- hry a aktivity pro děti
- stanoviště questingu

Knihovna Petra Bezruče (Kulturní střed)

- výtvarné dílny s Večerníčkem
- „hledáčka mezi knihami“
- puzzle
- stanoviště questingu

Expozice Opava/Troppau (Hláška, Horní náměstí)

- unikátní sbírky z 19. a 20. století přímo spojené s Opavou (dva přízemí)
- stanoviště questingu

Obecní dům (Ostrožná ul.)

- interaktivní výstava Hermannovic holka (Expozice, 1. patro)
- interaktivní výstava Lidé odvedle (Galerie, 2. patro)
- stanoviště questingu

Historická výstavní budova (Komenického ul.)

- výstava 20 000 mil pod mořem (na motocyklu J. Věrný)
- výstava Za císaře pána (První přík a Opava)
- výstava Albrecht Dürer a tvůrce německé renesance (Grafický kabinet I)
- výstavy 2 for YOU a Tango
- stanoviště questingu

Švédská kaple (Bachova ul.)

- 17:30–18:00 komentovaná prohlídka kateřinského hřbitova „Poznej osobnosti Kateřinek“, s Ivanou Malouškovou (Opavská kulturní organizace)
- 18:00–18:30 přednáška o historii a výzdobě kaple sv. Kříže, zvané „Švédská“, s Daliborem Haláškem (Národní památkový ústav)
- 20:00 koncert The Pearls (pátice famózních vokalistek)

Questing pro děti

- start: Obecní dům (Ostrožná 46)
- a Dům umění (Pekarská 12)
- startovní: 30 Kč / dítě
- Obejdí všechna stanoviště, vyhlásí tajenku a hraje o krásné ceny!

www.oko-opava.cz @opavskakulturnioorganizace oko_opava OKO

OPAVSÝ DEN DĚTÍ

30. 5. 2026

Slezské zemské muzeum se tradičně připojuje k Opavskému dni dětí, který pořádá Statutární město Opava. Do Historické výstavní budovy měly děti do 15 let po celý den vstup zdarma. Tradiční městská akce pak proběhla 31. 5. 2025 v Městských sadech.

FESTIVAL SLUNOV RAT

19. 6. – 21. 6. 2025

Díky partnerství se Slezským zemským muzeem byla nabídka festivalu Slunovrat obohacena o komentované prohlídky, edukační programy pro dětské návštěvníky a také zajímavé besedy, přednášky, autorská čtení a koncert.

Jednou z velkých osobností, které poctili svou návštěvou Opavu a Festival Slunovrat 2025 byl RNDr. Jiří Grygar, CSc. Návštěvníci festivalu se s ním mohli setkat v rámci programu vědecké scény Jadrné vědy v kostele sv. Janů a také při zahájení výstavy Opavských meteoritů ve Slezském zemském muzeu. V rámci vernisáže v Historické výstavní budově proběhl také slavnostní akt, kdy byla Jiřímu Grygarovi předána primátorem Ing. Tomášem Navrátilem Cena statutárního města Opavy, na níž pořadatelé festivalu tuto velkou osobnost regionu (a přilehlého vesmíru) navrhli.

Muzejní festivalový program

čtvrtek 19. 6. 2025

13.00–14.00: komentovaná prohlídka výstavy *Za císaře pána* (Mgr. Michal Valeček, Historická výstavní budova).

14.00–15.00, 16.00–17.00: komentovaná prohlídka výstavy *Albrecht Dürer a tvůrci německé renesance* (Mgr. Lenka Valečková, Historická výstavní budova).

16.00–18.00: Pozitivní samolepky (workshop tvorby samolepek, Müllerův dům).

17.00–18.00: Opavské meteority – vernisáž výstavy a setkání s Jiřím Grygarem (Historická výstavní budova).

18.00–18.45: Pobytová znamení (Mgr. Josef Zimola, edukační program pro děti, Historická výstavní budova).

18.30–19.30: Přednáška historika PhDr. Prokopa Tomka, Ph.D. (Vojenský historický ústav, Praha) *Voják základní služby reálně socialistické armády, oficiální představy a realita a prezentace nově vydané publikaci Ztracené mládí v armádní evidenci – Povinná vojenská služba v českých zemích (1868-2004) v pramenech úřední povahy* (Müllerův dům).

19.00–20.00: Rodokmen a umělá inteligence? (multimediální prezentace Zemského archivu v Opavě, Historická výstavní budova)

pátek 20. 6. 2025

10.00–11.00, 13.00–14.00: komentovaná prohlídka Knihovny Slezského zemského muzea (Mgr. Věra Martínková, Mgr. David Váhala).

11.00–11.45: Mořská hlubina (Mgr. Josef Zimola, edukační program pro děti, Historická výstavní budova).

12.00–13.00, 16.00–17.00: komentovaná prohlídka expozičního areálu (Mgr. David Váhala, Historická výstavní budova a Müllerův dům).

13.00–15.00: Pozitivní samolepky (workshop tvorby samolepek, Müllerův dům)

13.30: komentovaná prohlídka výstavy *ECHO s Alešem Fulínem* (Historická výstavní budova).

14.00–15.00: komentovaná prohlídka Památníku Petra Bezruče (Mgr. Monika Szturcová, Ph.D.).

15.00–16.00: Kapela Mechulaláci – koncert *Zaječí úmysly* (Müllerův dům).

17.00–17.50: Irena Šťastná – *Ženy ve tvaru sklenic* (autorské čtení, Památník Petra Bezruče).

18.00–18.50: Moravskoslezské básnířky se představují – Vladana Fuchs, Kristýna Svidroňová a Barbora Sebera (autorské čtení, Památník Petra Bezruče).

sobota 21. 6. 2026

10.00–11.00: Loutková dílna (workshop Divadla Milana Šťastného, Müllerův dům).

11.00–12.00, 14.00–15.00: komentovaná prohlídka expozičního areálu (Mgr. David Váhala, Historická výstavní budova a Müllerův dům).

13.00–14.00: Hurá za snem! (pohádka Divadla Milana Šťastného, Müllerův dům).

13.00–14.00: komentovaná prohlídka Památníku Petra Bezruče (Mgr. Monika Szturcová, Ph.D.).

Kapela Mechulaláci a jejich koncert Zaječí úmysly – muzejní program pro dětské publikum.

Dětské publikum festivalového muzejního programu.

(NE)ROVNOSTI, KTERÉ NEVIDÍME – A PŘESTO NÁS OVLIVŇUJÍ ANEB S DAVIDEM BŘEZINOU O PROBLEMATICE GENDERU

11. 6. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Věděli jste, že ženy častěji umírají při autonehodách, protože pro simulace havárií dlouho neexistovaly figuríny odpovídající ženskému tělu? Nebo že muži páchají sebevraždy několikanásobně častěji než ženy? Co vlastně znamená gender v praxi – a jak ovlivňuje náš každodenní život? Společně s Davidem Březinou z Úřadu vlády ČR jsme se podívali na data i příběhy, které ukazují, jak se genderové nerovnosti projevují ve vzdělání, politice, ekonomice i oblasti zdraví. Nakonec jsme se zaměřili nejen na problémy, ale i na konkrétní cesty k řešení.

VÍTÁNÍ LÉTA S FOLKOVOU SKUPINOU KOPYTO

27. 6. 2025

Vítání léta s opavskou folkovou skupinou Kopyto, která pochází z Opavy a prezentuje se vlastní tvorbou v žánru folku. Na koncertu v zahradě Müllerova domu vystoupila skupina ve složení: Šárka Černohorská (housle, zpěv), Lenka Weiglhoferová (zpěv), Tomáš Andrýsek (basová kytara), Pavel Machold (kytara, zpěv, autor hudby i textů) a Jiří Ikonomidis (cajon).

MEZINÁRODNÍ NOC PRO NETOPÝRY

27. 8. 2025

Návštěvníci s námi mohli nahlédnout do života netopýrů, zajímavých tvorů, se kterými je spojena celá řada mýtů, pověr a pověstí. 28. ročník představil opět návštěvníkům mnoho zajímavostí o životě a chování netopýrů. Díky přednáškám, audio i video ukázkám zjistili, jak tito zajímaví savci žijí, co je nejvíce ohrožuje, jak je lze chránit a proč jsou v přírodě užiteční. Připravena byla také prohlídka preparátů ze sbírek Slezského zemského muzea, techniky užívané při výzkumu netopýrů a další zajímavosti. Nechyběly ani hry, tvoření a aktivity pro děti s netopýří tematikou. Večerem provázel Mgr. Martin Gajdošík, Ph.D., kurátor zoologického pracoviště Slezského zemského muzea a člen České společnosti pro ochranu netopýrů.

Akce se konala v rámci projektu ČESON „Výpravy do světa netopýrů aneb poznejte své ohrožené sousedy“.

UKONČENÍ LÉTA S PS:CAFÉ

5. 9. 2025

Ukončení léta v piknikovém duchu s úžasnými muzikanty a bohatým občerstvením v zahradě Müllerova domu.

Hudební program

17.00–19.00: Kuba Müller – moderní hudba hraná na akordeon.

19.00–22.00: Muzikanti na tripu. Energické hudební duo hrající skladby od jazzu a swingu přes kouzlo brazilské bossanovy až po populární hudební pecky.

Ukončení léta s PS: café

pátek **5. 9. 2025** od 15 hodin
zahrada Müllerova domu

PROGRAM

17.00–19.00 talentovaný **Kuba Müller**
vás okouzlí moderní hudbou na akordeon

19.00–22.00 **MUZIKANTI NA TRIPU** vás zaručeně roztančí a rozezpívají

DOBROVOLNICTVÍ V OPAVĚ ANEB PROČ MÁ SMYSL POMÁHAT

17. 9. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Dobrovolnictví není jen o nezištné pomoci – je to způsob, jak poznat svět kolem sebe, získat zkušenosti a stát se aktivní součástí komunity. V přednášce jsme se společně podívali na to, co obnáší dobrovolnictví na Opavsku, jaké jsou možnosti zapojení mladých lidí a co všechno nabízí Dobrovolnické centrum ELIM.

Představeny byly konkrétní projekty – od pomoci seniorům, přes volnočasové aktivity pro děti až po asistenci lidem s postižením. Popovídali jsme si i o tom, že dobrovolnictví není jen „dobrá věc“, ale reálný nástroj, jak měnit svět kolem sebe, a zároveň i sebe sama.

DNY ARCHITEKTURY

5. 10. 2025

Historická výstavní budova patří mezi ikonické opavské stavby a v roce 2025 se k ní vázala hned tři kulatá jubilea. Budova byla zpřístupněna veřejnosti v roce 1895, v roce 1945 byla

při osvobozovacích bojích nejprve bombardována a následně vypálena a v roce 1955 opět otevřena po náročné rekonstrukci. Při komentované prohlídce jsme se zaměřili na dochované historické prvky z 19. století a na jednotlivé rekonstrukční zásahy provedené ve druhé polovině 20. století a také při poslední rekonstrukci, které proběhla v letech 2010 až 2012. Nahlédli jsme také do běžně veřejnosti nepřístupných prostor. Druhá část prohlídky byla věnována tzv. Müllerovu domu, který je posledním pozůstatkem opavského hradního a později zámeckého areálu zdemolovaného na konci 19. století. U objektu jsme se zaměřili zejména na dochované středověké a novověké konstrukce. Účastníky akce provázela Mgr. David Váhala.

ROVNOVÁHA TĚLA A DUŠE ANEB JAK ČÍNSKÁ MEDICÍNA MŮŽE ZMĚNIT POHLED NA ZDRAVÍ

22. 10. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Tradiční čínská medicína nabízí jiný pohled na zdraví a rovnováhu těla i duše, než na jaký jsme zvyklí v moderní západní medicíně. Přednáška Alexandry Hoňkové představila základní principy, metody a přístupy tradiční čínské medicíny.

MEZINÁRODNÍ DEN ARCHEOLOGIE

25. 10. 2025

Zahájení běžného návštěvnického provozu nové expozice Příběh čtyř vévodství (Život ve středověkém Slezsku). V rámci tohoto dne připravilo archeologické oddělení muzea pro návštěvníky komentované prohlídky, prezentaci prací archeologů a konzervátorů a také prezentaci historické výzbroje a výstroje ve stylu living history – návštěvníci si tak mohli vše vyzkoušet doslova na vlastní kůži.

HALLOWEEN V MUZEU

31. 10. 2025

Také v roce 2025 proběhla tradiční akce Slezského zemského muzea Halloween v muzeu. Akce byla určena pro dětské návštěvníky, kteří se rádi bojí! Z temných východních bažin povstala čarodějnice Huculéma a svým prastarým kouzlem zaklela celé městečko – od trpaslíků přes elfy až po lidi. Obyvatelům ukradla všechny radosti, smích utichl a jejich srdce zůstala prázdná. Ulice se ponořily do šera a nad městem visela kletba těžká jako mlha. Proto bylo potřeba statečných dobrodruhů, kteří se odvážili vstoupit do temnoty, postavili se Huculéně tváří v tvář a vrátili obyvatelům naději i radost. Na akci vystoupily žákyně tanečního oboru opavské ZUŠ.

SLEZSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Halloween v muzeu

31. 10. 2025

17.00, 17.30, 18.00, 18.30, 19.00, 19.30

Historická výstavní budova
Komenského 10, Opava

Vstupné: 50 Kč.

Nutná předchozí rezervace na tel. 553 714 808 nebo 604 393 778.

www.szm.cz

FESTIVAL SLUNOV RAT – WINTER EDITION 2025

7. – 8. 11. 2025

V rámci zimní verze festivalu Slunovrat nabídlo muzeum návštěvníkům komentované prohlídky Historické výstavní budovy a výstav Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace (Mgr. David Váhala, 7. 11. 2025) a Umělci na dvoře Rudolfa II. (Mgr. Lenka Valečková, 8. 11. 2025). V Historické výstavní budově se také uskutečnilo promítání filmu Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace s následnou debatou s tvůrci filmu.

festivalslunovrat.cz

ARCHEOLOGICKÉ EXPEDICE SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA DO RUMUNSKA V LETECH 2022-2024

6. 11. 2025

Přednáška archeologa Mgr. Ondřeje Klápy, který přiblížil výzkumy rumunských pohřebních mohyl prováděné ve spolupráci s Regionálním muzeem v Botoșani (Muzeul Județean Botoșani).

přednáška
**Archeologické expedice
Slezského zemského muzea
do Rumunska
v letech 2022 až 2024**

Historická výstavní budova
6. 11. 2025 | 17 hod.

www.szm.cz
www.muzejniarcheologie.cz

KYTAROVÁ SMŘŠŤ

12. 11. 2025

Desátý ročník festivalu Kytarová smršť opět propojil kytaristy, učitele, žáky a širokou veřejnost. Na X. ročník festivalu Kytarová smršť.

Na programu festivalu byla tradiční přehlídka žáků ZUŠ a konzervatorií, která proběhla v dopoledních a brzkých odpoledních hodinách v koncertním sále Základní umělecké školy. Přehlídka byla otevřena všem žákům, ať už se sólovou nebo komorní hrou.

Jeden z bloků byl věnován interpretaci skladeb prof. Štěpána Raka za přítomnosti autora. Bylo to překvapení k jeho 80. narozeninám!

Festival vyvrcholil slavnostním koncertem v Historické výstavní budově, na kterém vystoupil kytarový virtuóz Štěpán Rak a kytarové orchestry opavské ZUŠ pod vedením dipl. um. Lenky Lebedové.

10. ROČNÍK FESTIVALU

KYTAROVÁ *smršť*

12. 11. 2025

*Přehlídka žáků ZUŠ
a konzervatoří*

ZUŠ OPAVA
OD 9.00

*Slavnostní koncert
Štěpána Raka
a kytarových orchestrů*

SLEZSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM
17.00
VSTUPNÉ DOBROVOLNÉ

Více o programu na:
www.zusopava.cz

PROJEKT PATRON ANEB O NÁSTRAHÁCH DOSPĚLOSTI U MLADÝCH Z DĚTSKÝCH DOMOVŮ

12. 11. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Petr Morcinek představil během své přednášky projekt PATRON, který se zaměřuje na doprovázení mladých lidí, kteří vyrostli v dětském domově, na jejich cestě k dospělosti a nezávislému životu. Projekt PATRON získal záštitu většiny krajů České republiky a spolupracuje také s Univerzitou Karlovou. Během přednášky jsme probrali, jaké psychologické předpoklady by takový doprovázející patron měl mít. Řekli jsme si, jak se může někdo patronem stát a co vlastně obnáší patronem být.

„S KYTAROU KOLEM SVĚTA – ŠTĚPÁN RAK 80“

21. 11. 2025

Akce se uskutečnila v rámci cyklu Večery s festivalem Slunovrat.

Prof. Štěpán Rak se svou kytarou procestoval více než sedmdesát zemí celého světa. O své mimořádné zážitky se podělil formou příběhů a spolu s nimi přinesl hudební a fotografické ochutnávky z vybraných zemí.

Vystoupení Štěpána Raka bylo provázeno vyprávěním mnohdy až neuvěřitelných příběhů, které zažil na svých cestách buď sám, anebo s Alfredem Strejčkem. Dozvěděli jsme se o tom, jak Štěpán Rak zavítal mezi australské kanibaly a na didgeridoo ho doprovázel sám náčelník. Emotivní byly i zážitky z koncertů ve Valdické věznici či z Galerie Uffizi, kde oba zmínění umělci hráli před originálem Rembrandtova obrazu Komenského.

NOC V MUZEU S DRAČÍ HLÍDKOU

28. 11. 2025

Svět mýtů a legend se dotkl i našeho světa. Dnes jej známe jen z útržků kronik a archeologických vykopávek. Byly však časy, kdy národy znaly místa, kde hranice mezi světy duchů, elfů a bohů se prolínaly s našim světem a dělil je závoj tenčí než pavučina. V muzeu byla odehrána zvláštní série her věnovaným mytologii starých Slovanů, Germánů, Keltů i Římanů. Prostě všech, kteří kdysi kráčeli po našem území. Vydali jsme se však i do bájných říší a neprobádaných území. Kráčeli po duhovém Bifrostu dál do tajů bájných světů a objevili nordické planiny Álfheim, slovanské podsvětí Náv či keltský ostrov neumírajících ve sféře nDuinn známý jako Avallón.

Na začátku akce určené nejen dětským návštěvníkům proběhl speciální archeologický edukační program, na kterém kurátor představil, jak se minulost odkrývá vrstvu po vrstvě a podělil se o zajímavosti ze své práce.

OPAVSKÁ PREMIÉRA FILMU ZAPOMENUTÉ PŘÍBĚHY VOJÁKŮ Z JESENICKA 1914-1918

3. 12. 2025

Velká válka, která zachvátila evropský kontinent (a postupně také většinu světa) v letech 1914 až 1918, zasáhla do života našich předků obrovskou silou. Dramatické osudy jejich aktérů však byly v našich končinách téměř zapomenuty – překryla je následující, ještě strašnější válka a její následky.

Vlastivědné muzeum Jesenicka se ve spolupráci se spolkem Signum belli 1914 pokouší zapomenuté příběhy z této doby znovu objevit. Pátrali po potomcích vojáků v Německu, informace hledali v archivech v České republice i Rakousku, místa bojů i místa pohřbení

mužů z Jesenicka v dnešním Polsku, na Slovensku, Ukrajině i v Itálii. Jejich pátrání a jeho výsledky zachytil dokumentární film, jehož opavská premiéra proběhla 3. 12. 2025 v Historické výstavní budově. Po filmu následovala beseda s tvůrci. Před a po premiéře filmu si návštěvníci mohli prohlédnout výstavu Za císaře pána (První pěší pluk a Opava), kde se věnovala mimo jiné i zapojení této rakouské jednotky v první světové válce. Realizace filmu byla spolufinancována z prostředků Ministerstva obrany ČR. Akce se konala v rámci dlouhodobé spolupráce s Vlastivědným muzeem Jesenicka.

VÁNOČNÍ TRADICE V PROMĚNÁCH STALETÍ

10. 12. 2025

Akce se konala v rámci projektu Středeční přednášky se Slezským gymnáziem, Opava. Přednáška přiblížila historii a proměny vánočních tradic zapomenutých i těch, které často v upravené formě vydržely do dnešních dní. Připomenuta byla historie vánočního stromku, betlémů a betlémářské tradice v českých zemích a zapomenuto nebylo ani na štedrovečerní

jídelníček našich předků. Přednášel Mgr. Michal Valeček, kurátor etnografického pracoviště muzea.

SLYŠTE, SLYŠTE

14. 12. 2025

Adventní koncert Komorního pěveckého sboru Slezské univerzity v Opavě pod vedením Mgr. et Mgr. Vladimíry Jaškové. O klavírní doprovod se postaral Dalibor Rossi.

VÁNOČNÍ KONCERT ZUŠ

16. 12. 2025

Tradiční předvánoční koncert opavské Základní umělecké školy, na kterém se prezentoval zejména kytarový orchestr, dále pak dechový oktet a další sólisté.

MALOVÁNÍ BANĚK

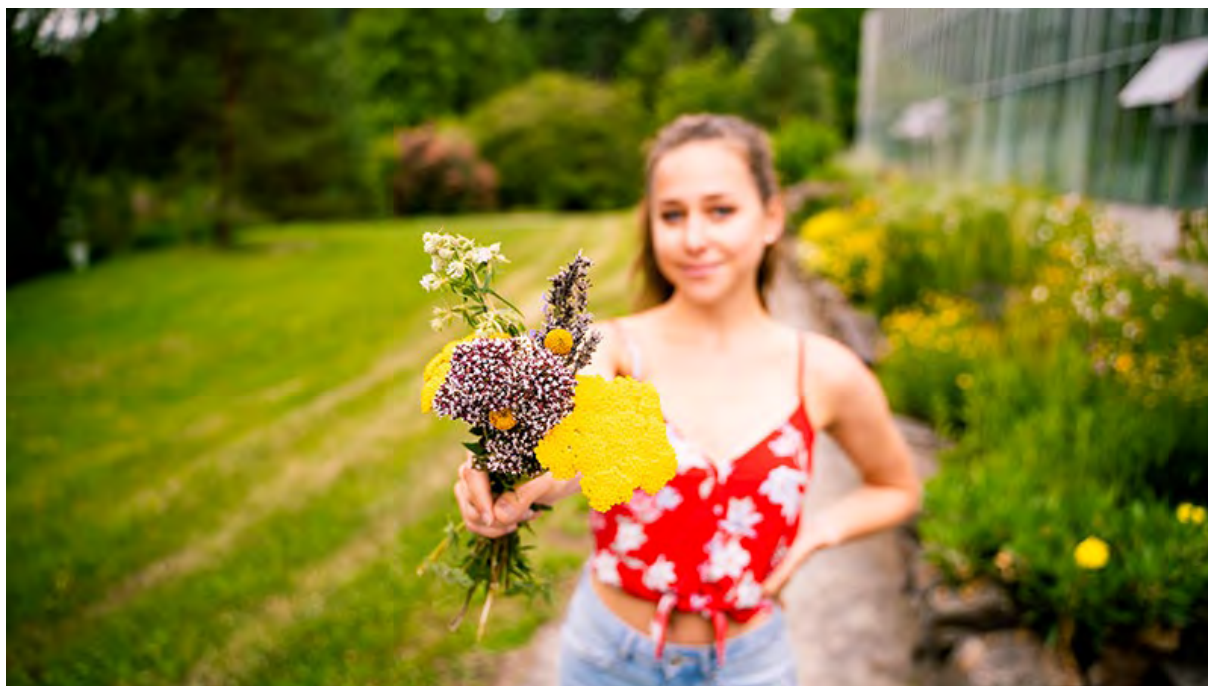
prosinec 2025

V období adventu jsme pro zájemce z řad široké veřejnosti opět připravili tradiční malování baněk. Velcí i malí návštěvníci si mohli vyzkoušet namalovat baňky a ozvláštnit si svůj vánoční strom nebo si vytvořit originální dárek pro své blízké. Po zakoupení baňky byly k dispozici všechny potřeby nezbytné pro nazdobení krásné baňky a rovněž si návštěvníci mohli odnést svůj finální výrobek ve vánočně laděné krabičce.

DEN BOTANICKÝCH ZAHRAD

22. 5. 2025

Botanic Gardens Day se slaví na den biodiverzity v Austrálii a na Novém Zélandu. Unie botanických zahrad ČR se rozhodla, že se k jeho oslavě přidáme i u nás v České republice. Muzeum v rámci tohoto dne připravilo komentovanou procházku arboretem s kurátorkou parku Ing. Markétou Urbanovou. Návštěvníci se dozvěděli mimo jiné, k čemu arboretum slouží a jak funguje, co obnáší práce kurátora a jak získáváme nové rostliny. Zpřístupněn byl i zámek a byla nachystána i ukázka Indexu Seminum a herbářových položek.

VÍKEND OTEVŘENÝCH ZAHRAD

7. – 8. 6. 2025

Také v roce 2025 se Arboretum Nový Dvůr připojilo k celostátní akci otevřených zahrad. Během obou víkendových dnů byl vstup do areálu pro návštěvníky zdarma.

INDIÁNSKÉ LÉTO

16. – 17. 8. 2025

V Arboretu Nový Dvůr jsme uspořádali již tradiční prázdninovou akci nejen pro děti. Návštěvníci si k nám přišli vyzkoušet, jaké to je být indiánem. Dozvěděli se, jak žili indiáni, v čem bydleli nebo jaké používali zbraně. Atmosféra Divokého západu prostupovala všemi kouty botanického parku. Pro hosty jsme připravili ukázky indiánského teepee, výrobu originálních indiánských ozdob, tábor lovců kožešin, dobové zbraně, komentované prohlídky parku, soutěže pro děti a mnoho dalšího.

Program:

- stanoviště s úkoly pro děti (výroba indiánských ozdob, střelba z luku, křesadlo a další);
- odměny pro děti;

- bohaté občerstvení;
- projížďky na poníkovi;
- hudební vystoupení skupiny folkové skupiny Kopyto;
- komentované prohlídky parku s dendrologem M. Frankem;
- projížďky po parku v kočáře taženém koňmi;
- komentované prohlídky zámku s historikem D. Váhalou.

DNY ARCHITEKTURY

4. 10. 2025

Komentovaná prohlídka přiblížila jednotlivé objekty nejrozsáhlejšího expozičního areálu SZM. Zastavili jsme se u skleníku, který prochází proměnou z pěstebního na výstavní, a zrekonstruovaného záměčku z 19. století, do jehož interiéru jsme nahlédli. Hlavní pozornost byla ovšem věnována stavbám z konce 60. let 20. stol. postavených podle návrhů architektky a urbanistky Anny Friedlové (1913–2004), jedné z prvních ženských absolventek Českého vysokého učení technického v Praze. Podle jejího projektu byl vystavěn výstavní pavilon v parku, tzv. Modrý pavilon, pojatý v intencích „bruselského stylu“. A podílela se i na projektu skleníkového areálu východně od zámku, který byl postaven v letech 1967–1970, z něž ovšem zbyla již jen vstupní část, ve které se nachází unikátní mozaika Slunce od akad. mal. Věry Tošenovské (1924–2011). Účastníky akce provázal Mgr. David Váhala.

VYŘEŽ/Š SI SVOU DÝNI

4. – 5. 10. 2025

Podzim je v Arboretu Nový Dvůr již tradičně věnován dýním. Ani v roce 2025 tomu nebylo jinak. Během víkendu mohli zapojit svou fantazii a vyrobit si netradiční a originální výzdobu

na svou zahradu. Mlsné jazýčky jistě potěšila ochutnávka sladkých a slaných dýňových specialit. Nechyběl ani lampionový průvod, občerstvení a spousta zábavy! Pro milovníky přírody byly po oba dny připraveny komentované prohlídky parku s M. Frankem. Historii novodvorského panství a arboreta přiblížil návštěvníkům komentovaných prohlídek zámku D. Váhala.

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY

80. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ OBCE HRABYNĚ A MĚSTA OPAVY

26. – 27. 4. 2025

Statutární město Opava uspořádalo vzpomínkovou akci k uctění osvobození od německé okupace v úterý 22. 4. 2025 na náměstí Osvoboditelů u Památníku osvobození. Na to navázala sobotní akce, kdy byl pro návštěvníky zajištěn volný vstup do expozičního areálu včetně bezplatné autobusové dopravy z Opavy do Hrabyně a zpět, kterou zajistil opavský magistrát. V neděli proběhl pietní akt u Pomníku obětem I. a II. světové války v Hrabyni a přehlídka techniky klubů vojenské historie. Pro zájemce byly také připraveny ve 13 a 15 hodin komentované procházky Hrabyní Krok za krokem válečnými stezkami s historičkou Kristýnou Linhartovou.

FRONTOVÝ DENÍK – VZPOMÍNKY VLADIMÍRA KALCOVSKÉHO

U příležitosti 80. výročí bojů ostravsko-opavské operace a osvobození Československa vydala Československá obec legionářská knihu Frontový deník, která je sbírkou vzpomínek Vladimíra Kalcovského, někdejšího příslušníka 3. tankového praporu 1. československé samostatné tankové brigády v SSSR. Veřejné představení publikace proběhlo ve správní budově expozičního areálu.

Vychází nová kniha u příležitosti 80. výročí bojů o
Ostravu a osvobození Československa!

Vzpomínky Vladimíra Kalcovského **FRONTOVÝ DENÍK**

DEN VÍTĚZSTVÍ

8. 5. 2025

Tradiční pietní akt při příležitosti 80. výročí ukončení II. světové války za účasti zástupců Armády ČR, zástupců státní správy a samosprávy a dalších hostů.

Během státního svátku měli návštěvníci volný vstup do stálé expozice Těžká léta 1938-1945 v Národním památníku II. světové války a na výstavy ve správní budově památníku.

V rámci Dne vítězství byl uspořádán koncert opavského klavíristy Dominika Fajkuse v sále správní budovy expozičního areálu. V rámci akce se také uskutečnila vyjížďka historických automobilů a motocyklů z Ostravy, jejímž cílem byla Hrabyně.

Den vítězství.

Den vítězství – pohled do centrální haly památníku.

FAMILY DAY

26. 7. 2025

Akce nejen pro rodiny s dětmi, na které se prezentovala Armáda ČR (výstroj vojáka, maskování jednotlivce s ukázkou maskovacího oděvu, přilby a batohu, střelba z ručních zbraní na střeleckém trenažéru atd.). Dále byla k dispozici airsoftová střelnice a akustické kulomety. Návštěvníci mohli vidět také přípravu pokrmů v historické polní kuchyni. Pro nejmenší návštěvníky byly připraveny nejrůznější atrakce (malování na obličej, řetězový kolotoč, skákací hrad, projížďky na koni, vodní mlha aj.). Ve 14.30, 15.30 a 16.30 vystoupili komedianti a kejklíři Agripa s programem pro pobavení vojáků v zázemí i na frontě.

FAMILY DAY

(Den pro rodiny s dětmi)

Kde: Národní památník II. světové války
Kdy: **26. 7. 2025** od 13 do 17 hodin
Vstup zdarma

PROGRAM

Po celou dobu trvání akce (13–17 hodin):

- Prezentace Armády ČR (výstroj vojáka, maskování jednotlivce s ukázkou maskovacího oděvu, přilby a batohu, střelba z ručních zbraní na střeleckém trenažéru)
- airsoftová střelnice, polní kuchyně, akustické kulomety, řetězový kolotoč, skákací hrad, projížďka na koni, vodní mlha (SDH Hrabyně)

14.30, 15.30, 16.30 hodin:

- komedianti a kejklíři Agripa: program pro pobavení vojáků v zázemí i na frontě

15.00–17.00 hodin:

- malování na obličej a dětské tetování

www.szm.cz

DEN VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

28. 10. 2025

U příležitosti oslav vzniku samostatného Československého státu mohli zájemci zdarma navštívit výstavy a expozice v expozičním areálu Národního památníku II. světové války. Od 9 do 12 hodin proběhl před památníkem sraz veteránů, který uspořádal Tatra Club Ostrava. Během celého dne byl také přístupný symbolický hřbitov.

PŘEPIŠTE DĚJINY

12. 11. 2025, 17.00

Tvůrci oblíbeného podcastu Přepište dějiny Martin Groman a Michal Stehlík zavítali na podzim do Národního památníku II. světové války v Hrabyni, kde za účasti četného publika vznikl další díl věnovaný Ostravsko-opavské operaci, která proběhla v závěru II. světové války.

BLUE SQUADRON PIPE BAND

15.11.2025

Koncert dudáckého bandu Blue Squadron Pipe Band inspirovaného 312. čs. stíhací perutí ve službách RAF.

SLAVNOSTNÍ OHŇOSTROJ K MEZINÁRODNÍMU DNI STUDENTSTVA

17. 11. 2025

Slavnostní ohňostroj, který proběhl jako připomínka Mezinárodního dne studentstva. Mezinárodní den studentstva, někdy též Světový den studentstva, je připomínkou tragických událostí, k nimž došlo v období od 28. října do 17. listopadu 1939 v Protektorátu Čechy a Morava. Byl vyhlášen roku 1941 v Londýně při příležitosti druhého výročí těchto událostí. Mezinárodní den studentstva je jediným dnem mezinárodního významu, který má český původ. Novelou zákona o státních svátcích byl v únoru 2019 český státní svátek 17. listopadu přejmenován na Den boje za svobodu a demokracii a Mezinárodní den studentstva.

PRVNÍ POVÁLEČNÉ VÁNOCE V ROCE 1945

29. 11. 2025

Rozloučení s návštěvnickou sezónou v Národním památníku II. světové války, akce proběhla ve správní budově expozičního areálu.

Celý den se nesl v duchu blížících se vánočních svátků. Připraven byl celodenní program. Pro zájemce byla možnost vyzkoušet si malování vánočních ozdob a výrobu svíček ze včelího vosku. Připravena byla také ukázka vaření v polní kuchyni. K tanci i poslechu hrála cimbálovka. Pro návštěvníky bylo zajištěno bohaté občerstvení.

Stálá expozice byla v tento den přístupná pouze ve formě komentovaných prohlídek, které proběhly v 10, 13 a 15 hodin.

DEN VÍTĚZSTVÍ

8. 5. 2025

Při příležitosti oslav Dne vítězství, kterým byla zahájena návštěvnická sezóna, byl po celý den vstup do expozičního areálu zdarma.

Přístupný byl nejen samostatný pěchotní srub MO-S 19 Alej, ale od 12 do 13 hodin bylo možné navštívit i horní bojové patro tvrzového pěchotní srubu MO-Or-S 20 Orel.

OTEVŘENÉ BUNKRY

13. 9. 2025

V sobotu 13. září 2025 se uskutečnila jedinečná akce pro všechny milovníky historie a dobrodružství. Akce Otevřené bunkry nabídla návštěvníkům možnost nahlédnout do fascinující minulosti a prozkoumat tajemství, která tato místa ukrývají. Tato akce byla

ideální pro rodiny s dětmi, ale také pro všechny, kdo se chtějí dozvědět více o historii a architektuře opevnění.

V rámci akce bylo zpřístupněno několik objektů, které se nacházejí na území Opavského Slezska. Tyto bunkry, původně vybudované jako součást československého opevnění před II. světovou válkou, nabízejí unikátní pohled do minulosti. Mnohé z nich byly pečlivě renovovány, aby co nejvěrněji odrážely tehdejší atmosféru a technické provedení. Návštěvníci se mohli těšit na komentované prohlídky, které jim přiblížily nejen technické detaily, ale i příběhy lidí, kteří zde sloužili.

V roce 2025 byla navíc připravena novinka, která usnadnila cestování mezi jednotlivými objekty – svozový autobus, který mezi jednotlivými bunkry pravidelně návštěvníky přepravoval. Pro děti i dospělé byla připravena speciální soutěž o ceny.

Akci organizačně zajistila Turistická oblast Opavské Slezsko, z. s.

V rámci akce Otevřené bunkry byl v Areálu čs. opevnění připraven Den s vojenskou historií, který proběhl od 10 do 20 hodin.

Vstup na akci byl zdarma, občerstvení pro návštěvníky bylo zajištěno po celou dobu konání akce.

Program akce v Areálu čs. opevnění

10.00: výstřel z pevnostního kanonu, zahájení akce.

10.00–17.00: MO-S 19 Alej a lehké opevnění vzor 37, tzv. řopík.

10.30–11.30: mimořádné prohlídky MO-S 18 Obora.

12.00–13.00: mimořádné prohlídky MO-S 20 Orel.

13.00–17.00: airsoftová střelnice, akustické zbraně, dobové tábory z I. republiky a 1. čs. armádního sboru, představení dobové vojenské techniky, výstroje a výzbroje.

17.00–18.00: opékání špekáčků.

18.30: velkoformátové promítání filmu „Uloupená hranice“ z roku 1947.

POCHOD PO LINII ČS. OPEVNĚNÍ MO-S 6 "ODRA" AŽ MO-S 19 "ALEJ"

20. 9. 2025

Tradiční pochod po linii československého opevnění. Sraz všech účastníků tradičního pochodu po linii opevnění byl v 10 hodin na zastávce linky č. 52 Chalupová, délka trasy byla cca 10 km, doprovod a odborný výklad byl zajištěn pracovníky muzea.

DEN VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU

28. 10. 2025

Během státního svátku se pro návštěvníky naposledy v loňské návštěvníkové sezóně otevřel Areál čs. opevnění. Po celou provozní dobu byl zpřístupněn pěchotní srub MO-S 19 Alej a lehké opevnění vz. 37, tzv. řopík, A-140Z. Od 11.30 do 12.30 byl mimořádně otevřen běžně nepřístupný pěchotní srub MO-S 20 Orel.

ZÁZNAMY BDĚLÝCH SNŮ – PŘEDSTAVENÍ A KŘEST BÁSNICKÉ SBÍRKY DAVIDA BÁTORA

Záznamy bdělých snů (2024, Nakladatelství Petr Štengl) je hravá i dravá sbírka veršů či malebných básní v próze slezského básníka Davida Bátora, jež vznikla během posledních čtyř let. Jsou to živé záznamy – často o životě neživých věcí, možná dokonce i o lásce samé. Hra se slovy, to ano, ale žádné verbální žonglérství. Úspornost bývá v poesii považována za dobré literární chování, a tak je tomu i u Bátorovy zatím poslední sbírky. A navíc v ní čtenářům rozdává rady k nezaplacení. Třeba tato: Vlezte si třeba do tranzistorového / rádia v podobě mravence, až uvidíte / všechny ty obvody, tak vás z toho šlehne...

Na literárním večeru spojeném s křtem nové knihy vystoupil David Bátor a Jan Kubíček, setkání hudebně doprovodil violoncellista Jan Hanousek.

SWAP KNIH A DESKOVÝCH HER

20. 3. 2025

Výměnný bazar knih a deskových her – tradiční akce Památníku Petra Bezruče.

SVĚT „STARÝCH ČASŮ“ HELENY SALICHOVÉ

3. 4. 2025

V roce 2025 jsme si připomněli dvojí výročí významné slezské výtvarnice, etnografky a spisovatelky Heleny Salichové (1895–1975), od jejíhož narození uplynulo v dubnu 130 let a od úmrtí pak 50 let. U této příležitosti zazněla přednáška PhDr. Lukáše Průši, Ph.D. Svět „starých časů“ Heleny Salichové, ve které byla reflektována zejména autorčina etnografická, literární a ilustrační tvorba. Vyzdvihneme byl zájem Salichové o slezský písňový folklor shrnutý v několika svazcích slezských lidových písní, neopomenut byl ani autorčin zájem o slezské lidové pohádky, pověsti a lidová vyprávění, jež se stala inspirací pro autorčina díla – Ze starých časů, Dům z pohádky, Slezské bajky, O zlatém zoubčku a Stařenčina loktuše.

HODY, HODY, DOPROVODY, DEJTE VEJCE MALOVANÝ!

6. a 13. 4. 2026

Workshop pro rodiny s dětmi, v rámci kterého proběhlo povídání o velikonočním období, poslech čtené pohádky a tvořivá dílna, ve které si účastníci vyrobili originální velikonoční zápichy do květináčů.

SWAP KNIH A DESKOVÝCH HER

7. 5. 2025

Výměnný bazar knih a deskových her – tradiční akce Památníku Petra Bezruče.

MEZINÁRODNÍ DEN MUZEÍ

18. 5. 2025

V tento den byl pro návštěvníky připraven volný vstup na komentované prohlídky Památníku Petra Bezruče.

FESTIVAL BEZRUČOVA OPAVA

BEZRUČOVSKÉ ODPOLEDNE

21. 9. 2025

Příjemné festivalové odpoledne v Památníku Petra Bezruče. Pro rodiče s dětmi či seniory a další zájemce z řad široké veřejnosti byl připraven zábavný program v podobě kreativních dílniček (výrobky s bezručovskou tematikou), kvízů a her. Zájemci se také mohli těšit na komentovanou prohlídku expozice, která se uskutečnila od 14 hodin.

Bezručovské odpoledne nabídlo kreativní program pro návštěvníky ve věkové kategorii od 3 do 100 let!

STUŽKONOSKA MODRÁ

24. 9. 2025

Recitační soutěž Stučkonoska modrá k poctě Petra Bezruče v roce 2025 vstoupila do svého sedmého ročníku. Stučkonoska modrá je nejen příležitostí pro rozvoj dovedností přednesu uměleckého textu, ale klade si za cíl také prohlubovat vztah žáků literatuře a rozvíjet jejich estetické vnímání. Akci společně pořádají Památník Petra Bezruče a Opavská kulturní organizace.

Dopolední část patřila soutěžním vystoupením žáků v Sále purkmistrů Obecního domu, zatímco slavnostní večer proběhl v Památníku Petra Bezruče, kde byli vyhlášeni a oceněni nejlepší recitátoři. Vítězové zároveň vystoupili před opavským publikem. Slavnostní večer obohatilo hudební vystoupení opavské Základní umělecké školy.

Hlavní cenou soutěže byl umělecký artefakt významné české výtvarnice Evy Damborské, který do soutěže věnovala zakladatelka soutěže a předsedkyně soutěžní poroty

PhDr. Zdenka Pfefferová. Pro všechny účastníky byla odměnou také možnost zúčastnit se koncertu Kateřiny Marie Tiché & Bandjeez v kostele sv. Václava.

Soutěže se zúčastnilo celkem osm opavských škol (ZŠ Ilji Hurníka, ZŠ. T. G. Masaryka, ZŠ Boženy Němcové, ZŠ Edvarda Beneše, ZŠ Vrchní, ZŠ Otická, ZŠ Englišova a Mendelovo gymnázium), které reprezentovalo celkem čtrnáct žáků a žákyň.

Na třetím místě se umístila Beata Jarkulishová ze ZŠ Boženy Němcové, na druhém místě se umístil Sebastian Osadník ze ZŠ Ilji Hurníka a na prvním místě se umístila Anna Marie Dorociaková z Mendelova gymnázia.

VALAŠSKO A LITERATURA

5. 10., 26. 10., 9. 11., 23. 11. 2025

Víkendové literární a prožitkové workshopy pro rodiny s dětmi k výstavě Valaško a literatura. Náplní programu byla četba pohádek a pověstí z Valašska, prohlídka výstavy Valaško a literatura a výtvarná dílna.

VALAŠSKO METODĚJE JAHNA

30. 10. 2025

Přednáška PhDr. Lukáše Průši, Ph.D. Valaško Metoděje Jahna zazněla u příležitosti 160. výročí narození Metoděje Jahna (15. 10. 1865–14. 9. 1942), básníka a prozaika, jehož literární tvorba podává obraz Valašska na přelomu 19. a 20. století. Připomenuty byly autorovy životní osudy, zejména jeho působení v Zašové u Valašského Meziříčí, v Komárovicích u Kelče a v Rožnově pod Radhoštěm, v místech, která inspirovala mnohá umělcova díla.

Autorův vztah k Valašsku, vývoj jeho poetiky, motivické a tematické konstanty a proměny, byl sledován v básnických textech obsažených v knihách Polní růže, Lukáš Ruman, Písně smutku a radosti, Bezkydy: horská lyrika, Písně rodného kraje a v prozaických číslech z knih Horští lidé, Selský práh, Jarní píseň a Bloudění.

SRUB PETRA BEZRUČE

SLEZSKÉ PÍSNĚ U SRUBU PETRA BEZRUČE NA OSTRAVICI

8. 6. 2025

Putování zvukovou krajinou Slezských písní v recitaci studentů a studentek Gymnázia BMA, autentickým folklorem bardových časů provázela Dřevjaná muzika Zbujnik. Vystoupil také výtvarník, básník a hudebník Marek Pražák. A přednést svou oblíbenou báseň z Bezručova díla mohl každý účastník této zajímavé akce!

Program

14.00: otevření areálu.

14.30: komentovaná prohlídka srubu (Mgr. Monika Szturcová, Ph.D.).

15.30: hudebně-recitační pásmo (Zbujnik, studentstvo BMA, Marek Pražák).

neděle
8. 6. 2025
14.00–17.30

SLEZSKÉ PÍSNĚ U SRUBU PETRA BEZRUČE

PUTOVÁNÍ ZVUKOVOU
KRAJINOU SLEZSKÝCH PÍSNÍ

Srub Petra Bezruče
– kulturní památka
Ostravice ev.č. 1175

Bezručovy básně recituje studentstvo Gymnázia BMA, autentickým folklorem bardových časů provází DŘEVJANÁ MUZIKA ZBUJNIK. Vystoupí výtvarník, básník a hudebník MAREK PRAŽÁK. A přednést svou oblíbenou báseň můžete i VY!

KNIHOVNA F≈M

DEN OBCE OSTRAVICE

12. 7. 2025

V rámci Dne obce Ostravice proběhly v 9.30, 10.30 a 11.30 komentované prohlídky srubu.

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY SRUBU PETRA BEZRUČE

6. 9. 2025

V sobotu mimořádně proběhly komentované prohlídky Srubu Petra Bezruče, neboť v Ostravici uspořádal Moravskoslezský kraj oblíbený festival Pojez Fest, v rámci kterého se prezentovalo i Slezské zemské muzeum s dalšími partnery z regionu.

FESTIVAL BEZRUČOVA OPAVA

BEZRUČ TRIP V RÁMCI FESTIVALU BEZRUČOVA OPAVA

14. 9. 2025

Vydali jsme se po stopách Petra Bezruče. Po úspěšných akcích v minulých letech jsme se i v roce 2025 vydali do Bezručova Srubu v Ostravici. Pro účastníky byla zajištěna autobusová doprava z Opavy do Ostravice a zpět.

V rámci programu se uskutečnila komentovaná prohlídka srubu, přednáška o Lysé hoře (Mgr. Petr Juřák, Muzeum Beskyd, Frýdek-Místek), autorské čtení básníka Davida Bátora, hudební vystoupení violoncellisty Jana Hanouska a nakonec folkového písničkáře Milana Vavřečky. Účastníci se mohli také zúčastnit 67. ročníku tradičního Bezručova výplazu na Lysou horu pořádaného Klubem českých turistů. Během celé akce bylo připraveno výtvarné tvoření pro děti i dospělé.

Program

8.00: odjezd zájezdového autobusu z Opavy.

9.30-10.30: komentovaná prohlídka Srubu Petra Bezruče.

11.00-12.00: přednáška o Lysé hoře Mgr. Petra Juřáka.

13.30-14.30: komentovaná prohlídka Srubu Petra Bezruče.

14.30-15.30: autorské čtení básní Davida Bátora, hudební vystoupení violoncellisty Jana Hanouska.

15.30-16.30: hudební vystoupení folkového písničkáře Milana Vavřečky.

18.00: odjezd autobusu zpět do Opavy.

AKCE MIMO SZM

VZPOMÍNKA NA PETRA BEZRUČE

15. 9. 2025

Tradiční vzpomínkové setkání u hrobu básníka Petra Bezruče proběhlo na opavském Městském hřbitově (Otická ulice) v pondělí 15. 9. 2025 od 15 hodin.

Bezručovy verše zazněly v podání Alžběty Hajdové, studentky Církevní konzervatoře Německého řádu. Zamyšlení nad dílem Petra Bezruče přednesl Mgr. Dan Jedlička. Vzpomínkový akt obohatilo hudební vystoupení Milana Bátora.

Akce se konala v rámci festivalu Bezručova Opava.

RAZUMOVŠTÍ Z VIKŠTEJNA. ODYSEA EMIGRACE

Projekce filmu Razumovští z Vikštejna. Odysea emigrace s účastí Dr. O. Haničáka, který po skončení pronesl buď krátkou přednášku, anebo diskutoval s diváky. Celkem v roce 2025 proběhlo 17 akcí:

10. 1. 2025 Staré Těchanovice; 16. 1. 2025 Vítkov; 14. 2. 2025 Melč; 21. 2. 2025 Radkov; 22. 1. 2025 Opava – klub ART; 5. 3. 2025 Opava – Sál purkmistrů; 26. 2. 2025 Hlučín; 27. 2. 2025 Hradec nad Moravicí; 19. 3. 2025 Opava – HVB; 19. 3. 2025 Domoradovice; 21. 3. 2025 Vídeň – Forum Razumovsky; 27. 3. 2025 Heřmanovice u Oder; 22. 4. 2025 Ostrava – Slezskoostravský hrad; 11. 7. 2025 Jánské Koupele; 23. 7. 2025 Raduň; 23. 8. 2025 hrad Vikštejn; 7. 11. 2025 Opava – HVB).

PŘEDNÁŠKY MIMO SZM

HOLOCAUST A PRONÁSLEDOVÁNÍ ŽIDŮ V LETECH 1939–1945

21. 1. 2025, Muzeum v Bílovci

Přednášející: Mgr. Kamila Poláková

ČETNICTVO A KRIMINALITA NA KRNOVSKU MEZI SVĚTOVÝMI VÁLKAMI

25. 2. 2025, MÍKS Krnov

Přednášející: Mgr. Ivana Kolářová, Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

VLKODLACI V JESENÍKÁCH

20. 3. 2025, Městské muzeum Rýmařov

Přednášející: Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D.

OSTRAVSKÁ OPERACE NA KONCI II. SVĚTOVÉ VÁLKY

20. 3. 2025, zámek, Paskov

Přednášející: Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

POUTNÍ PÍSNĚ

1. 4. 2025, Slezská univerzita v Opava

Přednášející: Mgr. Monika Szturcová, Ph.D.

KONEC A DŮSLEDKY II. SVĚTOVÉ VÁLKY V HORNÍM SLEZSKU

2. 4. 2025, centrum PANT, Ostrava

Přednášející: Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D., Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

JARO 1945 NA JESENICKU

3. 4. 2025, Vlastivědné muzeum Jesenicka

Přednášející: Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

BEZPEČNOSTNÍ POMĚRY V ČESKÉM SLEZSKU V RANĚ POVÁLEČNÉM OBDOBÍ ROKU 1945

10. 4. 2025, Obecní knihovna Koberžice

Přednášející: Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D.

OSVOBOZENÍ OBCE MOKRÉ LAZCE V ROCE 1945

23. 4. 2025, Obecní dům Mokré Lazce

Přednášející: Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

KONEC II. SVĚTOVÉ VÁLKY NA KRNOVSKU

6. 5. 2025, MÍKS Krnov

Přednášející: Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D., Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

KONEC II. SVĚTOVÉ VÁLKY NA ÚZEMÍ OPAVSKÉHO SLEZSKA – EUFORIE, EXCESY, ÚLEVA I UTRPENÍ

21. 5. 2025, Opavská kulturní organizace

Přednášející: Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D., Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

VÁLKA POLICAJTŮ. SOUBOJ O KONTROLU BEZPEČNOSTNÍHO APARÁTU NA OSTRAVSKU V ROCE 1945

5. 6. 2025, centrum PANT, Ostrava

Přednášející: Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D., Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

HORNÍ BENEŠOV: ARCHITEKTURA A URBANISTICKÝ VÝVOJ V PROMĚNÁCH STALETÍ

9. 8. 2025, Riegrova vila, Horní Benešov

Přednášející: prof. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.

RAZUMOVŠTÍ Z VIKŠTEJNA. DLOUHÁ CESTA Z UKRAJINSKÝCH STEPÍ NA OPAVSKO (A ZPĚT)

7. 9. 2025, kostel Narození Panny Marie v Radkově

Přednášející: PhDr. Ondřej Haničák

NÁSILNÉ EXCESY VE SLEZSKÉM A SEVEROMORAVSKÉM POHRANIČÍ V ROCE 1945

23. 10. 2025, centrum PANT, Ostrava

Přednášející: Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D., Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.

ČESKOSLOVENSKÝ ROK 1945

24. 4. 2025, Národní památník II. světové války

Vědecká konference konaná u příležitosti 80. výročí konce II. světové války si kladla za cíl komplexně zmapovat a analyzovat události roku 1945 v českých zemích a na Slovensku.

Referáty byly vydány formou tematického čísla Časopisu Slezského zemského muzea, série B – vědy historické.

Program

I. blok: Proměny a vize poválečného Československa.

9.15-9.30: Zdeněk Jirásek – Michaela Pecinová (Slezská univerzita v Opavě): Tvorba koncepcí hospodářské rekonstrukce poválečného Československa za II. světové války.

9.30-9.45: David Kovařík (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR): „Přírodní hradba, zásobárna dřeva nebo rekreační oblast“: nerealizované plány z roku 1945 na proměnu sídelní a kulturní krajiny v českém pohraničí.

9.45-10.00: Ondřej Kolář (Slezské zemské muzeum): Vzestup a pád Slezské národní rady.

10.00-10.15: Pavel Šopák (Slezské zemské muzeum): Konec a nový začátek: rok 1945 ve stavební kultuře Slezska a Ostravska.

10.15-10.30: Marta Šopáková (Zemský archiv v Opavě): České lesy po roce 1945.

II. blok: Bezpečnostní situace v českých zemích na sklonku války a po jejím skončení.

10.45-11.00: Pavel Kopeček (Univerzita Palackého v Olomouci): Protipartyzánské operace nacistů na střední Moravě na jaře 1945 v kontextu celkové vojensko-strategické situace v českých zemích.

11.00-11.15: Lubomír Hlavienka (Slezské zemské muzeum): Atentát na Blahoslava Bortla. Příspěvek k působení OBZ v raně poválečném pohraničí.

11.15-11.30: Dimitris Atanasiadis (Státní okresní archiv Šumperk): Bezpečnostní situace na Zábřežsku v roce 1945.

11.30-11.45: Tomáš Herajt (Celní správa Praha): Městská milice v Plzni 1945-1948.

III. blok: Válečná i poválečná spravedlnost a společenské proměny.

13.00-13.15: Hana Komárková (Slezská univerzita v Opavě): „In der Tschechenzeit“. Válečná každodennost prizmatem agendy vrbenického úředního soudu (1939-1945).

13.15-13.30: Jiří Brňovják (Ostravská univerzita): Mezi Skyllou a Charybdou. Příslušníci bývalých šlechtických rodů v českém Slezsku během druhé světové války a v poválečných letech.

13.30-13.45: Zuzana Cilerová (Technická univerzita Liberec): Říšská župa Sudety před soudem.

IV. blok: Různé perspektivy válečné a poválečné každodennosti.

14.00-14.15: Jan Petrásek (Vlastivědné muzeum Jesenicka): Události konce války v kronikářských záznamech jesenického regionu.

14.15-14.30: Lenka Valečková (Slezské zemské muzeum): Zámky v Linhartovech a Hošťálkovech na sklonku války a následný osud jejich mobiliářů.

14.30-14.45: Jiří Juchelka (Slezské zemské muzeum): Druhoválečná archeologie Slezského zemského muzea.

15.00-15.30: závěrečná diskuze.

BADATELSKÁ VÝUKA DĚJEPISU: PRINCIPY, MOŽNOSTI, METODY

25. 4. 2025

SZM uspořádalo v historických prostorách Müllerova domu seminář pro učitele dějepisu. Tohoto didakticky zaměřeného workshopu se zúčastnila třicítka učitelů nejen z Opavska a Ostravska, kteří si pod vedením lektorů vyzkoušeli, co obnáší netradiční výuka dějepisu s prvky historického bádání. PhDr. Jiří Neminář (Muzeum Hlučínska) a PhDr. Michal Kurz, Ph.D. (Masarykův ústav a Archiv AV ČR) názornou a zábavnou formou inspirovali učitele k tomu, jak zpestřit výuku nejen dějepisu svým žákům. I přes nepříznivé počasí, se kterým se účastníci potýkali zejména v praktické části, se seminář setkal s velmi pozitivním ohlasem.

LETNÍ ŠKOLA DĚJEPISU

5. – 7. 8. 2025

Letní škola proběhla nejen v Národním památníku II. světové války, ale i v prostorách odborných pracovišť SZM a v Muzeu Hlučína. Pro účastníky byly připraveny odborné přednášky a edukační programy se zajímavými lektory a historiky.

Program

Úterý 5. 8. 2025

13.00–13.15: zahájení letní školy, představení expozičního areálu Národního památníku II. světové války (Mgr. Kamila Poláková) a edukačních programů (Mgr. Lukáš Hartoš).

13.15–14.45: přednáška Československo versus Polsko, spor o Hlubčicko a Ratibořsko na Jaře 1945 (Mgr. Ondřej Herudek).

15.00–16.00: edukační program Krok za krokem válečnými stezkami s prvky badatelské výuky dějepisu (Bc. Kristýna Linhartová).

16.00–17.00: komentovaná prohlídka Národního památníku II. světové války.

Středa 6. 8. 2025

9.00–10.30: exkurze na opavská odborná pracoviště SZM.

11.00–12.30: komentovaná prohlídka spojená s edukačním programem v Muzeu Hlučína (PhDr. Jiří Neminář).

Čtvrtek 7. 8. 2025

9.00–10.30: edukační program Válčil jsem za Hitlera i za Beneše (Mgr. Lukáš Hartoš).

10.30–10.45: přestávka na kávu.

10.45–12.15: přednáška Krvavé léto 1945 (PhDr. Jiří Padevět).

12.15–12.30: závěrečná diskuse účastníků letní školy.

EUROPE OLD AND NEW – THE CULTURAL CHANGES AT THE BREAK OF THE ENEOLITHIC AND BRONZE AGE IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

10. – 12. 9. 2025

Archeologická konference „Evropa stará a nová, Kulturní změny na přelomu eneolitu a doby bronzové ve střední a východní Evropě“ proběhla v Müllerově domě. Konferenci uspořádalo SZM společně s Regionálním muzeem v Botosani (Rumunsko). Tématem konference byly archeologické projevy kulturních proměn na přelomu eneolitu a starší doby bronzové ve střední a východní Evropě, zejména v souvislosti s kulturou šňůrové keramiky, kulturou kulovitých amfor a kulturou jamových hrobů atd. Konference proběhla v anglickém jazyce.

Program

10. září

11.15–11.40: Mariia Lobanova: Clay figurines of the Usatove culture from the collections of the Odesa Archaeological Museum.

11.40–12.05: Jaroslav Peška – Sergiu Popovici – Denis Topal: Chronological model of funerary activity of the Yamnaya culture on the example of the burial mound near Ordășei village (northern Moldova).

12.05–12.30: Ondřej Klápa – Monika Kokešová – Adela Kovács – Lavinia Grumeza – Alexandru Nechifor – Constantin Aparaschivei: Archaeological research of the burial mound „Movila de la Saivane“ in Botoșani County, Romania.

14.00–14.25: Adela Kovács – Lavinia Grumeza – Ondřej Klápa – Carsten Mischka: The Moundscape of Northeastern Moldova: state of research and perspectives.

14.25–14.50: Bianca Preda-Bălănică – Mihai Constantinescu – Angela Simalcsik – Sergiu Enea – Gabriela Sava – Maria Ilie – Alexandru Petre – Cristian Manaiescu – Vasile Diaconu – Alexander Suvorov – Adrian Adamescu – Cristian Eduard Ștefan – Volker Heyd: The absolute chronology of the Bronze Age in Eastern Romania.

14.50–15.15: Alexander Suvorov – Volker Heyd – Miiikka Tallavaara: Spatial modelling of the Yamnaya expansion using radiocarbon dates

18.00–22.00: společenský večer v Müllerově domě.

11. září

10.00–10.25: Tomi Kuljukka: Iconography and Social Structure in the European Bronze Age: Insights from Anthropomorphic Stone Stelae West and Northwest of the Black Sea.

10.25–10.05: Volker Heyd: The Origins of Corded Ware.

10.50–11.15: Svitlana Ivanova: Corded Ware culture impact on Pontic steppe.

13.00–13.25: Voitovych Mariia – Mariia Lobanova: The Site of Corded Ware culture in Kavsko, Sub-Carpathian region: change of interpretation.

13.25–13.50: Jaroslav Peška: Moravian Corded Ware Culture and its East-West connotations.

13.50–14.15: Martina Beková: Two Burial Sites of Corded Ware Culture from an Atypical Region – East Bohemia.

15.30–17.00: komentovaná prohlídka Historické výstavní budovy a Müllerova domu.

12. září

9.35–10.00: Todor Valchev: The Early Bronze Age children's graves in burial mounds in the Upper Thracian Plain, Bulgaria.

10.00–10.25: Stefan Alexandrov – Rositsa Manova – Piotr Włodarczak: Excavations of Kriva bara Barrow (North-West Bulgaria) and the first use of cinnabar in Northern Balkans mortuary practices).

10.25–10.50: Stefan Alexandrov – Piotr Włodarczak: Excavation of barrow in Dobrich and Yamna culture in southern Dobrogea.

12.30–12.55: Mirosław Furmanek: The Old and the New in Upper Silesia in the 3rd Millennium BC.

12.55–13.20: Andrea Hořínková: An Unexpected Witness of the Early Bronze Age? Newly Identified Únětice Culture Material from Hradec nad Moravicí (Opava District).

13.20–13.45: Miriam Nývltová Fišáková: Using stable isotopes for paleoenvironmental reconstruction.

13.20–13.45: ukončení konference.

DOPROVODNÉ PROGRAMY

Edukační a doprovodné programy pro návštěvníky z řad široké veřejnosti mají v SZM již dlouholetou tradici. V roce 2025 tomu nebylo jinak a naši muzejní edukátoři a odborní pracovníci připravili níže uvedené edukační a speciální programy.

LETNÍ EDUKAČNÍ AKTIVITY PRO DĚTI

ZVÍŘECÍ EXPEDICE: TAJEMSTVÍ PŘÍRODY!

21. – 25. 7. 2025

Pro děti ve věku od 6 do 11 let jsme připravili letní edukační aktivity na téma „Zvířecí expedice: tajemství přírody!“. Společně jsme navštívili Historickou výstavní budovu, Arboretum Nový Dvůr, Záchranou stanici v Bartošovicích a také odborná pracoviště Slezského zemského muzea. Náplní letních edukačních aktivit byly seznamovací a pohybové hry, kreativní tvoření, prohlídka expozic a badatelské aktivity a také povídání s odborníky.

Letní edukační aktivity pro děti byly realizovány díky finanční podpoře statutárního města Opavy.

KNIHOVNA SLEZSKÉHO ZEMSKÉHO MUZEA

A KNIHA SPATŘILA SVĚTLO SVĚTA

Speciální edukační program pořádaný v rámci Měsíce knihy (tj. března). Žáci a studenti měli příležitost si v badatelně muzejní knihovny prohlédnout významné knižní skvosty a unikáty

– rukopisy a staré tisky ze 14. až 16. stol. Náplní programu byl odborný výklad a následná diskuse nad prezentovanými knihami, které nejsou běžně k vidění.

HISTORICKÁ VÝSTAVNÍ BUDOVA

EDUKAČNÍ PROGRAMY KE STÁLÝM EXPOZICÍM A VÝSTAVÁM

- Podle nosa poznáš kosa
- Oživ svoji zahradu!
- Vrat' me život do krajiny
- Zapomenutá řemesla
- Velikonoční vyprávění
- Bylinky kolem tebe
- Kouzlo Adventu
- Pobytová znamení: vlci, lišky, jeleni
- 20 000 mil pod mořem

V rámci spolupráce s Charitou Opava a jinými organizacemi jsou pořádány speciální edukační programy pro klienty se specifickými potřebami. Zde je položen důraz na zprostředkování autenticity přírodnin a artefaktů.

ARBORETUM NOVÝ DVŮR

EDUKAČNÍ PROGRAM K DENDROLOGICKÉ EXPOZICI

- Život stromu

NÁRODNÍ PAMÁTNÍK II. SVĚTOVÉ VÁLKY

EDUKAČNÍ PROGRAMY KE STÁLÝM EXPOZICÍM A VÝSTAVÁM

- Nezačalo to až v Osvětimi
- Válčil jsem za Hitlera i Beneše – příběh vojáka z II. světové války
- Přijdu hned – životní osudy herečky Anny Letenské
- „Der Giftpilz“ (Jedovatá houba) – propagandistická výchova mládeže v nacistickém Německu
- Krok za krokem válečnými stezkami

PAMÁTNÍK PETRA BEZRUČE

EDUKAČNÍ PROGRAMY

- Život a dílo Petra Bezruče
- Pojďte s námi do muzea
- Vítáme jaro
- Ozvěny Slezských písní
- Zdenka Tomášková a Ortel samoty
- Setkání s pohádkami, hádankami a říkadly
- Muzeum – známé i neznámé
- Lolo a druhové
- Příroda v poezii Petra Bezruče
- Z Kroniky rodu Bezručova
- Fenomén jménem Emilie Maria Gudrichová – spisovatelka, učitelka a osvětová pracovnice
- Literární vycházka „Po stopách Petra Bezruče“
- O velikonočním vajíčku
- Zvyky a tradice Velikonoc
- Česká přísloví na cestě vnitřního růstu
- Když se řekne Pekař Jan Marhoul a Markéta Lazarová
- Opava – kolébka Joy Adamsové
- A přesto budu zpívat
- Slezsko v díle Heleny Salichové
- Lidová tvořivost – lidové písně a pohádky Ludmily Hořké
- Valašské pohádky pohledem Josefa Kaluse

OSTATNÍ FORMY EDUKACE

- Workshop pro češtináře

EDUKAČNÍ PROGRAMY PRO KLIENTY SE SPECIFICKÝMI POTŘEBAMI V CHARITNÍCH DOMOVECH A DENNÍCH STACIONÁŘÍCH A PRO SENIORY

- Svatý Valentýn – legenda o lásce
- Zvyky a tradice Velikonoc – přednáška a biblioterapie
- Život a dílo K. H. Máchy
- Jaroslav Hašek – život a dílo

NÁVŠTĚVNOST

Celková návštěvnost Slezského zemského muzea činila v roce 2025 **98 573** návštěvníků.

		leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	celkem
expozice	HVB	1 237	1 331	2 635	2 212	4 213	2 866	2 730	2 114	1 525	1 804	1 814	2 158	26 639
	NPDSV	0	0	0	3 306	6 975	3 250	5 182	2 670	1 522	3 896	1 422	124	28 347
	PPB	31	34	178	226	330	294	8	8	92	113	130	293	1 737
	AND	0	0	818	3 768	7 653	6 556	3 392	4 779	1 217	2 901	510	0	31 594
	AOD	0	0	0	0	3 200	526	1 037	1 500	2 448	1 212	0	0	9 923
	SPB	0	0	0	0	43	96	51	20	115	8	0	0	333
	celkem	1 268	1 365	3 631	9 512	22 414	13 588	12 400	11 091	6 919	9 934	3 876	2 575	98 573

NÁVŠTĚVNOST JEDNOTLIVÝCH AREÁLŮ A OBJEKTŮ SZM

expoziční areál / objekt	počet návštěvníků
Arboretum Nový Dvůr	31 594
Národní památník II. světové války	28 347
Historická výstavní budova	26 639
Areál čs. opevnění Hlučín-Darkovičky	9 923
Památník Petra Bezruče	1 737
Srub Petra Bezruče	333
Celkem	98 573

SBÍRKOTVORNÁ ČINNOST

Sbírka SZM je zapsána v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy ČR (dále jen CES) pod číslem ZMO/002-05-07-150002. Informace o ní jsou k dispozici na webových stránkách CES (www.ces.mkcr.cz/) a SZM (www.szm.cz). Sbírku SZM od roku 2013 tvoří 21 oborových částí. Následující tabulky uvádí jejich přehled, stav sbírky a údaje o inventarizaci.

Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů celkem k 31. 12. 2025	675 067
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů zpracovaných v systematické evidenci (katalogizovaných) v elektronické podobě celkem k 31. 12. 2025	313 875
- z toho digitalizovaných v podobě obrazového záznamu	191 518
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů prezentovaných formou on-line katalogu na internetové stránce muzea	9 772
Počet evidenčních čísel přírůstků zapsaných za rok 2025	4 412
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů vyřazených ze sbírky za rok 2025	0
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů zapůjčených jinému zařízení	378
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů vypůjčených od jiného zařízení	121
Počet inventarizovaných (revidovaných) sbírkových předmětů za rok 2025	203 873

CENTRÁLNÍ EVIDENCE SBÍREK

podsbírka	př. č.	inv. č.	všechny záznamy	celkem evid. č.
9 – archeologická	4 360	72 942	77 498	77 302
5 – botanická	0	189 962	190 019	189 962
24 – další – Národní památník II. sv. války	584	4 456	5 683	5 040
24 – další – dendrologická	5	19 370	19 414	19 375
24 – další – živé dřeviny	1	57	116	58
24 – další – divadelní	502	11 011	16 384	11 513
7 – entomologická	648	5 609	6 433	6 257
11 – etnografická	1 709	25 597	30 037	27 306
21 – fotografie, film, videozáznamy a jiná media	34	22 878	59 207	22 912
1 – geologická	480	10 635	11 840	11 115
10 – historická	1 397	32 396	35 358	33 793
18 – knihy	1 126	21 832	23 231	22 958
24 – další – muzeologická	151	5 376	9 108	5 527
24 – další – muzikologická	48	23 143	27 493	23 191
24 – další – novodobé dějiny	225	38 151	39 789	38 376
13 – numizmatická	4 714	40 490	47 451	45 204
4 – paleontologická	51	17 257	17 384	17 308
19 – písemnosti a tisky	9 876	50 447	67 559	60 323
24 – další – sbírka Slezského ústavu	24	2 282	2 580	2 306
15 – výtvarné umění	1 011	38 842	44 309	39 853
8 – zoologická	192	15 196	16 325	15 388
celkem	27 138	647 929	747 218	675 067

PŘEDMĚTY V POMOCNÉ EVIDENCI

V pomocné evidenci jsou uchovávány předměty a pomocný materiál, který přímo nezhodnocuje podsbírku, je ale důležitý například pro budoucí odborné zpracování či pro prezentační či studijní účely. V minulosti byly do pomocné evidence zapsány velké konvoluty předmětů, u nichž bylo předpokládáno, že je není možné v dostatečné kvalitě odborně zpracovat v systematické evidenci do zákonem stanovené lhůty dvou let od zápisu do chronologické evidence. V SZM má zřízenou pomocnou evidenci několik podsbírek a v současné době se nerozšiřuje.

podsbírka	počáteční stav	přibylo	konečný stav
entomologická	14 179	0	14 179
geologická	2 850	0	2 850
divadelní	59	0	59
historická	8 251	0	8 251
muzeologická	2 091	0	2 091
muzikologická	0	0	0
numizmatická	2 566	0	2 566
výtvarné umění	82 157	0	82 157
celkem	112 153	0	112 153

DIGITÁLNÍ DOKUMENTACE PODSBÍRKY

Digitalizace za rok 2025				
podsbírka	ÚPLNÁ DIGITALIZACE		evidence II. stupně	
			ČÁSTEČNÁ DIGITALIZACE	
	inv. č.	j.	inv. č.	j.
archeologická	1 019	1 175	0	0
botanická	4 359	4 359	4	4
Nár. památník II. svět. války	108	510	142	511
dendrologická	392	392	56	56
divadelní	267	1 101	140	683
entomologická	0	0	223	3 569
etnografická	495	518	47	115
fotografie, filmy...	145	456	0	0
geologická	0	0	250	250
historická	265	1 050	164	681
muzeologická	186	267	0	0
muzikologická	264	1 603	283	283
novodobé dějiny	1 203	1 311	27	27
numismatická	500	500	63	113
paleontologická	31	365	0	0
písemnosti a tisky	1 008	1 008	1 005	1 005
sbírka Slezského ústavu	0	0	0	0
výtvarné umění	3 859	3 859	910	910
zoologie	21	21	0	0
živé dřeviny	0	0	0	0
celkem	14 122	18 495	3 314	8 207

Celkový stav digitalizace				
podsbírka	ÚPLNÁ DIGITALIZACE		evidence II. stupně	
			ČÁSTEČNÁ DIGITALIZACE	
	inv. č.	j.	inv. č.	j.
archeologická	18 178	23 757	78 088	163 947
botanická	23 466	23 466	12 497	12 497
Nár. památník II. svět. války	5 410	6 191	10 820	12 607
dendrologická	6 890	6 890	19 370	19 370
divadelní	7 141	15 989	3 919	26 315
entomologická	302	302	3 894	65 799
etnografická	18 213	26 853	3 204	7 631
fotografie, filmy...	19 249	46 813	0	0
geologická	794	794	11 538	13 578
historická	15 288	24 770	17 377	30 633
muzeologická	2 709	9 113	3 738	5 055
muzikologická	3 190	16 816	10 385	35 659
novodobé dějiny	10 694	14 202	33 675	43 895
numismatická	15 845	15 866	26 035	26 916
paleontologická	459	2 828	17 185	54 096
písemnosti a tisky	10 800	11 661	35 139	36 867
sbírka Slezského ústavu	4 732	18 937	0	0
výtvarné umění	26 920	26 920	12 620	12 620
zoologie	1 238	1 238	14 333	203 007
živé dřeviny	0	0	58	58
celkem	191 518	293 406	313 875	770 550

INVENTARIZACE

podsbírka	j.	zpracoval
archeologická	84 549	PhDr. J. Juchelka, Ph.D.
botanická	20 000	Mgr. L. Číhal, Ph.D.
dendrologická	829	Mgr. M. Rigauxová
divadelní	543	Mgr. S. Pracná, Ph.D.
entomologická	53 379	RNDr. J. Roháček, CSc.
etnografická	517	Mgr. M. Valeček
fotografie, filmy, videozáznamy a jiná média	3 230	Bc. L. Wunsch
geologická	1 298	Mgr. L. Jarošová, Ph.D.
historická	1 163	PhDr. O. Haničák
knihy	2 658	Mgr. V. Martínková
muzeologická	0	X
muzikologická	1 893	Bc. M. Svaková
novodobé dějiny	2 540	Mgr. O. Kolář, Ph.D.
numizmatická	1 040	Mgr. I. Matejko-Peterka, Ph.D.
paleontologická	0	X
Nár. památník II. svět. války	525	Mgr. J. Horáková, M. Pietoň
písemnosti a tisky	12 057	Mgr. M. Szturcová, Ph.D., Mgr. M. Dragonová, Ph.D., Mgr. et Mgr. E. Schwanová
sbírka Slezského ústavu	203	Mgr. O. Kolář, Ph.D.
výtvarné umění	2 636	Mgr. D. Hradilová, Mgr. L. Valečková
zoologická	14 813	Mgr. M. Gajdošík, Ph.D.
živé dřeviny	0	X
celkem	203 873	

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY

Jedná se o preparaci a repreparaci, konzervaci a rekonzervaci a restaurování sbírkových předmětů buď vlastními odbornými pracovníky z Oddělení ochrany sbírkových předmětů (OOSP) a kurátory (přírodovědci – preparace), anebo externími specialisty (restaurování).

Celkový počet ošetřených předmětů za rok 2025	
konzervované sbírkové předměty	768
z toho vlastní kapacitou	768
zrestaurované sbírkové předměty	3
z toho vlastní kapacitou	0
preparované sbírkové předměty	3 201
z toho vlastní kapacitou	3 201
celkem	3 972

BADATELSKÉ VYUŽITÍ SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ

Reálných badatelských návštěv přímo na pracovištích SZM se uskutečnilo v roce 2025 celkem 379. Další badatelské dotazy byly řešeny e-mailovou korespondencí, přes sociální síť a telefonicky.

PÉČE O KNIHOVNÍ FOND

Knihovna SZM sídlí od roku 2013 v rekonstruované budově Janottovy vily jako samostatné pracoviště SZM v Opavě. Knihovna spravuje knihovní fond, jehož součástí je také správa sbírkového fondu sílesiak a starých tisků (viz sbírkotvorná činnost).

Knihovna SZM spolupracuje na digitalizaci fondu s Moravskoslezskou vědeckou knihovnou. Takto zdigitalizované dokumenty jsou přístupné na webových stránkách digitální knihovny Kramerius, která slouží pro zpřístupnění kulturního dědictví v digitální podobě.

Evidenční číslo knihovny evidované dle knihovního zákona č. 257/2001 Sb.: **5787/2003**.

Počet knihovních jednotek	303 194
Roční přírůstek v knihovních jednotkách	478
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů	36 783
Počet evidenčních čísel sbírkových předmětů zpracovaných v systematické evidenci v elektronické podobě	35 622
Počet inventarizovaných (revidovaných) sbírkových předmětů za sledovaný rok	2 658
Počet konzervovaných sbírkových předmětů za sledovaný rok	63
Počet evidovaných návštěv knihovny ve sledovaném roce	1 163
z toho zaměstnanců muzea a galerie	607
Počet badatelských úkonů za sledovaný rok	145
Počet registrovaných uživatelů knihovny	315
Počet výpůjček celkem	2 465
z toho absenčních výpůjček	1 594
Počet svazků půjčených jiným knihovnám (MVS)	208
Počet svazků půjčených jinými knihovnami (MVS)	64
Výdaje na knižní fond v tis. Kč	85 690,1
Počet zaměstnanců knihovny (přepočtený stav)	6,0
z toho odborných knihovníků	3,8

Jako vědecko-výzkumná organizace se Slezské zemské muzeum podílí na základním a aplikovaném výzkumu v oblasti přírodních i společenských věd. Výzkum je realizován s podporou interních a externích grantů.

DLOUHODOBÁ KONCEPCE ROZVOJE VÝZKUMNÉ ORGANIZACE NA LÉTA 2024–2028

1. SHRnutí ČINNOSTI VÝZKUMNÉ ORGANIZACE V ROCE 2025

1.1 CELKOVÝ SOUHRN A ZMĚNY V ŘEŠENÍ KONCEPCE

1.1.1 CELKOVÝ SOUHRN

Řešení výzkumných úkolů stanovených Dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumné organizace (dále jen DKRVO nebo Koncepce) nadále probíhalo v rámci čtyř hlavních výzkumných oblastí, jimiž byly 1 Hmotná kultura, 2 Městská společnost, 3 Krajina a 4 Hmyz (Insecta).

V roce 2025 došlo k výraznému vzestupu množství výstupů vzniklých a uplatněných v rámci plnění Koncepce. Podle ní bylo na druhý rok plnění naplánováno 19 výstupů (4 x Ekrit, 4 x B, 3 x Jimp, 8 x Jost), z nichž jich skutečně bylo uplatněno 17 (4 x B, 4 x Ekrit, 1 x Jimp, 2 x Jsc, 6 x Jost), mimo to byly dodatečně uplatněny další tři výstupy z minulého roku (1 x Jimp, 2 x Jost). Dva výstupy původně plánované jako Jost byly převedeny do vyšší kategorie Jsc. Celkem bylo za podpory DKRVO, včetně dodatečných výstupů z minulého pětiletého období, uplatněno 55 výstupů (6 x B, 4 x Ekrit, 3 x Jimp, 2 x Jsc, 40 x Jost) a dalších 10 (1 x C, 9 x Jost) vzniklo bez podpory. To je celkem 65 uplatněných výstupů (6 x B, 1 x C, 3 x Jimp, 2 x Jsc, 49 x Jost, 4 x Ekrit), a tedy výrazně více než v prvním roce plnění harmonogramu Koncepce, což ukazuje, že výzkum většiny dílčích cílů probíhá podle stanoveného plánu. Největší problémy se v roce 2025 projeví v rámci výzkumné oblasti 4 Hmyz, kde došlo v důsledku nefunkčnosti databáze GenBank k opoždění výzkumu vůči původně plánovanému tempu. Drobná odchylka od plánu trvá i v případě výzkumné oblasti 2 Městská společnost, kde dosud nebyl uplatněn jeden výstup plánovaný na rok 2024. Při plnění cílů Koncepce se výzkumná organizace (dále jen VO) nadále snažila zaměřovat na aplikovaný výzkum a v rámci této snahy došlo k uspořádání čtyř výstav s kritickým katalogem, přičemž zejména dvě věnované vojensko-historické problematice zaznamenaly velmi vysokou návštěvnost a jejich přesah do společenské praxe je tak významný. V rámci snahy o zvýšení kvality výzkumu byly také dvě studie původně zařazené do kategorie Jost, uplatněny ve vyšší kategorii Jsc.

Velmi výrazným úspěchem bylo také uplatnění velké části výstupů, které si sebou VO přinesla jako zátěž z období platnosti minulé Koncepce (2019–2023). Celkem se v roce 2025 podařilo uplatnit sedm takovýchto výstupů (2 x B, 5 x Jost) a dosud zbývá uplatnit již jen tři výstupy (1 x Jimp, 1 x Jost, 1 x NmetS). Toto zpoždění bylo zapříčiněno především zdravotní indispozicí autora jedné studie, jehož úkoly za něj musel převzít spolupracovník. Další dva výstupy jsou již připraveny, jeden byl již zařazen do edičního plánu časopisu Fórum pro konzervátory-restaurátory na rok 2026 a lze tedy předpokládat, že se jej brzy podaří uplatnit, metodika je pak také hotova a třebaže se s ní již reálně pracuje, dosud

nebylo certifikačním orgánem vydáno náležité osvědčení, aby mohl být i tento výstup uplatněn. Z toho plyne, že reálně zbývá dokončit výzkum a připravit poslední z výstupů, plánovaných na minulé pětileté období.

VO se snažila pokračovat v popularizaci výsledků výzkumu vzniklého v rámci řešení cílů Koncepce. V tomto roce se jednalo zejména o pracovníky působící v rámci výzkumné oblasti 2 Městská společnost, kteří realizovali na dvě desítky přednášek a veřejných vystoupení. Na tomto velmi vysokém počtu má zásadní podíl 80. výročí konce II. světové války a s tím spojené pietní a vzpomínkové události, které se konaly nejenom v rámci VO, ale i mimo ni, na nichž pracovníci VO vystoupili jako pozvaní řečníci.

Ve složení řešitelských kolektivů došlo v průběhu roku 2025 k několika dílčím změnám. V rámci výzkumné oblasti 2 Hmotná kultura odešla k 1. prosinci 2025 Mgr. Monika Szturcová, Ph.D. na mateřskou dovolenou, v době její nepřítomnosti její úvazek z projektu přešel na Mgr. Martinu Dragonovou, Ph.D. Z mateřské dovolené se 1. března 2025 vrátila Mgr. Ivana Kolářová, která získala zpět svůj původní úvazek 0,1, který byl úměrně snížen Mgr. Lubomíru Hlavienkovi, Ph.D. S účinností od 1. ledna 2026 svůj úvazek ve VO končí také Mgr. Denisa Hradilová z výzkumné oblasti 1 Hmotná kultura. Její úvazek od stejného data přejde na Mgr. Markétu Jarošovou, Ph.D., která také převezme její výzkumné úkoly.

1.1.2 ZMĚNY ŘEŠENÍ V ROCE 2025 OPROTI PLATNÉMU ZNĚNÍ KONCEPCE

V roce 2025 byl do pozice koordinátora vědy a výzkumu ve Slezském zemském muzeu jmenován Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D., který v této funkci nahradil RNDr. Jindřicha Roháčka, CSc. Mimo to nedošlo k žádným dalším změnám v organizační struktuře nebo ve vedení muzea. V rámci platných muzejních norem pro evaluaci zaměstnanců a v rámci kariérního řádu došlo však k přísnějšímu vyhodnocování činnosti pracovníků zapojených do řešení dílčích i kontrolovatelných cílů Koncepce. Smyslem této úpravy bylo zajistit plnění stanoveného harmonogramu a dorovnání „dluhu“, který si instituce přinesla z minulého pětiletého období. Vzhledem k tomu, že v průběhu roku 2025 skutečně došlo k uplatnění většiny dosud zbývajících výstupů a u posledních tří lze předpokládat, že k jejich uplatnění dojde v průběhu následujícího roku, lze tyto změny charakterizovat jako přínosné.

Řešení všech dílčích i kontrolovatelných cílů v jednotlivých oblastech plánovaných na rok 2025 i roky následující probíhalo dle plánu s výjimkou oblasti 4) Hmyz, kde vinou restriktivních opatření americké administrativy nebylo možno po nějakou dobu využívat databázi GenBank, což vedlo k mírnému zpoždění v řešení a v důsledku pak i k nesplnění některých kontrolovatelných cílů. Mimo toho nedošlo oproti platnému znění Koncepce k žádným změnám.

1.2 NAPLŇOVÁNÍ CÍLŮ KONCEPCE

1.2.1 NAPLŇOVÁNÍ CELKOVÉHO CÍLE KONCEPCE

Hlavní body koncepce leží v naplňování vědecko-výzkumných cílů blíže specifikovaných v člancích a) až d) bodu 1 celkových cílů DKRVO. Výzkum je rozdělen do čtyř hlavních kategorií, z nichž se podařilo splnit všechny vytyčené úkoly pro rok 2025 v oblastech 1 Hmotná kultura, 2 Městská společnost a 3 Krajina. V oblasti 4 Hmyz se bohužel objevily objektivní problémy, které neumožnily splnění všech kontrolovatelných cílů a řešení dlouhodobého záměru se tak dostalo do mírného zpoždění, které by mělo být dohnáno

v průběhu následujícího roku. Menší zpoždění se projevuje také v oblasti 2 Hmotná kultura, kde nadále zůstává jeden neuplatněný výstup z roku 2024. I v tomto případě je však předpoklad, že zpoždění bude eliminováno v průběhu následujícího roku.

Vzhledem k tomu, že jedním z celkových cílů muzea nastíněných v bodu 2.2.1. Koncepce je klást zvýšený důraz na aplikovaný výzkum a transfer výsledků do společenské praxe, lze vyzdvihnout přípravu a realizaci celkem čtyř výstupů kategorie Ekrit, přičemž dvě výstavy s kritickým katalogem zaznamenaly mimořádně vysokou návštěvnost. Za zmínku stojí především výstava *Slezsko a severní Morava 1945*, připravená k 80. výročí konce II. světové války. Velmi výrazný společenský přesah pro oblast Opavska měla také další hojně navštěvovaná výstava *Za císaře pána! Pěší pluk č. 1 „Kaiser“ a Opava*.

Úspěšně také pokračovalo naplňování vytyčeného bodu 1e posílení mezinárodní spolupráce. Pokroky v této oblasti blíže shrnuje bod 1.3.1. Nedílnou součástí výzkumu je i nadále spolupráce s tuzemskými výzkumnými pracovišti, jak zavazuje bod 3 celkových výzkumných cílů. Tento cíl a pokroky při jeho naplňování v tomto roce zohledňuje bod 1.3.2, ale za zdůraznění stojí především dlouhodobá spolupráce s Etnologickým ústavem AV ČR a s několika odbornými pracovišti Masarykovy univerzity v Brně.

Jak stanovil bod 2 celkových cílů VO, tak ani v průběhu roku nedošlo k navýšení počtu pracovníků podílejících se na řešení výzkumných úkolů plynoucích z bodu 2.2.1 Koncepce. Prozatím se nepřistoupilo ani ke generační obměně, avšak došlo k několika menším personálním změnám, které shrnuje bod 2.3.2.

1.2.2 SOUHRNNÝ PŘEHLED PLNĚNÍ DÍLČÍCH A KONTROLOVATELNÝCH CÍLŮ KONCEPCE ZA ROK 2025

Pro rok 2025 bylo plánováno v rámci šesti dílčích cílů splnění 14 kontrolovatelných cílů, což předpokládalo uplatnění 19 výstupů. Z tohoto množství se skutečně podařilo uplatnit 17 výstupů, což znamená splnění 11 kontrolovatelných cílů. Mimo toho došlo také k dohnání zpoždění získaného v průběhu prvního roku řešení a byly uplatněny tři z celkem pěti dosud neuplatněných výstupů, a tak splněny dva kontrolovatelné cíle původně plánované na rok 2024. V rámci řešení bylo navíc vytvořeno a uplatněno celkem 28 výstupů s podporou a dalších deset bez podpory. Byly též podniknuty kroky ve snaze odstranit zátěž, kterou si VO nesla v podobě výstupů nedodaných v průběhu platností předchozí Koncepce v letech 2019–2023. Celkem se podařilo uplatnit sedm výstupů a pro následující rok zbývá uplatnit poslední tři.

Na rok 2025 byly ve výzkumné oblasti 1 **Hmotná kultura** plánovány v rámci dílčích cílů 1.1 a 1.2 celkem tři kontrolovatelné cíle z nichž byly všechny úspěšně splněny a uplatněny (1 x Ekrit, 1 x B, 1 x Jost). Došlo také k uplatnění výstupu z dílčího cíle 1.3, původně plánovaného na rok 2024 (1 x Jost). Mimo toho bylo této výzkumné oblasti dedikováno nad plán dalších šest výstupů (6 x Jost). Díky tomu probíhá plnění stanovených záměrů v rámci dílčího cíle 1.1 až 1.3 podle stanoveného harmonogramu. Současně probíhaly přípravy pro realizaci záměrů plynoucích z dílčího cíle 1.4 na rok 2026.

Ve výzkumné oblasti 2 **Městská společnost** byly řešeny dva dílčí cíle zahrnující celkem sedm kontrolovatelných cílů. Všechny kontrolovatelné cíle pro rok 2025 (3 x Ekrit, 3 x B, 2 x Jsc, 2 x Jost) byly uplatněny a harmonogram plnění dílčích cílů 2.1 a 2.2 se až na jedinou výjimku daří dodržovat. Podařilo se také uplatnit jeden výstup původně naplánovaný na rok 2024 (Jost), čímž došlo ke splnění kontrolovatelného cíle 2.1.1 původně plánovaného na předchozí rok. V rámci dílčího cíle 2.1 nadále zůstává neuplatněn jeden výstup. Příčinou neuplatnění je nekomunikování redakce časopisu s autorem studie. Z této příčiny byl text

stažen a nabídnut jinému periodiku, které jej zařadilo do edičního plánu na rok 2026. Díky této změně dojde také k povýšení kategorie výstupu z Jost na Jsc. V rámci snahy o posilování kvality výzkumu také došlo k povýšení dalších dvou plánovaných výstupů spadajících pod dílčí cíl 2.1 z kategorie Jost do kategorie Jsc. Jedná se o studie *Excesy příslušníků Rudé armády ve Východních Sudetech v dubnu a květnu 1945* a *Policejní a kriminalistické muzejnictví do roku 1945: příklad Českého Slezska a Ostravska*.

V rámci výzkumné oblasti 3 **Krajina** byl na rok 2025 plánován jeden výstup v rámci dílčího cíle 3.1, který byl také uplatněn (1 x Jost). Jelikož nedochází k přesouvání výstupů z předchozího roku, tak řešení dílčích cílů 3.1 a 3.2 probíhá podle plánovaného harmonogramu. Mimo to byl této výzkumné oblasti dedikován i jeden výstup nad plán (1 x Jost).

Drobné problémy se vyskytly v rámci výzkumné oblasti 4 **Hmyz**. Zde bylo v rámci dílčího cíle 4.1 plánováno splnění celkem čtyř kontrolovatelných cílů, což se však nepodařilo naplnit. Z pěti výstupů plánovaných na rok 2025 se podařilo uplatnit pouze tři (1 x Jimp, 2 x Jost), což znamená, že úspěšně byl splněn jen kontrolovatelný cíl 4.6, 4.1.7 a 4.1.8. Příčinou zpoždění se stalo jednak pozdní zařazení studie do recenzního řízení a pak nefunkčnost databáze GenBank. Přetrvává také časový skluz z minulého roku, kdy se podařilo uplatnit pouze jednu z dosud nedodaných studií (1 x Jimp). Zbývající studie plánovaná na rok 2024 (1 x Jimp) nemohla být dokončena včas a uplatněna v roce 2025. Příčinou tohoto zpoždění se taktéž stala nefunkčnost databáze GenBank způsobená restriktivními zásahy americké administrativy. Z těchto příčin se plnění dílčího cíle 4.1 dostalo do časového skluzu, který by však měl být dorovnán v roce 2026. Mimo to bylo v této výzkumné oblasti nad plán dedikováno dalších 21 výstupů (1 x Jimp, 20 x Jost).

1.3 AKTIVITY ORGANIZACE

1.3.1 MEZINÁRODNÍ VÝZKUMNÁ SPOLUPRÁCE VO

Jako tradiční paměťová instituce muzeum dlouhodobě spolupracuje s řadou partnerů. Vzhledem ke geografické poloze VO má přirozeně stěžejní význam kooperace s polskými partnery. Smluvně SZM v současnosti spolupracuje s Muzeem Těšínského Slezska (Muzeum Śląska Cieszyńskiego) a Slezskou univerzitou v Katovicích (Uniwersytet Śląski w Katowicach). V roce 2024 byla uzavřena smlouva o spolupráci s Opolskou univerzitou v rámci sítě CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies).

V oblasti 1 **Hmotná kultura** v roce 2025 pokračovala kooperace s ukrajinským National Historical and Cultural Reserve „Hetman's Capital“ (Національний заповідник «Гетьманська столиця», Hetmanska stolytsia) a s rodinou Razumovských (dnes žijící ve Vídni) na přípravě výstavy a katalogu *Razumovští z Vikštejna. Odyseja emigrace*. V souvislosti s realizací výstavy a katalogu *Za císaře pána! Pěší pluk č. 1 „Kaiser“ a Opava* probíhala badatelská kooperace s muzei ve Vídni (Heergeschichtliches Museum), Krakově (Muzeum Narodowe) a Budyšině (Museum Bautzen).

Intenzivní mezinárodní spolupráce v roce 2025 probíhala také v rámci oblasti 2 **Městská společnost**. Historik Ondřej Kolář se, stejně jako v loňském roce, zúčastnil výroční konference British Association for Slavonic & East European Studies. Podíl na konferenci s celosvětovou účastí umožňuje pracovníkům muzea sledovat nejnovější poznatky a metodologické trendy ve společenských vědách se zaměřením na prostor střední Evropy. V návaznosti na bod 2.2.1. čl. 1f) Koncepce pokračovala především spolupráce s Ústavem paměti národa, která se projevila mj. účastí zástupců muzea na již tradiční Konferenci

policajných historikov v Bratislavě. Tyto akce, zaměřené na problematiku bezpečnostních sborů, přispívají k posílení komunikace s odborníky a badateli ve výzkumu dějin policejních sborů, jež jsou jedním z výzkumných témat oblasti 2 Městská společnost. Badatelé působící v této oblasti také přispěli do časopisu vydávaného ÚPN, jímž je Pamět' národa, čímž pokračovali v zahájené mezinárodní spolupráci obou pracovišť.

V oblasti **3 Krajina** pokračovaly práce na archeologickém výzkumu na lokalitě Văculești (kraj Botoșani) v Rumunsku v rámci mezinárodního projektu. Na projektu spolupracuje Krajské muzeum Botoșani a Erlangensko-norimberská univerzita. Cílem je průzkum vytipovaných sídlišť kultury cucuteni (5 800–3 500 př. n. l.) a následné ověření možnosti jejich výzkumu novou sondážní metodou. V roce 2025 se podařilo zmapovat pomocí magnetometru dosud největší sídliště této kultury v Rumunsku. Svou velikostí (cca 55 ha) se řadí mezi tzv. megasídliště, které byly dosud známy pouze z území Ukrajiny. Jedná se tak o nejzápadnější dosud zmapované megasídliště.

V oblastech **3 Krajina** a **4 Hmyz** rovněž pokračuje dlouhodobá spolupráce s institucemi státní ochrany přírody na Slovensku. Týkala se inventarizačního výzkumu diverzity dvoukřídlého hmyzu v Národním parku Muránska planina a Chráněné krajinné oblasti Cerová vrchovina. Vedle dipterologů ze SZM se na výzkumu biodiverzity (nyní zejména v CHKO Cerová vrchovina) podílí také další odborníci ze Slovenska, Maďarska a České republiky. Nové informace o hmyzí fauně v této oblasti využitelné ke zlepšení ochrany přírody v obou těchto chráněných oblastech byly v roce 2025 získány vlastním terénním výzkumem na několika dosud nestudovaných lokalitách. Výsledky z předchozích let (2010–2024) jsou průběžně publikovány, předávány formou odborných expertiz a vkládány do databáze biodiverzity hmyzu v CHKO Cerová vrchovina. Tyto zdroje dat jsou pak využívány Správami výše uvedených NP a CHKO především k biotopové ochraně hmyzu, případně jako podklady k vyhlášení nových rezervací. Spolupráce je pro muzeum přínosná nejen po stránce publikační, ale přispívá také k významnému obohacení sbírkových fondů entomologického pracoviště muzea. Některé výsledky tohoto společného výzkumu byly prezentovány na mezinárodní akci 26. seminář českých a slovenských dipterologů v Banské Štiavnici.

V letech 2024 a 2025 spolupracovalo entomologické pracoviště muzea také s dipterology z Department of Natural Sciences, National Museum of Wales, Cathays Park, Cardiff, Wales, Spojené království a Department of Biological, Geological and Environmental Sciences, Section Animal Biology, University of Catania, Catania, Itálie na projektu výzkumu fauny dvoukřídlého hmyzu jeskyň na Sicílii. Z výsledků tohoto výzkumu byla připravena studie (nyní v recenzním řízení), která má mimo jiné také přispět k ochraně fauny sicilských jeskyň.

Pracovníci entomologického pracoviště se v roce 2025 zapojili do mezinárodního projektu „Checklist of some Diptera families of Czechia and Slovakia“ (redakce Libor Dvořák), jehož cílem bylo aktualizovat již dost zastaralé seznamy dvoukřídlých Česka a Slovenska z roku 2009. Výsledkem projektu je speciální číslo časopisu Biodiversity & Environment (viz odkaz níže) s novými checklisty celé řady čeledí. Jde o důležitý počín, protože moderní checklisty hmyzu jsou využívány pracovníky z nejrůznějších oblastí, kteří potřebují znát aktuálně platná jména živočichů a jejich výskyt v jednotlivých zemích.

Pokračovala také autorská spolupráce entomologů se zahraničními specialisty, což vedlo k tematickému i územnímu rozšíření připravovaných výstupů zaměřených na výzkum integrativní taxonomie a fylogeneze dvoukřídlého hmyzu (viz některé výsledky z oblasti 4 Hmyz).

K posílení mezinárodní spolupráce obecně přispívá též zapojení zahraničních odborníků do fungování redakčních rad odborných časopisů muzea. V roce 2025 došlo k rozšíření redakční rady Slezského sborníku o specialisty z Rakouska a Slovenska.

Zásadní význam má také spolupráce s vydavateli odborné literatury, která umožňuje odborným pracovníkům SZM publikovat výsledky výzkumu v mezinárodně respektovaných nakladatelstvích a zvýšit tím ohlas mezi odbornou veřejností. V roce 2025 takto byla vydána kapitola v kolektivní monografii *The Longue Durée of Paramilitarism: Balkan and Global Perspectives* v nakladatelství Peter Lang. Aktuálně je uzavřena smlouva s Amsterdam University Press na vydání knihy o etnickém násilí ve Slezsku v letech 1914–1947 s plánem odevzdání rukopisu v roce 2027. Došlo také k podpisu smluv s nakladatelstvím Academia o vydání dvou knih v letech 2027 a 2028.

Významný faktor posilování nadnárodní spolupráce představuje také institucionální a individuální členství v oborových organizacích. Muzeum je stále kolektivním členem International Council of Museums (ICOM), muzejní pracovníci se účastní akcí pořádaných ICOM včetně vědeckých konferencí. Teatrologické pracoviště je členem Českého národního střediska mezinárodní organizace SIBMAS (Société Internationale des Bibliothèques et des Musées des Arts du Spectacle), přičemž teatroložka Sylva Pracná, je v současné době prezidentkou Českého národního střediska mezinárodní organizace SIBMAS. Ichtiolog Jiří Řehulka je aktivním členem vědecké společnosti European Association of Fish Pathologists (EAFP).

1.3.2 NÁRODNÍ VÝZKUMNÁ SPOLUPRÁCE S JINÝMI VO

Ve sféře společenských věd (tedy primárně v rámci oblastí **1 Hmotná kultura** a **2 Městská společnost**) v posledních letech významně rozšířila VO portfolio vnitrostátní odborné spolupráce. I po skončení grantového projektu GA ČR č. 22-05263S „Transformace Slezska 1945–1948“ realizovaného v letech 2022–2024 pokračovala kooperace s Etnologickým ústavem AV ČR. Přínosem je trvající interdisciplinární výzkum kolektivní paměti v Českém Slezsku s předpokladem společných publikačních počinů v roce 2026 a s výhledem budoucí spolupráce na řešení grantových projektů.

V roce 2025 došlo rovněž k navázání spolupráce s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy (prof. Jiří Friedl) při přípravě přihlášky projektu GA ČR zaměřeného na výzkum poválečného sociálního vývoje čs.-polského pohraničí (projekt nebyl přijat k financování). Ve vztahu k témuž tématu proběhla rovněž jednání o možné budoucí spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů.

K posílení spolupráce s tuzemskými výzkumnými pracovišti přispěla také realizace konference „Československý rok 1945“ uspořádaná v muzeu, jíž se zúčastnili mj. zástupci Univerzity Palackého v Olomouci a Technické univerzity v Liberci.

Z regionálních pamět'ových a sbírkových institucí oddělení historického výzkumu dlouhodobě spolupracuje zejména s Vlastivědným muzeem Jesenicka. Přínosem je sdílení poznatků a také možnost financování vědecko-výzkumných výstupů muzea ze strany partnera (viz publikace *Jesenicko 1945: mezi válkou a mírem* vydaná v roce 2024). V roce 2025 probíhala také spolupráce s Opavskou kulturní organizací na přípravě publikace o odsunu německého obyvatelstva z regionu s předpokladem vydání v roce 2026. V roce 2025 došlo také k navázání spolupráce s ostravským pracovištěm Paměti národa formou realizace workshopu o národnostních menšinách v Moravskoslezském kraji s výhledem další kooperace při výzkumu uvedené problematiky.

V oblasti **3 Krajina** probíhá spolupráce s Masarykovou univerzitou v Brně, konkrétně s Fyziologickým ústavem Lékařské fakulty v rámci určování osteologických a antropologického materiálu. Dalším partnerem je Archeologické centrum Olomouc, p. o., jež se podílí na určování archeobotanických nálezů. Oddělení archeologie kooperuje také s Analytickou laboratoří Národního technického muzea v Praze při určování textilních nálezů a kovových aplikací a s Národním muzeem v rámci antropologických analýz kosterních pozůstatků z Neplachovic (okr. Opava). Při analýzách archeologických nálezů probíhá rovněž spolupráce s Katedrou analytické chemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, s Katedrou kovů a korozního inženýrství Vysoké školy chemicko-technologické v Praze a dalšími partnery. Z regionálních spoluprací zasluhuje zmínku dlouhodobá výzkumná a prezentační součinnost s Vlastivědným muzeem Jesenicka na přípravě výstav.

V oblasti **4 Hmyz** probíhala intenzivní spolupráce především s Ostravskou univerzitou a Masarykovou univerzitou v Brně, zejména pokud jde o molekulárních analýzy zkoumaných druhů dvoukřídlých a následnou přípravu společných publikací. Pokračovala rovněž spolupráce s Entomologickým oddělením Národního muzea, a to na výzkumu biodiverzity vybraných skupin řádu Diptera na Slovensku (v NP Muránska planina a CHKO Cerová vrchovina, viz též výše), ale od roku 2024 také v Polabí, kde byla zaměřena na inventarizační výzkum ve významné mokřadní rezervaci Hrabanovská Černava. Přínosem obou těchto spoluprací je nejen vzájemná podpora a pomoc při práci v terénu a zpracování vzorků, ale také prezentace výsledků ve spoluautorských publikacích. Předběžné výsledky tohoto výzkumu byly předneseny také na „26. semináři českých a slovenských dipterológov“ v Banské Štiavnici.

1.3.3 UŽIVATELÉ VÝSLEDKŮ APLIKOVANÉHO VÝZKUMU VO

V roce 2025 byla v rámci oblasti **1 Hmotná kultura** realizována výstava s kritickým katalogem (Ekrit) *Lekce architektury*. Jejím primárním uživateli se nejprve stali návštěvníci muzejní knihovny a poté opavské Historické výstavní budovy. Výsledek byl zároveň využit ve výuce na Fakultě architektury Vysokého učení technického v Brně, kde autor výstavy a katalogu Pavel Šopák externě působí. Přínos pro muzeum spočívá také v prezentaci a propagaci výsledků výzkumu formou katalogu, který je v elektronické podobě volně dostupný.² Loňská výstava téhož autora *Cyprián Lelek – život na hranici* byla v roce 2025 prezentována v muzeu v Hlubčicích v Polsku, čímž se rozšířil okruh uživatelů do zahraničí. Dalším aplikovaným výstupem IP DKRVO se stala výstava s kritickým katalogem (Ekrit) *Severní Morava a Slezsko v roce 1945* realizovaná v rámci oblasti **2 Městská společnost**. Uživatelé výstavy se stali především návštěvníci výstavy, jež byla k vidění ve veřejném prostoru na Prokešově náměstí v Ostravě (duben–květen 2025) a poté v areálu Národního památníku II. světové války v Hrabyni (květen–listopad 2025). K uživatelům patřili také žáci základních a středních škol, stejně jako učitelé, jelikož prvky výstavy byly využity v edukačních programech a workshopech v Národním památníku II. světové války. Katalog výstavy v podobě odborné monografie slouží zájemcům o historii z řad odborné i laické veřejnosti, sběratelům atp. Výstava i katalog komplexním a vyváženým pojetím tématu přispívají k potírání dezinformací a účelových interpretací událostí závěru II. světové války. Poznatky z výzkumu realizovaného při tvorbě výstavy a katalogu byly také

² <https://invenio.nusl.cz/record/692399?ln=cs>

využity v přednáškové a popularizační činnosti VO (viz bod 2.8), stejně jako v edukačních a dalších doprovodných programech muzea.

V rámci oblasti **3 Krajina** nebyly na rok 2025 plánovány aplikační výsledky. Přesto byly vědecko-výzkumné aktivity řešitelského týmu prezentovány formou spolupráce na výstavě „Poklady jesenické archeologie“ ve Vlastivědném muzeu Jesenicka určené odborné i laické veřejnosti.

V rámci oblasti **4 Hmyz** (Insecta) je realizován převážně základní entomologický výzkum zaměřený na vybrané skupiny řádu Diptera (dvoukřídlí). Avšak inventarizační výzkumy dipterofauny prováděné v chráněných oblastech České republiky a Slovenska mají také aplikační přesah. Správy chráněných území (Národní park Muránska planina, Chráněná krajinná oblast Cerová vrchovina), na jejichž žádost je výzkum biodiverzity prováděn, využívají našim výzkumem získané údaje ke zlepšení ochrany biotopů a lokalit, kde byly ohrožené druhy zjištěny, k argumentaci zprísňených opatření ochranného režimu i k podpoře návrhů nových maloplošných chráněných území. V neposlední řadě slouží nové informace o fauně a její biodiverzitě k propagaci přírodních hodnot, které jsou předmětem ochrany těchto oblastí.

Nadále jsou aplikačně využívány také starší výsledky VO. Zejména *Atlas národnostních a náboženských menšin v České republice* a *Atlas národnostních a náboženských menšin v Českém Slezsku a na severní Moravě* vydané v roce 2021 v rámci projektu NAKI II ve spolupráci se Slezskou univerzitou v Opavě. Ty se stále využívají ve výuce na Slezské univerzitě a také na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Stejně tak oba výsledky slouží jako podklad pro přednáškovou a popularizační činnost muzea, byly prezentovány např. na workshopu organizace Paměť národa v Ostravě v listopadu 2025. Také *Velký historický atlas českého Slezska* z roku 2021 je využíván ve výuce na Ostravské univerzitě.

Uživatelé výsledků VO jsou v širším smyslu také návštěvníci přednášek a besed odborných pracovníků VO, na nichž jsou výsledky výzkumu prezentovány.

1.3.4 TRANSFER ZNALOSTÍ VO

1.3.4.1 TRANSFER ZNALOSTÍ A VÝSLEDKŮ VÝZKUMU JAKO ZDROJ PRO ROZVOJ VÝZKUMU VO

Příjmy získané transferem znalostí v roce 2025 zahrnovaly převážně prostředky získané prodejem odborných publikací a byly reinvestovány k pokrytí dalších nákladů výzkumu (cestovní náklady, kancelářské potřeby a další spotřební materiál).

V případě vstupného na výstavy účetní systém VO sleduje pouze celkové vstupné do jednotlivých výstavních areálů, v nichž zpravidla paralelně probíhá více výstav. Výnos ze vstupů na konkrétní výstavy, jež jsou výstupem vědecko-výzkumné činnosti SZM, tudíž nelze jednoznačně kvantifikovat (viz bod 1.3.4.2).

V současné době nejsou v muzeu řešeny vědecko-výzkumné grantové projekty jiných poskytovatelů. V roce 2025 byly podány přihlášky dvou projektů GA ČR, jež ovšem nebyly přijaty k financování.

1.3.4.2 TRANSFER ZNALOSTÍ A VÝSLEDKŮ VÝZKUMU Z OSTATNÍCH AKTIVIT VO

Ke zdrojům příjmů VO patří výtěžek ze vstupného na výstavy a edukační programy. Podíl výzkumných aktivit na přípravě expozic, výstav a edukačních programů v Historické výstavní budově a Národním památníku II. světové války lze kvalifikovaně odhadnout

přibližně na 30 %. Při celkovém příjmu za vstupného do uvedených areálů 2 514 968 Kč tedy můžeme hodnotu transferu znalostí stanovit na 754 490 Kč.

1.3.5 OPEN ACCESS, OCHRANA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ A NAKLÁDÁNÍ S VÝSLEDKY VO

Muzeum usiluje o rozšíření okruhu uživatelů výsledků výzkumu prostřednictvím publikování on-line. V rámci open access přístupu jsou dostupné všechny muzejní časopisy (Acta Musei Silesiae – Časopis Slezského zemského muzea, série A – vědy přírodní; Slezský sborník a Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické) dostupné na webových stránkách VO. V otevřených databázích (Národní úložiště šedé literatury, Research Gate) jsou zpřístupněny také vybrané monografie pracovníků muzea.

VO se ve vztahu k ochraně duševního vlastnictví a k nakládání s výsledky vědecké organizace řídí těmito vnitřními předpisy:

1. Směrnice ředitele č. 9/2023 Ochrana duševního vlastnictví při nakládání s výsledky výzkumu a vývoje,³
2. Směrnice ředitele č. 8/2018 Hodnocení vědeckých pracovníků SZM (není zveřejněna online).

1.3.6 ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ VO

VO se v oblasti rozvoje lidských zdrojů řídí těmito předpisy: Směrnici č. 8/2023 o zajištění genderové rovnosti,⁴ etickým kodexem⁵ a profesní etickým kodexem ICOM.⁶

Muzeum dbá na vytvoření zaměstnanecky příznivého prostředí pro všechny zaměstnance. V rámci organizace mohou zaměstnanci navštěvovat jazykové kurzy angličtiny, které se konají v pracovní době v budově ředitelství. Odborní zaměstnanci se mohou účastnit workshopů, seminářů či konferencí mimo muzeum, ostatní zaměstnanci jsou průběžně proškolení ve svém oboru činnosti. Každoročně probíhají dvě setkání zaměstnanců pro navázání kontaktů uvnitř organizace. V rámci snahy o sladění rodinného a pracovního života mohou zaměstnanci využívat možností pružné pracovní doby a pokud to náplň jejich práce umožňuje, tak také práci z domova (tzv. home office).

Vzhledem k tomu, že muzeum je příspěvkovou organizací MK ČR, jsou regulace v oblasti rozvoje lidských zdrojů omezené.

1.3.7 ZAJIŠTĚNÍ KYBERNETICKÉ BEZPEČNOSTI VO

Vnitřní předpisy týkající se strategie kybernetické bezpečnosti v rámci SZM řeší směrnice ředitele č. 5/2023.⁷

Pracovníci jsou dle individuálních potřeb jednotlivých pracovišť průběžně školeni a instruováni správcem sítě a informačním technikem VO.

1.3.8 POPULARIZACE A DALŠÍ SPECIFICKÉ VÝZKUMNÉ AKTIVITY VO

³ <https://www.szm.cz/media/docs/2023---ochrana-dusevniho-vlastnictvi-pri-nakladani-s-vysledky-vav---web-650d6f9a454a0.pdf>

⁴ <https://www.szm.cz/media/docs/2023---zajisteni-genderove-rovnosti---web-650af7a47dbc2.pdf>

⁵ <https://www.szm.cz/media/docs/icom-eticky-kodex-pro-prirodovedna-muzea-5314786e88b1c.pdf>

⁶ <https://www.szm.cz/media/docs/icom-eticky-kodex-515ab8419588d.pdf>

⁷ <https://www.szm.cz/media/docs/2023---kyberneticka-bezpecnost---web-64c0e432ecdd7.pdf>

Problematika vědy a výzkumu je prezentována na webu VO jak v samostatné sekci,⁸ tak formou průběžných zpráv v sekci „Aktuality“.⁹ Archeologické oddělení muzea výsledky své výzkumné činnosti prezentuje také na vlastním webu.¹⁰ Některé expoziční areály muzea jsou představeny rovněž na stránkách česko-polského projektu Hravé pohraničí.¹¹ Vybrané odborné publikace muzea jsou publikovány v Národním úložišti šedé literatury¹² či na portálu Research Gate.¹³ VO o své odborné činnosti samozřejmě informuje také prostřednictvím profilů na sociálních sítích.

V oblasti **1 Hmotná kultura** byly v roce 2025 výsledky výzkumu popularizovány zejména formou přednášek a konferenčních referátů. Historik umění Pavel Šopák popularizoval svou vědecko-výzkumnou činnost mj. rozhovorem pro lifestylový časopis *Amazing*, stejně jako přednáškami pro širokou veřejnost o regionální architektuře, např. *Horní Benešov: architektura a urbanistický vývoj v proměnách staletí* konané v Horním Benešově 9. 8. 2025. Rovněž vystoupil na konferenci „Lékař a město: Medicus et civitas“ v Kroměříži. Historička umění Denisa Hradilová vedle přednáškové činnosti v expozičních areálech muzea vystoupila také s příspěvkem na konferenci „Český porcelán v českých sbírkách“ v Plzni. Teatroložka Sylva Pracná prezentovala své průběžné výsledky výzkumu na konferenci „Perspektivy teatrologie 5“ v Olomouci. Historička umění Lenka Valečková přednášela o výsledcích svého bádání na zámku v Hošťálkovech.

V roce 2025 bylo rovněž realizováno množství přednášek a besed v návaznosti na výstupy oblasti **2 Městská společnost**, zejména v souvislosti s výročí konce II. světové války. Vedle série tří referátů historiků Lubomíra Hlavienky a Ondřeje Koláře v ostravském Centru PANT šlo také o vystoupení v Opavě, Krnově a řadě dalších lokalit. Výsledky výzkumů válečného a raně poválečného období byly prezentovány rovněž ve formě reportáží a rozhovorů pro média. Vedle série vystoupení v regionálních reportážích České televize se Ondřej Kolář podílel také na natáčení tematického dílu pořadu *Historie.cs*. Výsledky výzkumu byly prezentovány také na Svatováclavském sympoziu v Jeseníku. Lubomír Hlavienka a Ondřej Kolář se rovněž zúčastnili několika odborných konferencí a sympózií, kde představili závěry svého výzkumu – zejména konference „Trauma, Hope, and Illusion. Cities at the End of World War II“ v Praze, „(Ne)bezpečnost v Československu 1945–1989“ v Českých Budějovicích, „Svatováclavské sympozium“ v Jeseníku atd. Součást popularizačních aktivit představovaly také komentované prohlídky výstav a další doprovodné programy, stejně jako participace na akcích, jako je Slezská muzejní noc, Mezinárodní den archeologie apod.

V oblasti **3 Krajina** byla výzkumná činnost popularizována mj. v rámci Slezské muzejní noci, Mezinárodní noci pro netopýry a dalších akcí. Pracovníci Oddělení archeologie organizovali také exkurzi pro studenty a veřejnost na lokalitu Kylešovské hradisko.

V oblasti **4 Hmyz** primárně zaměřené na základní výzkum, došlo k popularizaci výzkumných aktivit prostřednictvím článku portugalského novináře Marco Livramento v deníku *Diário de Notícias da Madeira*¹⁴ o výzkumu dvoukřídlých na ostrově Madeira.

⁸ <https://www.szm.cz/rubrika/59/veda-a-vyzkum.html>

⁹ <https://www.szm.cz/rubrika/2/aktuality.html>

¹⁰ <https://www.muzejniarcheologie.cz/>

¹¹ <https://hravepohranici.cz/>

¹² <https://invenio.nusl.cz/>

¹³ <https://www.researchgate.net/>

¹⁴ www.dnoticias.pt

Někteří z pracovníků současně působí jako přednášející na tuzemských univerzitách. Pavel Šopák vyučuje na Fakultě architektury Vysokého učení technického v Brně a Fakultě umění Ostravské univerzity.

I v roce 2025 probíhaly ve VO odborné stáže, např. na Oddělení historického výzkumu působili dva studenti Slezské univerzity v Opavě a jedna studentka Ostravské univerzity.

Významnou součástí dalších výzkumných aktivit je působení výzkumných pracovníků v redakčních radách odborných periodik, v poradních sborech pro sbírkotvornou činnost a dalších expertních panelech, stejně jako recenzentů odborných studií i monografických publikací.

Oddělení historického výzkumu zajišťuje vydávání odborných periodik Slezský sborník a Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické. V roce 2025 došlo k rozšíření redakční rady Slezského sborníku o zahraniční odborníky s ohledem na zamýšlený zápis do databáze SCOPUS. Oddělení přírodních věd vydává odborný časopis Acta Musei Silesiae (Časopis Slezského zemského muzea, série A – vědy přírodní). V roce 2025 se VO stala součástí výzkumné sítě “The Aggressor: Self-Perception and External Perception of an Actor Between Nations”, kterou koordinuje univerzita v Heidelbergu. Zástupce VO Ondřej Kolář se zúčastnil workshopu výzkumného týmu v Praze a v příštích letech se předpokládá participace na dalších výzkumných a prezentačních aktivitách projektu.

V roce 2025 probíhala také spolupráce s Ústavem soudobých dějin AV ČR v souvislosti s výzkumem historie nacistických transportů duševně nemocných osob do vyhlazovacího střediska v Pirně a na organizaci pietního setkání v Gedenkstätte Pirna-Sonnenstein, které proběhlo 15. 12. 2025. Na příští rok je plánována kooperace při přípravě edukační brožury, přednášek a putovní výstavy.

Vědecko-výzkumné aktivity jsou prováděny také v rámci záchranných archeologických výzkumů. V roce 2025 bylo z cca 400 výjezdů zhruba 10 % s pozitivními nálezy. Takto získané akvizice jsou postupně vědecky zhodnocovány.

2. UŽITÍ INSTITUCIONÁLNÍ PODPORY A ZAJIŠTĚNÍ DALŠÍCH ZDROJŮ NA ROZVOJ VO V ROCE 2025

2.1 PŘEHLED POUŽITÍ PODPORY V ROCE 2025

Náklady a výdaje (v tis. Kč / rok)	
A. výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku	0
B. neinvestiční (provozní) náklady celkem	2 987
- z toho: platy zaměstnanců	1 052
- z toho: OON	170
Celkem (A+B)	2 987
Přepočtený počet pracovních míst osob podílejících se na řešení cílů IP DKRVO	2,4

2.2 ZAJIŠTĚNÍ DALŠÍCH ZDROJŮ PRO VÝZKUM VO

Další zdroje pro výzkum VO – skutečnost 2024-2025		
Projekty VaV aj. VaV aktivity (v tis. Kč)	2024	2025
A. Nehospodářské činnosti výzkumné organizace ve VaV		
1. Projekty v programu MK (NAKI III)	0	0
2. Projekty jiných poskytovatelů podporované ze SR VaVaI	552 ¹⁵	0
3. Veřejné zakázky ve VaV pro státní správu	0	0
4. Projekty z ESIF (OP JAK apod.)	0	0
5. Projekty mezinárodní spolupráce ve VaV	0	0
6. VaV aktivity podpořené z rozpočtu krajů, měst a obcí	0	0
7. Projekty kolaborativního výzkumu (výše neuvedené)	0	0
8. Veřejné vzdělávání	0	0
9. Veřejné šíření výsledků výzkumu	0	0
10. Další výše neuvedené nehospodářské aktivity VaV	0	0
11. Transfer znalostí	105 ¹⁶	61
Celkem A. Nehospodářské činnosti VO ve VaV	657	61
B. Vedlejší hospodářské činnosti VO		
12. Smluvní výzkum	0	0
13. Poskytování výzkumných služeb	0	0
14. Pronájem výzkumného vybavení či laboratoří	0	0
Celkem B. Vedlejší hospodářské činnosti VO	0	0
C. Hospodářské činnosti ve VaV, kde VO vystupuje jako podnik		
15. Projekty programů jiných poskytovatelů (např. OP PIK)	0	0
16. Komerční aktivity na kapacitách VaV (např. malosériová výroba)	0	0
17. Vzdělávání prováděné jako HČ	0	0
Celkem C. Hospodářské činnosti VO jako podniku	0	0
Celkem A+B+C Další zdroje pro výzkum VO	657	61

2.3 VYUŽITÍ IP DKRVO K ROZVOJI ORGANIZACE

2.3.1 SLOŽENÍ TÝMŮ VO A JEJICH ZMĚNY

Složení týmu zajišťujícího řešení oblasti 1) Hmotná kultura			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	změna
1.	Mgr. Sylva Pracná, Ph.D.	Garant. Teatroložka, výzkum divadelní kultury.	-
2.	prof. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.	Historik umění, výzkum dějin umění a architektury.	-
3.	PhDr. Jiří Juchelka, Ph.D.	Archeolog, výzkum nálezů z dominikánského kláštera v Opavě.	-
4.	Bc. Kateřina Buchtová	Konzervátorka, zpracování nálezů z dominikánského kláštera v Opavě	-

¹⁵ Projekt GA ČR č. 22-05263S Transformace Slezska 1945-1948.

¹⁶ Jedná se o příjmy z prodeje publikací, které byly reinvestovány do výzkumu a sloužily k dofinancování výzkumných aktivit.

5.	Monika Prčíková, DiS.	Konzervátorka, zpracování nálezů z dominikánského kláštera v Opavě.	-
6.	Mgr. Denisa Hradilová	Historička umění, výzkum umělecko-řemeslných výrobků.	-
7.	Mgr. Lenka Valečková	Historička umění, výzkum malířství a sochařství.	-
8.	Mgr. Markéta Haničáková, Ph.D.	Muzikoložka, výzkum hudební kultury.	-
9.	PhDr. Jan Mergl, Ph.D.	Historik umění, výzkum historické sklářské produkce.	-
10.	Recenzenti	Lektorská činnost a zpracování odborných posudků.	-

Složení týmu zajišťujícího řešení oblasti 2) Městská společnost			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	změna
1.	PhDr. Ondřej Haničák	Garant. Historik, výzkum městské společnosti a historického urbanismu.	-
2.	Mgr. Ondřej Kolář, Ph.D.	Historik, výzkum dějin nacismu a bezpečnostních sborů.	-
3.	Mgr. Sylva Pracná, Ph.D.	Teatroložka, výzkum německojazyčných divadel a divadelní kultury ve Slezsku.	-
4.	Mgr. Monika Szturcová, Ph.D. / Mgr. Martina Dragonová, Ph.D. ¹⁷	Literární historička, výzkum literární kultury.	2025
5.	Mgr. Martina Dragonová, Ph.D.	Literární historička, výzkum literární kultury.	-
6.	Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D.	Historik, výzkum dějin bezpečnostních sborů.	-
7.	Mgr. Ivana Kolářová / Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D. / Mgr. Ivana Kolářová ¹⁸	Historička, výzkum dějin bezpečnostních sborů.	2024 2025
8.	Recenzenti	Lektorská činnost a zpracování odborných posudků.	-
9.	Fotograf/ka	Terénní fotodokumentace.	-

Složení týmu zajišťujícího řešení oblasti 3) Krajina			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	změna
1.	PhDr. Jiří Juchelka, Ph.D.	Garant: archeolog, zpracování terénních dat, archeologie v prostoru Jesenicka (včetně terénních prací).	-
2.	Mgr. Ondřej Klápa	Archeolog, zpracování terénních dat, archeologie v prostoru Jesenicka (včetně terénních prací).	-
3.	Marek Pietoň	Dokumentátor, terénní práce v rámci průzkumu lokalit.	-
4.	David Galia	Dokumentátor, terénní práce v rámci průzkumu lokalit.	-
5.	Mgr. Lenka Jarošová, Ph.D.	Geoložka, výzkum antropogenních změn v oblasti Slezska a přilehlých částí sev. Moravy (především těžební krajina a tzv. nová divočina).	-
6.	Mgr. Lukáš Číhal, Ph.D.	Botanik, výzkum vybraných druhů vyšších rostlin, tvorba predikčních modelů.	-
7.	Mgr. Martin Gajdošík, Ph.D.	Zoolog, zajímavé druhy obratlovců nové divočiny českého Slezska (vybrané lokality).	-

¹⁷ Z důvodu odchodu Mgr. Moniky Szturcové, Ph.D. na mateřskou dovolenou, převzala dočasně její pracovní povinnosti Mgr. Martina Dragonová, Ph.D.

¹⁸ Z důvodu odchodu Mgr. Ivany Kolářové na mateřskou dovolenou, převzal dočasně její pracovní povinnosti Mgr. Lubomír Hlavienka, Ph.D. Po jejím návratu se situace vrátila do původního stavu.

8.	RNDr. Renáta Popelková, Ph.D.	Geograf, vytvoření mapových a textových podkladů pro publikaci – GIS.	-
9.	Mgr. Pavla Hršelová, Ph.D.	Geoložka, terénní průzkum těžební krajiny, vytvoření mapových a textových podkladů pro publikaci.	-
10.	Mgr. Oto Kaláb, Ph.D.	Geograf, GIS v ekologii a krajinné ekologii; výběr algoritmu, konzultace postupu, doporučené postupy zpracování mapových vrstev (botanika).	-

Složení týmu zajišťujícího řešení oblasti 4) Hmyz (Insecta)			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	změna
1.	RNDr. Jindřich Roháček, CSc.	Garant. Entomolog, výzkum skupiny Acalytrata (včetně terénních prací).	-
2.	Doc. RNDr. Jan Ševčík, Ph.D.	Entomolog, výzkum skupiny Sciaroidea (včetně terénních prací).	-
3.	Mgr. Kryštof Sopuch	Entomolog, výzkum skupiny Sciaroidea (zejména Cecidomyiidae) (včetně terénních prací) – pouze v letech 2025–2027.	-

3. PLNĚNÍ CÍLŮ KONCEPCE V ROCE 2025 A DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

3.1 SHRNUTÍ PLNĚNÍ CÍLŮ V ROCE 2025

Druhý rok plnění cílů plynoucích z Koncepce byl věnován výzkumu ve všech čtyřech výzkumných oblastech (1 Hmotná kultura, 2 Městská společnost, 3 Krajina, 4 Hmyz). Mimo tohoto cíle se výzkumná organizace zaměřila na dokončení a uplatnění výstupů, které nebyly dokončeny v průběhu minulé Koncepce VO z let 2019–2023. V tomto ohledu se podařilo výrazně smazat manko a bylo uplatněno celkem sedm výstupů. Lze také předpokládat, že všechny zbývající dosud neuplatněné výstupy budou uplatněny v průběhu roku 2026.

Celkem bylo za podpory IP DKRVO včetně výstupů z minulého pětiletého období uplatněno 55 výsledků. Toto číslo je výrazně vyšší než 19 výstupů plánovaných na rok 2025 (4 x Ekrit, 4 x B, 3 x Jimp, 8 x Jost). Z těchto plánovaných výsledků na rok 2025 jich bylo uplatněno 17 (4 x Ekrit, 4 x B, 1 x Jimp, 2 x Jsc, 6 x Jost). Z minulého roku bylo plánováno dokončení dalších pěti výsledků (2x Jimp, 3x Jost), z čehož byly skutečně uplatněny jen tři (1 x Jimp, 2 x Jost). Velmi výrazně se navýšil počet výstupů nad plán, kde se jedná zejména o výstupy uplatněné v rámci výzkumné oblasti 4. Hmyz. Celkem bylo nad plán dedikováno 28 výstupů (1 x Jimp, 27 x Jost). Výrazný posun byl zaznamenán i v dorovnávání deficitu z období minulé koncepce, kdy zbývalo dokončit a uplatnit deset výstupů (2 x B, 1 x Jimp, 6 x Jost, 1 x NmetS). Z tohoto množství se podařilo v roce 2025 uplatnit sedm výstupů (2 x B, 5 x Jost). Mimo toho v rámci instituce vzniklo dalších deset výstupů bez podpory, které také byly v tomto roce uplatněny (1 x C, 9 x Jost).

3.2. PLNĚNÍ DÍLČÍCH CÍLŮ PODLE JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ

OBLAST 1 HMOTNÁ KULTURA

Oblast zahrnuje celkem čtyři dílčí cíle, přičemž v roce 2025 byl dle platné Koncepce výzkum soustředěn na dílčí cíle 1.1 a 1.2, které plánovaly celkem tři výstupy. Vzhledem ke zpoždění

vzniklému v roce 2024 v souvislosti s povodněmi pokračoval i výzkum v rámci oblasti 1.3, kde bylo třeba dodat jeden zbývajících výstup. Na rok 2025 nebyl plánován výstup z dílčího cíle 1.4 a nebyl zde ani žádný dluh z minulého roku. Mimo toho bylo nad plán uplatněno i pět výstupů dedikovaných této oblasti.

Dílčí cíl 1.1 Zpracování archeologických nálezů z dominikánského kláštera s kostelem sv. Václava v Opavě

Výzkum postupuje podle stanoveného plánu, jediný plánovaný výsledek byl splněn studií *Problematika konzervátorské-restaurátorských zásahů na předmětech z dominikánského kláštera s kostelem sv. Václava v Opavě: studie textilních nálezů*.

Dílčí cíl 1.2 Zmapování hlavních rysů architektonického a stavebně-historického vývoje regionu v 19. a 20. století

Výzkum postupuje podle stanoveného plánu. Na rok 2025 byly plánovány dva výstupy, které byly oba uplatněny.

Dílčí cíl 1.3 Zmapování vybraných souborů ze sbírek Slezského zemského muzea v kontextu umělecko-historického vývoje

Uplatněním studie *Konfiskované obrazy. Osud mobiliářů slezských zámků a jejich cesta do sbírky Slezského zemského muzea* původně plánované na rok 2024 byl smazán dluh a řešení dílčího cíle probíhá podle stanoveného plánu.

Dílčí cíl 1.4 Zmapování artefaktů divadelní a hudební kultury v regionu

První výstupy dílčího cíle jsou plánovány na rok 2026.

OBLAST 2 MĚSTSKÁ SPOLEČNOST

V roce 2025 probíhalo v rámci této oblasti řešení dílčích cílů 2.1 a 2.2. Podle platné Koncepce bylo na rok 2025 plánováno deset výstupů, které také byly uplatněny. Došlo i k částečnému smazání manka z minulého roku, kdy byl uplatněn jeden ze dvou chybějících výstupů. V případě posledního chybějícího výstupu byl již výzkum ukončen a studie byla zařazena redakcí do edičního plánu na rok 2026. Z tohoto důvodu řešení výzkumu v oblasti 2 postupuje podle stanoveného plánu.

Dílčí cíl 2.1 Variety městského prostředí v sociální a prostorové interakci.

V roce 2025 byl ukončen výzkum na všech stanovených úkolech. Došlo také k uplatnění článku *Plátcí a výměra domovní činže v Těšíně v roce 1744. Několik postřehů k reflexi podoby městských domů a proměny urbánní krajiny měst východní části Rakouského Slezska raného novověku v přízních karolinského katastru* původně plánovaného na rok 2024, čímž došlo k ukončení výzkumu tohoto kontrolovatelného cíle. V rámci dílčího cíle zbývá nadále uplatnit jednu studii původně plánovanou na rok 2024. Jelikož však je text již hotov a přijat do tisku, tak plnění dílčího cíle postupuje dle schváleného harmonogramu Koncepce.

Dílčí cíl 2.2 Město a literární život

Řešení tohoto dílčího cíle bylo zahájeno v roce 2025 a postupuje podle stanoveného plánu. Oba dva plánované výstupy byly uplatněny.

OBLAST 3 KRAJINA

Oblast zahrnuje dílčí cíle 3.1 a 3.2, jejichž řešení probíhá podle schváleného harmonogramu. Na rok 2025 byl plánován výstup *Problematika středověkého hradu Pustý zámek z pohledu nedestruktivní archeologie. Vybrané okruhy bádání nad ohroženými sídly na Jesenicku*, který byl také uplatněn. Jeden výstup dedikovaný této oblasti byl uplatněn nad plán.

Dílčí cíl 3.1. Nedestruktivní průzkum, mapování a preventivní archeologie ohrožených lokalit a archeologické krajiny Východních Sudet (Jesenické oblasti)

Výzkum postupuje podle stanoveného plánu, všechny plánované výstupy byly uplatněny.

Dílčí cíl 3.2. Postindustriální krajina českého Slezska v kontextu naší přírody a krajiny

Na rok 2025 nebyl plánován žádný výstup z tohoto dílčího cíle. Výzkum pokračuje dle stanoveného plánu.

OBLAST 4 HMYZ (INSECTA)

Tato oblast je tvořena jediným dílčím cílem, jehož řešení pokračovalo i v roce 2025. Bylo plánováno celkem pět výstupů, z nichž byly ovšem uplatněny pouze tři. Nadále se také nepodařilo uplatnit jeden výstup původně plánovaný na rok 2024. Ve všech případech, kdy dosud nebyly uplatněny výstupy, byl výzkum již ukončen a studie předány do tisku, takže nedochází ke zpoždění výzkumných cílů oblasti. Zpoždění bylo způsobeno především nedostupností databáze GenBank a v jednom případě pozdním submitováním studie. Mimo toho bylo nad plán dedikováno oblastí dalších 21 výstupů.

Dílčí cíl 4.1 Systematika, fylogeneze, bionomie a biogeografie dvoukřídleho hmyzu (Diptera)

Z výstupů plánovaných na rok 2025 se podařilo uplatnit pouze tři. Mimo toho byl uplatněn jeden další výstup původně plánovaný na rok 2024. Výzkum dosud neuplatněných cílů byl však také již ukončen a výsledné výstupy budou uplatněny v roce 2026. Díky tomu nedochází ke zpoždění při řešení úkolů tohoto dílčího cíle.

3.3 PLNĚNÍ KONTROLOVATELNÝCH CÍLŮ A PLÁNOVANÝCH VÝSLEDKŮ KONCEPCE V R. 2025

Tab. 3.3 Plnění kontrolovatelných cílů a plánovaných výsledků

3.3 Plnění kontrolovatelných cílů koncepce	
<i>rok</i>	2025
<i>oblast (č. a název)</i>	1 Hmotná kultura
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	1.1.2 Zmapování průběhu a výsledků konzervátorsko-restaurátorských zásahů na předmětech z dominikánského kláštera s kostelem sv. Václava v Opavě. 1.2.2 Zpracování rozboru literatury o architektuře z Knihovny SZM.
<i>plnění cíle/ů</i>	Všechny kontrolované cíle na rok 2025 byly splněny.
<i>plánované výsledky (počet a druh)</i>	1.1.2: 1 x Jost 1.2.2: 1 x Ekrit, 1 x B
<i>uplatněné výsledky (počet a druh)</i>	1.1.2: 1 x Jost 1.2.2: 1 x Ekrit, 1 x B

3.3 Plnění kontrolovatelných cílů koncepce	
<i>rok</i>	2025
<i>oblast (č. a název)</i>	2. Městská společnost
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	2.1.6 Zmapování vývoje struktury četnictva a státní policie ve Slezsku v meziválečném období. 2.1.7 Zpracování dějin policejního a kriminalistického muzejnictví ve Slezsku. 2.1.8 Zmapování událostí roku 1945 na severní Moravě a ve Slezsku. 2.1.9 Zpracování dějin 1. pěšího pluku „Kaiser“.

	2.1.10 Zmapování okolností konce druhé světové války na Krnovsku. 2.1.11 Zmapování excesů Rudé armády na území západního Slezska a severní Moravy. 2.2.1 Zpracování a prezentace osobních pozůstalostí valašských literátů Josefa Kaluse, Metoděje Jahna, Josefa Františka Karase, Vilmy Volkové, Františka Horečky, Marie Podešvové a Bohumíra Četyny.
<i>plnění cíle/ů</i>	Všechny kontrolovatelné cíle na rok 2025 byly splněny. Ve dvou případech došlo k povýšení původně plánovaných výstupů z kategorie Jost do kategorie Jsc.
<i>plánované výsledky (počet a druh)</i>	2.1.6: 1 x Jost 2.1.7: 1 x Jost 2.1.8: 1 x Ekrit, 1 x B 2.1.9: 1 x Ekrit, 1 x B 2.1.10: 1 x Jost 2.1.11: 1 x Jost 2.2.1: 1 x Ekrit, 1 x B
<i>uplatněné výsledky (počet a druh)</i>	2.1.6: 1 x Jost 2.1.7: 1 x Jsc 2.1.8: 1 x Ekrit, 1 x B 2.1.9: 1 x Ekrit, 1 x B 2.1.10: 1 x Jost 2.1.11: 1 x Jsc 2.2.1: 1 x Ekrit, 1 x B

3.3 Plnění kontrolovatelných cílů koncepce	
<i>rok</i>	2025
<i>oblast (č. a název)</i>	3. Krajina
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	3.1.2. Zpracování problematiky středověkých a novověkých lokalit – vybrané okruhy v rámci nedestruktivních průzkumů hradů a novověkých lokalit na Jesenicku.
<i>plnění cíle/ů</i>	Všechny kontrolovatelné cíle na rok 2025 byly splněny.
<i>plánované výsledky (počet a druh)</i>	3.1.2: 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky (počet a druh)</i>	3.1.2: 1 x Jost

3.3 Plnění kontrolovatelných cílů koncepce	
<i>rok</i>	2025
<i>oblast (č. a název)</i>	4 Hmyz (Insecta)
<i>kontrolovatelný cíl/e</i>	4.1.5 DNA barcoding, taxonomie a molekulární fylogeneze Sciaroidea (Diptera). 4.1.6 Studie nových taxonů čeledi Anthomyzidae v Afrotropické oblasti. 4.1.7 Dvoukřídli (Diptera) na ložiskách glaciálních písků ve Slezsku. 4.1.8 Výzkum biodiverzity skupiny Acalyptrata na Českolipsku (ČR).

<i>plnění cíle/ů</i>	Došlo k uplatnění plánovaných výsledků u kontrolovatelných cílů 4.1.6, 4.1.7. a 4.1.8. Oba plánované Jimp výsledky kontrolovatelného cíle 4.1.5. byly připraveny ale dosud neuplatněny – jeden je v tisku v časopise Insects a bude uplatněn v lednu 2026, druhý bude v lednu 2026 submitován zřejmě do časopisu ZooKeys. ¹⁹
<i>plánované výsledky (počet a druh)</i>	4.1.5: 2 x Jimp 4.1.6: 1 x Jimp 4.1.7: 1 x Jost 4.1.7. 1 x Jost
<i>uplatněné výsledky (počet a druh)</i>	4.1.6: 1 x Jimp 4.1.7: 1 x Jost 4.1.7. 1 x Jost

4. DALŠÍ ÚDAJE RELEVANTNÍ PRO HODNOCENÍ PLNĚNÍ KONCEPCE ZA ROK 2025

4.1 MISE VO

Misí VO je kombinovat správu a vytěžování sbírkového fondu se základním a aplikovaným výzkumem historie a přírody Českého Slezska a severní Moravy.

4.2 STRATEGIE PŘÍSTUPU VO K JEDNOTLIVÝM DRUHŮM VÝSLEDKŮ

Střednědobým cílem je posílit zastoupení výsledků typu Ekrit a B, prostřednictvím výstav s odbornými katalogy skloubit výzkumné a prezentačně-osvětové aktivity. Pokračovat v základním výzkumu zejména v oblasti 4. Hmyz, kde jsou tradičně dosahovány výsledky Jsc a Jimp.

4.3 ZDŮRAZNĚNÍ HLAVNÍCH ZMĚN VE ZPRÁVĚ OPROTI PŘEDCHOZÍ PRŮBĚŽNÉ ZPRÁVĚ

Oproti minulému roku byla více posílena vnitřní kontrola a evaluace pracovníků zapojených do řešení Koncepce, což má vést k důslednému plnění dílčích i kontrolovatelných cílů. Díky těmto změnám se v roce 2025 podařilo uplatnit většinu z plánovaných výstupů. Současně se také výrazně podařila snížit zátěž kterou si VO nesla z minulého pětiletého období.

¹⁹ Výsledek kontrolovatelného cíle 4.1.5: Jan Ševčík, Jaroslav Starý, Nikola Burdíková, Kryštof Sopuch, Martin Starý, Andrea Špalek Tóthová: DNA Barcoding of the Czech and Slovak Diptera – Part I.: Tipulomorpha. Studie byla submitována v listopadu 2025. Kvůli průtahům recenzního řízení vyjde až v lednu 2026.

Druhý výsledek tohoto cíle: Kryštof Sopuch, Heikki Hippa, Nikola Burdíková, Hans Henrik Bruun, Jan Ševčík: New data on European Planetella (Diptera: Cecidomyiidae), with an updated molecular phylogeny of the genus. Studie nemohla být submitována kvůli nefunkčnosti databáze GenBank (restriktivní opatření Trumpovy administrativy) protože IF časopisy požadují accession numbers molekulárních sekvencí z GenBanku. Bude proto dokončena a submitována v lednu 2026, pravděpodobně do časopisu ZooKeys, a vyjde v r. 2026.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

PERIODIKA VYDÁVANÁ SZM

SLEZSKÝ SBORNÍK (ACTA SILESIACA)

ISSN 0037-6833

Evidenční číslo MK: E 1240

Slezský sborník se řadí k nejstarším odborným historickým časopisům v České republice. Založen byl pod titulem Věstník Matice opavské již roku 1878, přičemž od roku 1892 vycházel jako periodikum. Dnešní název pak nese trvale od roku 1936.

Slezský sborník je tradičním recenzovaným odborným časopisem. Je rovněž evidován v rámci mezinárodně respektované databáze European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH Plus). Jeho odborná profilace je odvozena jednak z aktuálních potřeb soudobé historické vědy, jednak z více než stoleté tradice. Profiluje se jakožto fórum pro publikační výstupy orientované

na výzkum Slezska ne pouze jako fenoménu regionálního, ale jako prostoru, v němž se prolínaly, předávaly a potýkaly vývojové tendence evropského západu a východu, severu a jihu, tedy Slezska jakožto aktivního faktoru evropského vývoje. Časopis otevírá své stránky také studiím, sledujícím interdisciplinární souvislosti a metodické problémy obecnější povahy.

Na stránkách Slezského sborníku jsou uveřejňovány vědecké studie, materiály, diskusní příspěvky, referáty a recenze nejnovější domácí i zahraniční literatury a komentované přehledy bádání. Redakce přijímá texty psané v češtině, slovenštině, polštině, němčině a angličtině. Periodikum vychází dvakrát do roka.

ACTA MUSEI SILESIAE, SCIENTIAE NATURALES

ISSN 1211-3026 (Print), ISSN 1805-9686 (Online)

Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales uveřejňuje původní (dosud jinde nepublikované) studie a nálezové zprávy z oborů přírodních věd (geologie, paleontologie, botaniky, zoologie). Odborné studie, kromě krátkých sdělení, jsou publikovány anglicky. Od r. 2011 periodikum jako vychází jako Open Access pod společností Sciendo a je indexováno 24 světovými databázemi. Přednostně jsou publikovány studie regionálního rázu a práce založené na zpracování sbírek Slezského zemského muzea. Všechny práce podléhají recenznímu řízení a o jejich uveřejnění a pořadí otisků rozhoduje redakční rada. Časopis také přijímá zprávy o odborných akcích, personálie a recenze literatury. Časopis vychází třikrát ročně.

ISSN 1211-3131

Evidenční číslo MK: E 21193

Odborná a vědecká náplň vychází především ze společenskovedních disciplín, zastoupených v organizaci, tedy archeologie, historie, umělecké historie, numismatiky, etnografie, muzikologie, dějin divadla, dějin literatury a muzeologie. Na stránkách časopisu se prezentuje také archivní tematika, protože na území českého Slezska speciální archivní časopis nevychází.

V průběhu existence časopisu zde ovšem byly rovněž publikovány studie interdisciplinárního charakteru, prezentující široké spektrum výzkumných zájmů badatelů domácích i zahraničních a vědeckých pracovníků SZM. Časopis uveřejňuje především původní vědecké studie a materiálové práce, vycházející z regionálních pramenů. Nedílnou součástí časopisu je recenzní rubrika a část vyhrazená aktuálním zprávám souvisejícím s pojetím časopisu. Časopis vychází třikrát ročně.

ZA CÍSAŘE PÁNA. PRVNÍ PĚŠÍ PLUK A OPAVA²⁰

Autoři: Ondřej Haničák, Michal Valeček

Rok vydání: 2025

ISBN 978-80-53000-06-2

ALBRECHT DÜRER A TVŮRCI NĚMECKÉ RENESANCE (GRAFICKÝ KABINET I.)

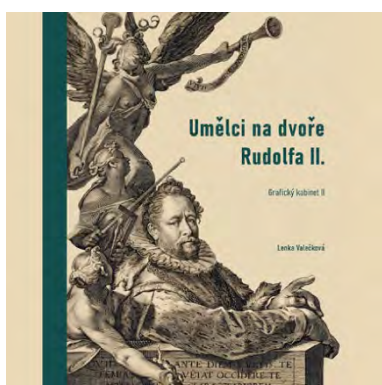

Autor: Lenka Valečková

Rok vydání: 2025

ISBN 978-80-53000-05-5

UMĚLCI NA DVOŘE RUDOLFA II. (GRAFICKÝ KABINET II.)

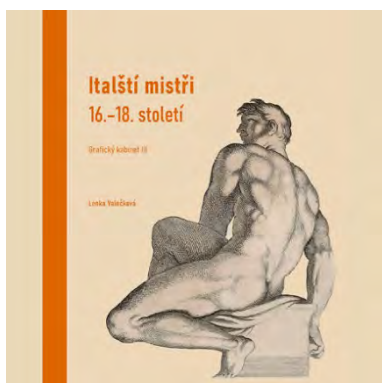
Autor: Lenka Valečková

Rok vydání: 2025

ISBN 978-80-53000-08-6

²⁰ Katalog výstavy.

ITALŠTÍ MISTŘI 16.-18. STOLETÍ (GRAFICKÝ KABINET III.)

Autor: Lenka Valečková

Rok vydání: 2025

ISBN 978-80-53000-13-0

LEKCE ARCHITEKTURY

Autor: Pavel Šopák

ISBN: 978-80-53000-09-3

Počet stran: 99

Odkaz ke stažení:

<https://invenio.nusl.cz/record/692399>

VALAŠSKO A LITERATURA

Autoři: Martina Dragonová, Monika Szturcová

ISBN: 978-80-53000-07-9

Počet stran: 121

Odkaz ke stažení:

<https://invenio.nusl.cz/record/687774>

ZA CÍSAŘE PÁNA. PĚŠÍ PLUK Č. 1 „KAISER“ A OPAVA²¹

Autoři: Ondřej Haničák, Ondřej Kolář, Michal Valeček

Rok vydání: 2025

ISBN 978-80-53000-10-9

SLEZSKO A SEVERNÍ MORAVA V ROCE 1945

Autoři: Jana Horáková, Lubomír Hlavienka, Ondřej Kolář

Rok vydání: 2025

ISBN 978-80-53000-11-6

²¹ Odborná monografie.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST PRACOVNÍKŮ SZM V ROCE 2025

DOSAŽENÉ UPLATNĚNÉ VÝSLEDKY VYCHÁZEJÍCÍ Z PLNĚNÍ KONCEPCE IP DKRVO

Výzkumná oblast	Druh/podruh výsledku	Tvůrci výsledku	Název výsledku	Specifický údaj
1. Hmotná kultura	Ekrit	Pavel Šopák	Lekce architektury	978-80-53000-09-3
1. Hmotná kultura	B	Pavel Šopák	Lekce architektury	978-80-53000-09-3
1. Hmotná kultura	Jost	Kateřina Buchtová	Problematika konzervátorsko-restaurátorských zásahů na předmětech z dominikánského kláštera s kostelem sv. Václava v Opavě: studie textilních nálezů	1211-3131
2. Městská společnost	Jost	Ivana Kolářová, Ondřej Kolář	Odbočka Zpravodajské ústředny v Opavě v kontextu meziválečné československé státně-bezpečnostní služby ve Slezsku	1211-3131
2. Městská společnost	Jsc	Ondřej Kolář	Policejní a kriminalistické muzejnictví do roku 1945: příklad Českého Slezska a Ostravska	1805-4722 (print), 2464-5362 (online)
2. Městská společnost	Ekrit	Martina Dragonová, Monika Szturcová	Valašsko a literatura	978-80-53000-07-9
2. Městská společnost	B	Martina Dragonová, Monika Szturcová	Valašsko a literatura	978-80-53000-07-9
2. Městská společnost	Ekrit	Jana Horáková, Ondřej Kolář	Slezsko a severní Morava v roce 1945	978-80-53000-11-6
2. Městská společnost	B	Jana Horáková, Lubomír Hlavienka, Ondřej Kolář	Slezsko a severní Morava v roce 1945	978-80-53000-11-6
2. Městská společnost	Ekrit	Ondřej Haničák	Za císaře pána. První pěší pluk a Opava	978-80-53000-10-9
2. Městská společnost	B	Ondřej Haničák, Ondřej Kolář, Michal Valeček	Za císaře pána! Pěší pluk č. 1 „Kaiser“ a Opava	978-80-53000-10-9
2. Městská společnost	Jost	Lubomír Hlavienka, Ondřej Kolář	Závěr druhé světové války a období „divokého odsunu“ na Krnovsku	1211-3131
2. Městská společnost	Jsc	Lubomír Hlavienka, Ondřej Kolář	Excesy příslušníků Rudé armády ve Východních Sudetech v dubnu a květnu 1945	1335-3314 (print), 13387154 (online)
3. Krajina	Jost	Jiří Juchelka	Problematika středověkého hradu Pustý zámek z pohledu nedestruktivní archeologie. Vybrané okruhy bádání nad ohroženými sídly na Jesenicku	1211-3131
4. Hmyz (Insecta)	Jimp	Jindřich Roháček	Three new genera and nine new species – just a fragment of the Afrotropical fauna of Anthomyzidae (Diptera)	0374-1036 (print), 1804-6487 (online)

4. Hmyz (Insecta)	Jost	Miroslav Barták, Zbyněk Kejval, Erikas Lutovinovas, Verner Michelsen, Jindřich Roháček	New and interesting records of Diptera on glacial sand deposits in Silesia (NE Czech Republic). Part 4 – Calyptratae	2336-3193 (print), 2336-3207 (online)
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Acalyptratae (Diptera) in the Česká Lípa district: Acartophthalmidae, Asteiidae, Aulacigastridae and Clusiidae (northern Bohemia, Czech Republic)	0375-1686

DOSAŽENÉ UPLATNĚNÉ VÝSLEDKY NAD PLÁN VYCHÁZEJÍCÍ Z PLNĚNÍ KONCEPCE IP DKRVO

Výzkumná oblast	Druh /poddruh výsledku	Tvůrci výsledku	Název výsledku	Specifický údaj 1	Specifický údaj 2	Specifický údaj 3
1. Hmotná kultura	Jost	Ondřej Klápa	Dílčí výsledky záchranného archeologického výzkumu v Neplachovicích (okr. Opava)	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické, sv. 73, 2024, č. 1-2.	123-144
1. Hmotná kultura	Jost	Pavel Šopák	Archeologie v českém Slezsku 1805–1903: revize historiografické tradice	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické, sv. 73, 2024, č. 1-2.	90-105
1. Hmotná kultura	Jost	Pavel Šopák	Univerzitní extenze ve Slezsku a na severovýchodní Moravě do roku 1918	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické, sv. 74, 2025, č. 1,	1-8
1. Hmotná kultura	Jost	Pavel Šopák	Moritz Hartel. K 120. výročí úmrtí	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické, sv. 74, 2025, č. 2-3,	274-281
1. Hmotná kultura	Jost	Pavel Šopák	Hornicko-hutnický spolek v Ostravě (1873-1950)	0037-6833	Slezský sborník	132-155
1. Hmotná kultura	Jost	Pavel Šopák	Pomníky sochaře Engelberta Kapse (1888–1975) na městském hřbitově v Opavě	1213-0192	Jesenicko: Vlasivědný sborník 2025	37-49
3. Krajina	Jost	Lukáš Číhal	Predictive Maps for the Species <i>Heracleum mantegazzianum</i> for the periods 2011–2040 and 2041–2070 in central Europe.	2336-3193 (print), 2336-3207 (online)	Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales, sv. 74, 2025, č. 2	124-131
4. Hmyz (Insecta)	Jimp	Marek Semelbauer, Alois Čelechovský, Jindřich Roháček, Ján Samay	New records of pollinating flies (Diptera: Bombyliidae, Mythicomysiidae, Syrphidae, and Conopidae) from Slovakia	1809-127X (online)	Check List, sv. 21, č. 1	122–141
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	An unusual diversity of Ulidiidae (Diptera) in a rich fen in Central Bohemia (Czech Republic)	1211-3131	Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales, sv. 74, 2025, č. 1	1–20
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Petr Heřman, Helena Pijálková, Jindřich Roháček, Michal Tkoč	The fauna of Conopidae (Diptera) in the Gemer area (central Slovakia) with updated checklist of Slovakia	2336-3193 (print) 2336-3207 (online)	Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales, sv. 74, č. 1	59-97

4. Hmyz (Insecta)	Jost	Kateřina Dvořáková, Jindřich Roháček	Updated Checklist of the Heleomyzidae Bezzi, 1911 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	59-63
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jan Máca, Jindřich Roháček	Updated checklist of the Odiniidae Hendel, 1920 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	89-90
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated Checklist of the Acartophthalmidae Czerny, 1928 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	8–9
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated Checklist of the Anthomyzidae Czerny, 1903 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	20–21
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated Checklist of the Asteiidae Rondani, 1856 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	22–23
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated Checklist of Carnidae Newman, 1834 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	34–35
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated Checklist of Clusiidae Handlirsch, 1884 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	36–37
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated checklist of the Micropezidae Desmarest, 1860 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	84–85
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated checklist of the Periscelididae Oldenberg, 1914 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	93–94
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated checklist of the Sphaeroceridae Macquart, 1835 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	114–121
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated checklist of the Stenomicroidae Papp, 1984 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	122–123
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček	Updated checklists of the Pseudopomyzidae McAlpine, 1966, Strongylophthalmyiidae Hendel, 1917, Tanypezidae Andersen, 1876 and Megamerinidae Hendel, 1913 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	102–104
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček, Miroslav Barták	Updated checklist of the Cremifaniidae McAlpine, 1963 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	39–40
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček, Miroslav Barták	Updated checklist of the Milichiidae Schiner, 1862 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	86–88
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček, Libor Dvořák	Updated checklist of the Platystomatidae Schiner, 1862 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	100–101
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček, Zbyněk Kejval	Updated checklist of the Canacidae Jones, 1906 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	32–33

4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček, Jan Máca	Updated Checklist of the Aulacigastridae Duda, 1924 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	25–26
4. Hmyz (Insecta)	Jost	Jindřich Roháček, Petr Heřman, Libor Dvořák, Karel Hradil	Updated checklist of the Ulidiidae Macquart, 1835 (Diptera) of Czechia and Slovakia	2585-9242 (online)	Biodiversity & Environment, sv. 17, special issue	144–147

DOSAŽENÉ UPLATNĚNÉ VÝSLEDKY BEZ PODPORY ZE SR VAVAI

Druh /poddruh výsledku	Tvůrci výsledku	Název výsledku	Specifický údaj 1	Specifický údaj 2	Specifický údaj 3
Jost	Pavel Šopák	Sochař Hans Schwathe (1870-1950)	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické, roč. 74, č. 1	96-101
Jost	Pavel Šopák	Richard Kristinus (1865-1926). Připomínka k 160. výročí narození	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické, roč. 74, č. 1	91-95
Jost	Pavel Šopák	Dva pomníky Josefa Kittricha	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické, roč. 74, č. 1	86-90
Jost	Pavel Šopák	Sochařské práce Paula Stadlera a Engelberta Kapse pro Krnov a Lichnov v dobových souvislostech	0862-2841	Sborník Bruntálského muzea, roč. 2026	73-84
Jost	Pavel Šopák	Z knihovny Josefa Koždoně	0139-7605	Těšínsko, roč. 68, 2025, č. 2.	127-131
Jost	Lubomír Hlavienka, Ondřej Kolář	Aktivity jednotek Ukrajinské povstalecké armády v oblasti Nízkého Jeseníku a okolí v letech 1947 a 1948	1336-6297	Pamät' národa, roč. 2025, č. 2	75-82
Jost	Ondřej Kolář	K působení finanční stráže na meziválečném Jesenicku a osud Václava Hyněše	978-80-87496-40-4	Jesenicko. Region na hranici. XXV. svatováclavské setkání v Jeseníku. Sborník příspěvků	65-72
Jost	Ivana Kolářová	Vybrané případy špionáže v oblasti Jesenicka a okolí optikou československého bezpečnostního aparátu	978-80-87496-40-4	Jesenicko. Region na hranici. XXV. svatováclavské setkání v Jeseníku. Sborník příspěvků	57-64
Jost	Lubomír Hlavienka	Divoké sousedství. Ostraha hranic a pohraniční incidenty na Jesenicku mezi květnem 1945 a březnem 1947	978-80-87496-40-4	Jesenicko. Region na hranici. XXV. svatováclavské setkání v Jeseníku. Sborník příspěvků	86-95
C	Ivana Kolářová, Ondřej Kolář	Paramilitarism in Silesia 1918-1947	978-16-36676-43-2	The Longue Durée of Paramilitarism: Balkan and Global Perspectives	139-154

DODATEČNÉ VÝSLEDKY VYCHÁZEJÍCÍ Z PLNĚNÍ KONCEPCE IP DKRVO

Plnění	Druh / poddruh výsledku	Tvůrci výsledku	Název výsledku	Specifický údaj 1	Specifický údaj 2	Specifický údaj 3
Uplatněno	B	Pavel Šopák	Věčnost okamžiku / okamžik věčnosti. Fotografie ze sbírek Slezského zemského muzea z let 1860-1960	978-80-53000-12-3	91	SZM

Neuplatněno ²²		Martin Polášek, Miloš Zapletal	Certifikovaná metodika			
Neuplatněno ²³		Martin Polášek, Miloš Zapletal	Vliv látek znečišťujících ovzduší na deponovaný materiál v pevnostních objektech Slezského zemského muzea			
Uplatněno	Jost	Martin Hložek, Jiří Juchelka, Markéta Tymonová	Pozdně gotické kachle z opavského hradu	0323-2581	Vlastivědný věstník moravský, roč. 76, č. 3-4	237-255
Uplatněno	Jost	Jiří Juchelka	Petroarcheologické analýzy středověké glazované keramiky z města Opavy na základě nálezů z výzkumů Slezského zemského muzea	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické, sv. 74, č. 1	55-64
Uplatněno	Jost	Jiří Juchelka, Denisa Hradilová	Zástavba středověké a novověké Opavy na příkladu Müllerova domu. Stavební vývoj prostoru bývalého opavského hradu ve světle archeologických a historických pramenů	1211-3131	Časopis Slezského zemského muzea. Série B, vědy historické, sv. 74, č.2-3	165-180
Uplatněno	B	Lenka Jarošová	Krajinou českého Slezska	978-90-87789-99-5	266	SZM
Uplatněno	Jost	Renata Popelková, Lenka Jarošová	The development of the landscape affected by the extraction of mineral resources in the Jeseník Region (Czech Republic)	2336-3193 (print), 2336-3207 (online)	Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales, sv. 74, 2025, č. 3	226-244
Uplatněno	Jost	Martin Gajdošík	Bats of Opava and Their Synanthropization: A 19-Year Study	2336-3193 (print), 2336-3207 (online)	Acta Musei Silesiae, Scientiae Naturales, sv. 74, 2025, č. 3	177-225
Neuplatněno ²⁴		Jaroslav Starý	Nový druh rodu Phylidorea (Diptera: Limoniidae) ze Středomoří (pracovní název)			

²² Metodika je již hotová a je s ní v praxi pracováno. Nemohla však být uplatněna, jelikož dosud neskončilo certifikační řízení provádění certifikačním orgánem.

²³ Článek byl připraven a nabídnut časopisu Fórum pro konzervátory-restaurátory. Zde jej redakce zařadila do pořadníku studií, jež vyjdou v r. 2026.

²⁴ Doc. J. Starý není ze zdravotních důvodů schopen výsledek realizovat. J. Roháček připraví výsledek obdobného rozsahu a zaměření, ale z jiné čeledi řádu Diptera, který bude uplatněn v r. 2026.

ODDĚLENÍ PŘÍRODNÍCH VĚD

RNDr. Jiří Roháček, CSc. v roce 2025 provedl terénní výzkum na Slovensku. Expedice se týkala inventarizačního výzkumu diversity dvoukřídlého hmyzu v Národním parku Muránska planina a Chráněné krajinné oblasti Cerová vrchovina.

Výzkum přinesl kromě objevů taxonomických a fylogenetických také nové informace z bionomie a rozšíření studovaných druhů a přispěl k poznání biodiverzity fauny dvoukřídlých v těchto dlouhodobě studovaných oblastech. Terénní práce umožnila získat cenný dokumentační materiál do fondu Diptera v entomologické části sbírky muzea.

ODDĚLENÍ ARCHEOLOGIE

Archeologové se podíleli na archeologickém výzkumu na lokalitě Văculești (kraj Botoșani) v Rumunsku v rámci mezinárodního projektu. Na projektu spolupracuje Krajské muzeum Botoșani a Erlangensko-norimberská univerzita. Cílem je průzkum vytipovaných sídlišť kultury cucuteni (5 800–3 500 př. n. l.) a následné ověření možnosti jejich výzkumu novou sondážní metodou. V roce 2025 se podařilo zmapovat pomocí magnetometru dosud největší sídliště této kultury v Rumunsku. Svou velikostí (cca 55 ha) se řadí mezi tzv. megasídliště, které byly dosud známy pouze z území Ukrajiny. Jedná se tak o nejzápadnější dosud zmapované megasídliště.

ZÁKLADNÍ PERSONÁLNÍ ÚDAJE

PRŮMĚRNÝ HRUBÝ MĚSÍČNÍ PLAT: 39 968,- Kč

ČLENĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ PODLE VĚKU A POHLAVÍ

Věková skupina	Muži		Ženy		Celkem	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
21–30 let	0	0,0	5	7,4	5	4,3
31–40 let	10	21,3	16	23,5	26	22,6
41–50 let	16	34,0	16	23,5	32	27,8
51–60 let	11	23,4	21	30,9	32	27,8
61 let a více	10	21,3	10	14,7	20	17,4
CELKEM	47	100,0	68	100,0	115	100,0

ČLENĚNÍ ZAMĚSTNANCŮ PODLE VZDĚLÁNÍ A POHLAVÍ

Nejvyšší dosažené vzdělání	Muži		Ženy		Celkem	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
základní	0	0,0	2	2,9	2	1,7
vyučení	11	23,4	13	19,1	24	20,9
střední odborné	0	0,0	4	5,9	4	3,5
úplné střední	1	2,1	6	8,8	7	6,1
úplné střední odborné	7	14,9	14	20,6	21	18,3
vyšší odborné	1	2,1	0	0,0	1	0,9
vysokoškolské	27	57,4	29	42,6	56	48,7
CELKEM	47	100,0	68	100,0	115	100,0

TRVÁNÍ PRACOVNÍHO POMĚRU ZAMĚSTNANCŮ

Doba trvání	Počet	tj. %
do 5 let	23	20,0
do 10 let	31	27,0
do 15 let	20	17,4
do 20 let	15	13,0
nad 20 let	26	22,6
CELKEM	115	100,0

CELKOVÝ ÚDAJ O VZNIKU A SKONČENÍ PRACOVNÍCH POMĚRŮ ZAMĚSTNANCŮ

Ukazatel	Počet
Nástupy	3
Výstupy	10

HOSPODAŘENÍ ORGANIZACE

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT

Název položky	Účet	Upravený rozpočet	Skutečnost k 31. 12. 2025
Spotřeba materiálu	501	1 891 000,00	2 215 085,77
Spotřeba energie	502	5 600 000,00	6 589 881,12
Spotřeba jiných neskladovatelných dodávek	503	0	0
Prodané zboží	504	280 000,00	559 409,43
Aktivace dlouhodobého majetku	506	0	0
Aktivace oběžného majetku	507	0	-259 405,13
Opravy a udržování	511	55 883 620,00	9 662 797,29
Cestovné	512	400 000,00	475 075,32
Náklady na reprezentaci	513	80 000,00	308 775,63
Ostatní služby	518	9 855 390,00	7 263 225,05
Platy včetně náhrad v době dočasné pracovní neschopnosti	521	50 171 806,00	50 171 806,00
Zákonné sociální pojištění	524	16 809 376,00	16 600 681,00
Jiné sociální pojištění	525	122 900,00	132 294,30
Zákonné sociální náklady	527	1 162 408,00	1 793 719,62
Daň z nemovitostí	532	16 500,00	13 501,00
Jiné daně a poplatky	538	0	17 832,60
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541	0	0
Jiné pokuty a penále	542	0	9 000,00
Manka a škody	547	0	0
Tvorba fondů	548	0	0
Odpisy dlouhodobého majetku	551	12 886 548,00	13 053 334,03
Prodaný dlouhodobý majetek	553	0	0
Tvorba a zúčtování opravných položek	556	0	11 215,00
Náklady z vyřazených pohledávek	557	0	0
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	1 381 000,00	1 059 320,47
Ostatní náklady z činnosti	549	620 000,00	797 697,59
Úroky	562	0	0
Kurzové ztráty	563	0	4 024,80
Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564	0	0
Daň z příjmů	591	0	0
Dodatečné odvody daně z příjmů	595	0	0
NÁKLADY CELKEM		157 160 548,00	110 479 270,89

Název položky	Účet	Upravený rozpočet	Skutečnost k 31. 12. 2025
Výnosy z prodeje služeb	602	6 000 000,00	6 524 298,32
Výnosy z pronájmů	603	300 000,00	380 795,36
Výnosy z prodaného zboží	604	553 412,00	703 711,14
Jiné výnosy z vlastních výkonů	609	40 000,00	32 545,00
Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641	0	0
Jiné pokuty a penále	642	0	0
Výnosy z vyřazených pohledávek	643	0	3 201,50
Výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného majetku	645	0	0
Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě pozemků	646	0	7 000,00
Čerpání fondů	648	3 200 000,00	2 678 042,75
Ostatní výnosy z činnosti	649	200 000,00	914 217,47
Výnosy z činnosti		0	0
Úroky	662	0	0
Kurzové zisky	663	0	2 446,35
Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664	0	0
Ostatní finanční výnosy	669	0	0
Finanční výnosy		0	0
Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů	671	146 867 136,00	99 233 013,00
Výnosy z nezpochybnitelných nároků na prostředky rozpočtu ÚSC	672	0	0
Výnosy z nezpochybnitelných nároků na prostředky státních fondů	673	0	0
Výnosy z ostatních nároků	674	0	0
Výnosy z nezpochybnitelných nároků na prostředky SR, ÚSC, SF		0	0
VÝNOSY CELKEM		157 160 548,00	110 479 270,89
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ PŘED ZDANĚNÍM		0	0
Závazky vůči státnímu rozpočtu z titulu odvodu z odpisů celkem		2 519 032,00	2 519 032,00

ZDŮVODNĚNÍ ROZPOČTOVÝCH OPATŘENÍ PROVEDENÝCH U ROZEPSANÝCH ZÁVAZNÝCH UKAZATELŮ V PRŮBĚHU ROKU 2025

V pravomoci správce kapitoly bylo realizováno celkem 11. úprav schváleného rozpočtu na rok 2025 v celkové výši **264 367 042,00 Kč**, z toho:

a) pro čerpání dotací na dlouhodobý majetek ve výši 120 009 886 Kč na financování následujících akcí:

Investiční účelové dotace	Upravený rozpočet
SZM – Centrální depozitář Loděnice – realizace stavebních úprav	101 127 866,00
SZM – přestavba vstupního pavilonu v AND	9 430 000,00
SZM – NPDSV - I. etapa realizace výměny areálových svítidel	2 646 000,00
SZM – NO 29 - zateplení části fasády, řešení vlhkosti, stavební úpravy a oprava stávajícího oplocení	4 100 000,00
SZM – Provedení PD pro parkoviště Arboretum Nový Dvůr	700 000,00
ISO II/B – evidence a dokumentace movitého kulturního dědictví	136 000,00
ISO II/D – preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí	213 000,00
NPO – Digitalizace sbírky SZM	1 657 020,00
DOTACE OD ZŘIZOVATELE CELKEM	120 009 886,00

b) pro čerpání provozní dotace ve výši 144 413 156,00 Kč na financování následujících akcí:

Specifikace dotace	Upravený rozpočet
Príspevky a dotace na provoz od zřizovatele	91 944 156,00
z toho: provoz	88 765 156,00
z toho: kulturní aktivity	2 867 000,00
z toho: ostatní	312 000,00
Výdaje na výzkum a vývoj – Institucionální podpora DKRVO	2 987 000,00
ISO II/B – evidence a dokumentace movitého kulturního dědictví	41 000,00
ISO II/D – preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí	385 000,00
SZM – Blücherův palác – realizace I. etapy, stabilizace havarijního stavu objektu	49 000 000,00
PŘÍSPĚVKY A DOTACE NA PROVOZ OD ZŘIZOVATELE CELKEM	144 357 156,00
Mimorozpočtové zdroje: Statutární město Opava – Smlouva o spolupráci na realizaci stálé expozice o historii města Opavy v Obecním domě – příspěvek na propagaci činnosti Slezského zemského muzea	20 000,00
Mimorozpočtové zdroje: Statutární město Opava – Smlouva o poskytnutí účelové dotace z rozpočtu statutárního města Opavy na realizaci projektu z programu Prevence kriminality 2026 s názvem Letní edukační aktivity aneb Za poznáním kolem Opavy	36 000,00
PŘÍSPĚVKY A DOTACE NA PROVOZ CELKEM	144 413 156,00

VYČÍSLENÍ A ZHODNOCENÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ ZE ZAHRANIČÍ

Slezské zemské muzeum je členem Mezinárodní rady muzeí ICOM. Roční příspěvek za rok 2025 byl uhrazen ve výši **15 231,00 Kč**.

ÚDAJE O MAJETKU A ZÁVAZCÍCH

CELKOVÁ HODNOTA ZÁVAZKŮ A POHLEDÁVEK EVIDOVANÝCH K 31. 12. 2025

Ukazatel		Hodnota v tis. Kč
Krátkodobé závazky celkem:		76 306
z toho	dodavatelé, přijaté zálohy a ostatní závazky	5 835
	krátkodobé přijaté zálohy	140
	zaměstnanci	4 691
	jiné závazky vůči zaměstnancům	0
	zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	2 580
	jiné přímé daně	563
	závazky k vybraným ústředním vládním institucím	0
	krátkodobé přijaté zálohy na transfery	47 369
	výdaje příštích období	5 567
	výnosy příštích období	9 361
	dohadné účty pasivní	94
	ostatní krátkodobé závazky	106
Krátkodobé pohledávky celkem:		24 301
z toho	odběratelé	251
	krátkodobé poskytnuté zálohy	129
	pohledávky za zaměstnanci	20
	náklady příštích období	1 993
	příjmy příštích období	161
	dohadné účty aktivní	21 747
	ostatní krátkodobé pohledávky	0

SROVNÁNÍ VÝŠE PROSTŘEDKŮ POSKYTNUTÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU A VLASTNÍCH VÝNOSŮ ORGANIZACE V ČASOVÉ ŘADĚ V TIS. Kč

Rok	Náklady celkem	Vlastní výnosy celkem	Dotace poskytnuté MK	Ostatní dotace a příspěvky od jiných subjektů	Podíl SR na financování v %	Zisk (+) Ztráta (-)
2020	100 413	8 363	90 298	1 727	90	0
2021	109 801	6 067	102 156	1 578	93	0
2022	118 205	5 130	111 120	1 953	94	0
2023	109 080	14 781	91 217	3 082	84	0
2024	108 145	14 989	89 958	3 198	83	0
2025	110 479	11 244	96 663	2 572	87	0

PŘEHLED O CELKOVÝCH MZDOVÝCH NÁKLADECH V KČ

Název položky		Rozpočet	Skutečnost k 31.12.
PLATY	Provoz	48 395 806	48 395 806
	Věda a výzkum – IP DKRVO – IGS	1 052 000	1 052 000
	Celkem	49 447 806	49 447 806
OON	Provoz	554 000	554 000
	Věda a výzkum – IP DKRVO – IGS	170 000	170 000
	Celkem	724 000	724 000
Mzdové prostředky celkem		50 171 806	50 171 806